

CRONOLOGIA VIEȚII LITERARE ROMÂNEȘTI. (VI)

La pregătirea și elaborarea materialului a participat un grup de cercetători format din Andrei Grigor, Nicoleta Ifrim, Cristina Balinte, Mihai Iovănel, Alina Crihană, Andrei Terian.

Perioada postbelică 1956 (ianuarie-iulie)

IANUARIE

3 ianuarie

☒ În „Scânteia tineretului”, H. Zalis semnează cronică literară *Drama învățătorului Apostol* făcută romanului *Apostol* al lui Cezar Petrescu, editat în 1955 la E.S.P.L.A., subliniind că „eroul care dăduse și titlul cărții venea să se adauge unei galerii de tipuri existente deja în opera lui Cezar Petrescu, exprimând refuzul unor oameni înzestrați de a accepta existența obscură, steapă pe care le-o sortise regimul burghezo-moșieresc. Avocatul Radu Comșa din *Întunecare*, magistratul Constantin Lipan din *Calea Victoriei*, profesorul Grigore Panțaru din *Oraș patriarhal* și mulți alții – dincolo de diferențierile sociale și individuale care îi separă – fac parte din aceeași categorie de oameni în divergență cu alcătuirea socială diformă care-i apasă.” Nucleul tematic este stereotip: „Cap de promoție, Nicolae Apostol, eminent absolvent al școlii normale, cere să fie trimis într-un sat cât mai sărăcăcios spre a-l ridica prin munca sa de învățător la o treaptă de lumină și bună stare.” La fel și traseul „tragic” al eroului: „Superioritatea învățătorului este reliefată de largul șir de jertfe la care e supus și faptul că noi, cititorii, suntem chemați să asistăm la procesul împușcării și zăgăzuirii însuflerii creatoare a eroului subliniază, face evidentă, intenția critică a autorului – aceea de a denunța pe cei vinovați de înfrângerea, de încovoierea brutală a lui Apostol, într-un regim potrivit elanurilor generoase de luminare a poporului.” Astfel, „esențial este însă că scriitorul a conturat prin Nicolae Apostol un exemplu de închinare a tuturor forțelor unui scop nobil, singurul care poate păstra curată, ferită de mlaștina egoismului burghez, o personalitate superior înzestrată, dornică să se valorifice alături și pentru forțele sănătoase ale societății.”

4 ianuarie

☒ „Munca” publică articolul lui Dumitru Corbea, *Despre literatura pentru copii și tineret*, care se concentrează în jurul unui singur sfat: „Micul cititor este amator și de «ștrengării» și de «nebunii». Aici este meșteșugul scriitorului: să transforme «ștrengarul», «nebunaticul», «încăpățânatul». «Micile apucături» să se transforme în calități: curaj, voință, perseverență. Ideea muncii și luptei pentru o viață și o lume mai bună să-i încălzească inima și să-i lumineze gândirea. Pentru mulți scriitori din țara noastră, literatura pentru copii și tineret a devenit comandă socială. Căci nu-i vorba de a scrie pentru a ne găsi în treabă, ci pentru a crește și a pregăti cadrele viitoare de conducere ale țării.”

5 ianuarie

☒ „Gazeta literară” se deschide cu editorialul *Sarcini de cinste*, semnat în numele redacției: „Conștienți de rolul lor în viața patriei, scriitorii vor răspunde cu promptitudine sarcinilor de cinste

care le stau în față și care reies atât de clar din chemarea adresată în Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. prezentat la Congresul al II-lea al Partidului; ei vor răspunde acestor sarcini creând opere de un înalt nivel ideologic și artistic”. □ Paul Georgescu comentează volumul *Trăinicie* de Mihai Beniuc: „Lirica lui Beniuc exprimă [...] un aliaj particular al sentimentelor ziditorilor socialismului, atitudinea creatorilor săi față de opera lor comună care este materializarea substanței lor umane. De aici și pasionata dorință de a stârpi pământul din ogrorul socialist, de a fi strajă vie operei amenințate de dușmani. Lirica lui Beniuc dintotdeauna dărză marchează în acest volum o combativitate deosebită, legată, firește, și de prezența poeziei lui în primele linii ale frontului ideologic.” (*Non omnis moriar*) □ La „Cronica literară” apare prima parte a cronicii pe care Savin Bratu i-o dedică romanului *Moromeții* de Marin Preda: „Romanul lui Marin Preda descoperă sub vălul vieții sătești care se scurge «fără conflicte mari» legile pe care relațiile capitaliste le impun micii gospodării țărănești. Nu evenimente deosebite lovesc viața eroilor lui Marin Preda, ci însăși desfășurarea cotidiană a ei sub presiunea legilor fundamentale ale societății bazate pe exploatarea omului de către om. Iluzia libertății celui care, fără să exploateze, se crede și neexploatat, cade.” □ Horia Stancu recenzează romanul *Oameni de ieri, oameni de azi, oameni de mâine* de Cezar Petrescu. □ În același număr al revistei apare un nou fragment din *Însemnări despre literatură* de A. Fadeev și partea secundă a articolului *Poezie politică* de Ov.S. Crohmălniceanu.

6 ianuarie

● În „Contemporanul”, lui G. Călinescu îi apare, la pagina întâi, „Cronica optimistului” intitulată *Omul nou*.

● Într-un articol intitulat *Un maestru al literaturii americane*, Petre Solomon îl celebrează în „Scânteia”, la zece ani de la moarte, pe Theodore Dreiser, „marele romancier a cărui operă este unul dintre cele mai impunătoare și mai trainice edificii ale literaturii progresiste americane.” Propunând o incursiune în biografia romancierului și în opera acestuia, autorul articolului face din Dreiser un model al scriitorului angajat, incapabil să adere la principiile unei lumi decăzute, a cărei imagine demonizată o reflectă romanele sale sociale. Esențială pentru recuperarea canonică a scriitorului american, a cărui operă vădește, pe la începuturi, și unele „rătăciri” naturaliste, este participarea la luptele duse de clasa muncitoare, de poporul american, în frunte cu comuniștii, pentru apărarea drepturilor democratice, a libertății și a păcii. Însuflit de marele exemplu al Uniunii Sovietice, pe care o vizitase în 1927, el a fost unul din cei mai înflăcărați adepți ai prieteniei sovieto-americane.” O astfel de angajare ideologică (care va fi încununată, exemplar, de cererea scriitorului, cu câteva luni înainte de moarte, de a fi primit în partidul comunist) își află ilustrarea într-o operă pusă în slujba cauzei „întregii omeniri progresiste”.

7 ianuarie

● În „România liberă”, Teodor Vârgolici recenzează romanul *Lumina primăverii* de Ion Călugăru, „ediția II-a revizuită și mult adăugită”, „a doua carte din ciclul început cu *Copilăria unui netrebnic*”: „Folosind un stil sobru, fără podoabe confecționate, apropiat de vorbirea orală, redând firesc dialogurile dintre personaje, Ion Călugăru a sporit gradul autenticității și veridicității faptelor descrise. Romanul *Lumina primăverii* aduce în paginile lui o mărturie vie, dramatică, a luptei pe care masele muncitoare din țara noastră au dus-o în anii de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, pentru trezirea și însuflirea conștiinței revoluționare, pentru cucerirea unei lumi noi”. (*Ion Călugăru: Lumina primăverii*).

8 ianuarie

☒ Teodor Mazilu publică în „Scânteia tineretului” schița *Mititelu – Portret satiric*, o replică anti-burgheză acidă dată „principlității”, „un adăpost invulnerabil”.

10 ianuarie

● N. Ungureanu semnaleză *Reeditarea unui roman de valoare*; este vorba despre *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, de Camil Petrescu, receptat în cheie ideologizată drept „o analiză pătrunzătoare și severă a situației politice și economice a țării noastre în preajma acestui război [Primul Război Mondial – n.n.] și în timpul desfășurării lui, [...] condamnarea fățișă, plină de

indignare a clasei conducătoare românești din acea epocă, ahtiată după afaceri veroase și îmbogățire prin orice mijloace.” („România liberă”)

● Eugen Mandric comentează *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (reeditat recent), într-un articol, publicat la rubrica „Note bibliografice” din „Scânteia”, în care deconstruiește demersurile anterioare ale „criticii estetizante”, revelând, în romanul lui Camil Petrescu, aspectele recuperabile din perspectiva criticii dogmatice a epocii: „*Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* nu poate fi socotită, așa cum era caracterizată adesea, în trecut, de critica estetizantă, drept un roman al geloziei numai: cartea este în primul rând drama intelectualului cinstit, chinuit, apăsător de lumea putredă a capitalismului în care este obligat să trăiască.” În partea a doua a romanului, criticul identifică mai apoi, după ce va schițat imaginea spațiului social „profund descompus” în care eroul nu se poate integra (lumea „haitelor mondene”), „o excepțională dezvăluire a ororilor războiului imperialist, în care a fost târât neînarmat, desculț și dezbrăcat, întru folosul capitaliștilor, poporul român.” Scurta prezentare a romanului, căruia exegetul îi aplică forțat șabloanele ideocritice, trecând intenționat sub tăcere aspectele care țin de modernismul formal și nesfiindu-se să îi atribuie, protocronist, o miză ideologică corect politică, îl recomandă ca pe o „remarcabilă operă realist-critică” corespunzătoare, până la un punct, exigențelor canonice ale epocii.

11 ianuarie

● În „România liberă”, Boris Buzilă semnează o cronică literară despre romanul *Moromeții*: „Forma în care se înfățișează romanul astăzi demonstrează că scriitorul a depășit faza dibuielilor lipsite de înțelegerea profundă a fenomenelor sociale din primele sale proiecte de roman, ajungând astăzi la o operă artistică matură, bine încheată din punct de vedere ideologic și artistic, în care procesul de diferențiere și pauperizare a satului românesc din ajunul celui de al doilea război mondial apare în situații și personaje tipice. [...] Primul și cel mai de seamă merit al lui Marin Preda este de a fi oglindit cel dintâi într-o realizare artistică superioară, pe care nu ne sfiim s-o alăturăm celor mai bune creații ale literaturii închinată satului românesc, tocmai formele de pauperizare a țărănimii, specifice țării noastre într-o anumită epocă istorică. Mijlocul Ilie Moromete, Țugurlan, Birică, Cocoșilă, fac parte din cohorta milioanelor de țărani prădați până la ruină, despre care scria Marx cu multe decenii în urmă. [...] Prin romanul *Moromeții* literatura noastră se îmbogățește cu o realizare valoroasă. Cartea lui Marin Preda este o pledoarie plină de pasiune pentru o viață mai bună a țărănimii, aceea care se făurește astăzi sub ochii noștri. Ea este și un act de acuzare împotriva orânduielilor care nu se vor mai întoarce niciodată în satele românești, un sprijin în mâna celor care pun începuturile noilor destine ale țărănimii.” (*Marin Preda: Moromeții*).

12 ianuarie

□ „Gazeta literară” se deschide cu un *Îndemn la fermitate ideologică*: „Azi, în țara noastră, ideologia pe care sunt chemați s-o răspândească scriitorii prin chipurile artistice realizate în cărțile lor este ideologia marxist-leninistă, acea ideologie care călăuzește viața noastră, drumul popoului nostru spre socialism. Literatura actuală nu poate oglindi și nici nu poate fi călăuzită de o altă ideologie, dacă ea vrea să-și asigure dragostea și prețuirea cititorilor, dacă ea țintește să contribuie la opera de construcție pe care o realizează poporul.” □ Tot aici apare partea a treia din articolul *Poezie politică* de Ov. S. Crohmălniceanu. □ Mihail Petroveanu comentează *1907 – Peizaje* de Tudor Arghezi: „Cine confruntă în Arghezi pe pamfletarul tradițional cu autorul recentului volum observă imediat cât de devreme a deslușit poetul strâmbătaș orânduirii rezemate pe clase vrășmașe. În același timp este însă obligat să recunoască că acum Tudor Arghezi își reprezintă aceeași detestată întocmire socială cu o claritate istorică aproape științifică.” (*Bâlciul ticăloșilor*) □ La „Cronica literară” apare partea secundă a cronicii pe care Savin Bratu i-o dedică romanului *Moromeții* de Marin Preda: „*Moromeții* subsumează cu finețe desfășurării tematice și dezvăluirii personajelor arta matură a reflectării fenomenelor de exteriorizare – mimică și verbală – și de interiorizare. Exteriorizarea, aparent brutală, e justificată prin viața interioară. Se creează, astfel, două planuri: cel al acțiunii deschise, al cuvântului și al gestului; cel al gândurilor, al subterfugiilor cogitative, al sentimentelor încâtușate, fremătând dens. [...] Pe baza unei îndelungi și moștenite practici sociale, cele două planuri în viața personajelor lui Marin Preda devin paralele, rupând contactul nemijlocit dintre ele. Omul *disimulează* planul interior prin cel exterior; nu odată *simulează* în afară o comportare independentă și indiferentă

față de cea dinăuntru.” □ Ștefan Bănulescu scrie despre *Începutul și sfârșitul lui Ion*, comparând viața eroului lui Rebreanu cu existența lui Ion Boldijaru, „modelul lui Ion”. □ Ion Marin Sadoveanu publică un articol despre *Iliada* lui Homer. □ În articolul *Sub care zodie literară?*, S. Damian analizează „literatura fragedă” a lui Eugen Mandric. □ Continuă serialul de *Însemnări despre literatură* ale lui A. Fadeev.

● Un anunț la rubrica „Răsfoind planurile editurilor”, din „România liberă”, informează cititorii asupra viitoarelor apariții în librării. Pentru domeniul „literaturii contemporane” se precizează: „Scriitorul Petru Dumitriu pregătește pentru acest an două romane, *Metalul* (în care se va înfățișa viața muncitorilor dintr-o uzină – E.S.P.L.A.) și *Tinerete nouă* (roman închinat tineretului – Editura Tineretului). Maestrul Camil Petrescu oferă cititorilor volumul III din *Un om între oameni*. Tânărul scriitor Titus Popovici, prin romanul *Mitru*, va zugrăvi viața satului ardelean. Francisc Munteanu va publica la rândul său două romane: *Oameni și drumuri* (E.S.P.L.A.) și *A venit un om* (Editura Tineretului) [...]”. (*Ce vom citi anul acesta*).

13 ianuarie

● Ion Vitner, în articolul de pagina întâi *Despre viitor și despre sublim*, din „Contemporanul”, face comentarii pe marginea hotărârilor Congresului al II-lea al P.M.R.: „În fața noastră avem deci, datorită perspectivei limpezi asupra celui de al II-lea cincinal, în care am intrat, de altfel, imaginea viitoarelor mari realizări pe care oamenii muncii din patria noastră le vor înfăptui sub conducerea și îndrumarea directă a partidului. În fața acestui plan grandios, întrebarea care se impune pentru noi, ca scriitori, este: ce vom face noi? Cu ce vom contribui la realizarea pe plan cultural a viitorului cincinal? Ce vom întreprinde pentru a fixa în opere durabile momentele mărețe pe care le străbatem? Ce vom face pentru a-i ajuta pe oamenii muncii din țara noastră în munca lor constructivă, pentru a le îmbogăți efortul creator prin imaginea artistică luminoasă a marii lor puteri și răspunderi?”. □ Victor Tulbure publică poezia *Amiază*, iar G. Călinescu o „cronică a optimistului” despre *Copiii de azi*.

15 ianuarie

● La rubrica „Însemnări de cititor”, Eusebiu Camilar, „membru corespondent al Academiei R.P.R.”, se înduioșează stilistic în fața creației poetice eminesciene (*Carte pururi deschisă*): „Poezia lui, încărcată de lumină fără amurg, crește prin perioadele istoriei, fiecare rând de oameni îi află alte și alte frumuseți și tâlcuri, precum alte și alte frumuseți arată pe linia zării poiana rară în neconținută creștere. Poezia eminesciană, această carte pururi deschisă, e adânc împlântată în clocotul năzuințelor populare. Mihail Eminescu s-a născut în mijlocul norodului pe care l-a iubit până la moarte. [...] Opera lui Eminescu ne stă în față, carte deschisă pururi, învățându-ne, printre altele, legile aspre ale creațiunii artistice. El, nemuritorul, nu a scris, ci a oficiat, în fața statuii nemuritoare a Binelui și Frumosului. Ne mai învață, cartea aceasta, să participăm la viața vremii noastre, nemijlocit, să nu stăm «Privitori ca la teatru», ci să ne dăm tributul tuturor forțelor și virtuților noastre, pentru binele patriei noastre ce și-a croit drum nou în domnia poporului”. □ Într-o „Notă” nesemnată este prezentat, pe scurt, *Un ciclu valoros de poezii* (*Muzeul de antichități*, de Nina Cassian, apărut în „Viața Românească”): „Folosind satira, făcând uz în unele strofe de puternic lirism, de imagini menite să transmită emulația încercată de eroul liric în fața acestor relicve din timpuri trecute Nina Cassian creează un tablou sugestiv al viitorului fericit al omenirii, fără coroane și gârbace, fără plus-valoare și umilință”.

19 ianuarie

□ „Gazeta literară” e inaugurată de articolul de fond *Toate generațiile*. □ Petru Dumitriu militează *Pentru o prezență universală a literaturii*, ca ecou al scrisorii deschise a lui M. Șolohov: „Cred că nu există un adevărat scriitor care să nu simtă lipsa unui contact spiritual și personal cu confrății săi din celelalte țări ale lumii. [...] Pentru a risipi această ignorare reciprocă pe care mulți din noi o resimț ca tragică, o Conferință internațională a scriitorilor, un Consiliu al lor sau, cum se va numi în fapt, o Masă Rotundă a lor, cum i-a spus foarte potrivit Mihail Șolohov, ar fi o contribuție foarte importantă la stabilirea unui nou climat intelectual, a unui spirit de sprijin reciproc, de întrecere pașnică, de învățătură reciprocă din tot ce constituie progres al tehnicii scriitoricești, îmbogățire a mijloacelor de expresie, lărgire a câmpului de investigație, astfel încât scriitorii acestui veac frământat și creator să depună despre vremea lor o mărturie luminată, veridică și completă.” □ Mihail Petroveanu își

continuă comentariul la *1907 – Peizaje* de Tudor Arghezi (*Începutul mâniei*). □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre *Doi poeți tineri*: Violeta Zamfirescu (cu *Inima omului*) și Rusalin Mureșanu (cu *Coboară munții*). □ Lui Eugen Barbu îi apare un fragment din romanul *Unsprezece*. □ Abordând primul roman al lui Camil Petrescu, Dumitru Micu subliniază *Drama lucidității*, încercând să apropie gândirea lui Ștefan Gheorghidiu („o iubire care nu are la temelie luciditatea, între altele, consimțământul deplin al rațiunii, nu-l poate satisface”) de „concepția despre fericire a omului nou”: „El zice: fericirea e de neconceput fără conștiința de a o avea. Fericirea vine din cunoaștere. Dacă înțelegerea, descoperirea adevărului naște durere, atunci trăiască durerea. Unui paradis al insensibilității, adormit, veșnic identic sieși, prefer infernul îndoielilor, ducând la certitudini, tortura căutărilor și revelațiilor uluitoare. Nu liniște vreau, ci înțelegerea rosturilor mele în lume, adevăr.” □ Lucian Raicu își publică prima parte a comentariului *La o lectură din Tolstoi*: „Opera lui Tolstoi este enciclopedia omului. Niciun simțământ propriu omului n-a rămas în afara ei, tot ce privește pe om e analizat și studiat până la epuizare, la treapta celui mai înalt adevăr. [...] Niciodată o mare operă n-a fost atât de adânc morală. [...] Indiferent dacă nouă astăzi ne par ori nu acceptabile aceste idei, nu se poate să nu fim copleșiți de puterea cu care sunt afirmate.” □ Continuă serialul de *Însemnări despre literatură* ale lui A. Fadeev.

20 ianuarie

● În „Contemporanul”, G. Călinescu scrie „Cronica optimistului”, *Teatrul nou*. □ Andrei Băleanu, în articolul *Problema tipicului în literatură și artă*, analizează „fără a expune puncte de vedere personale” editorialul din revista sovietică „Kommunist” (nr. 18/ 1955) – *Cu privire la problema tipicului în literatură și artă*, observând: „Pentru dezvoltarea literaturii și artei noastre noi, are o deosebită însemnătate apărarea consecventă a principiului partinității comuniste în artă, care reprezintă baza ideologică solidă a reeducării artiștilor vechi și a educării celor noi, a depășirii elementelor contradictorii ce mai persistă în concepția despre lume a unor scriitori, a combaterii influențelor ideologice străine care frânează mersul înainte pe calea realismului socialist”.

21 ianuarie

▣ În „Scânteia tineretului”, Călin Gruia semnează articolul *Basmele și legendele noastre – oglindă a frumuseților patriei*, o demonstrație cu miză ideologică : „Din generație în generație, basmul a oglindit luptele și năzuințele poporului de pe aceste meleaguri spre libertate și fericire.” La rândul său, „eroul basmului este trimisul comun, alesul poporului care trebuie să înfăptuiască lucruri nemaipomenite: să dărâme munți, să zăgăzuiască ape învolburate, să biruie obida, asuprirea, obida, asuprirea, robia, întunericul, întruchipări ale răului – în zmei și balauri, în împărați și căpcăuni, în cotoroaște și scorpii.” Personajul feminin, Ileana Cosânzeana, oglindește, în opinia criticului, „fata cea curată la suflet ca roua florilor, răbdătoare ca stâncă, frumoasă ca livezile în floare și peste a cărei cinste și dragoste nu pot trece zmeii, cu toată ispititoarea lor bogăție în aur, diamante și palate.” În esența sa, „deși s-ar părea că basmul nu reflectă frumusețile naturii în care se naște și trăiește, el poartă de fapt, într-un fel sau altul, pecetea frumuseților naturale ale locurilor unde a fost zămislit.”

26 ianuarie

▣ „Gazeta literară” formulează câteva concluzii *În lumina Congresului*. □ Petru Dumitriu publică un *Reportaj dintr-un laborator*, care continuă reflecțiile expuse în falsa „credință” *Nu, universul nu e absurd...*: „Nu e credința mea. Nu e o credință. e o convingere întemeiată pe practica (*die Praxis*, cum îi spun întemeietorii ei, K. Marx și F. Engels) omenirii întregi, de la focul din cremene sau din două lemne până la fisiunea nucleului atomic. Practica aceasta dovedește că omul poate gândi și apoi înfăptui anumite fapte și serii de fapt, care să ducă la efecte așteptate și prevăzute. Că, în general, universul e plin de înlănțuiri, de relații, de fapte cognoscibile și chiar previzibile (în timp, ca o dezintegrare de atom, în spațiu, ca planeta Neptun pe care Leverrier n-a văzut-o, dar pe a cărei existență a dedus-o din alte date). Ceea ce dovedește că gândirea noastră e omogenă universului.” □ Geo Șerban semnează articolul *Baladele lui George Dan*. □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre *Scriu negru pe alb* de Virgil Teodorescu: „Virgil Teodorescu, pe care îl iubim și-l apreciem pentru drumul străbătut de la suprarealism la poezia vremurilor de azi, închinându-și versurile clasei muncitoare, e un poet sensibil, creator de certe frumuseți, și în lirica lui de dragoste, romantică fără

expansiuni gălăgioase și capabilă să găsească fiorul intim în tumultul contemporaneității, vibrând organic în el.” □ Lui Ion Marin Sadoveanu îi apare fragmentul de roman *Împlinirile lui Ion Sântu*. □ Radu Popescu își publică un fragment dintr-o carte despre Alexandru Sahia. □ Lucian Raicu semnează partea a doua a comentariului *La o lectură din Tolstoi*. □ În acest număr se încheie serialul de *Însemnări despre literatură* ale lui A. Fadeev.

● O notă neșemnată, în „România liberă”, remarcă nivelul calitativ înalt al criticii literare din revista „Viața Românească” (*Teatrul lui Mihail Sebastian*, de B. Elvin; *Dezvoltarea romanului social – un fenomen caracteristic al noii noastre literaturi*, de Lucian Raicu; *Principiul leninist al spiritului de partid în literatură*, de Ov. S. Crohmălniceanu ș.cl.), dar subliniază carențele flagrante de „actualitate”, din secțiunea de „recenzii”: „O mai mare preocupare a revistei pentru problemele de actualitate și pentru clarificarea anumitor probleme asupra cărora mai plutesc confuzii n-ar fi decât bine venită”.

27 ianuarie

● În „Contemporanul”, apare „cronica optimistului” *Fiul libertului*, de G. Călinescu. □ Petru Dumitriu, în articolul *Portretul bătrânului războinic*, jubilează la descoperirea unui volum de versuri care îl satisface ireprimabil – *Trăinicie*, de Mihai Beniuc: „Gândul pieirii a cutremurat generații nenumărate de muritori și nenumărați poeți au fost ecoul acestei spaime străvechi. În fața gândului morții se revelează de obicei concepția despre univers și atitudinea etică a unui om și a unei societăți. Mi se pare că Mihai Beniuc e primul poet care a îndrăznit să privească Hârca în față, în această perioadă a dezvoltării literaturii noastre spre realismul socialist. Și în fața ei, a dezvăluit sentimentele și gândurile unui om cu adevărat al epocii noastre. Eminescu ar fi scris despre setea liniștii eterne, Argezi scrie despre jocul ciudat de-a v-ați ascuns. I-am numit ca pe reprezentanți prin excelență ai câte unei epoci diferite a poeziei noastre. În cazul lui Mihai Beniuc, vom găsi cu totul alte rezonanțe. O sete pătimașă de viață, care-l «strigă», cu toate culorile ei aprinse”. □ I.Ș. anunță un *Eveniment editorial*: apariția *Antologiei poeziei sovietice* (Ed. Cartea rusă): „Ca orice eveniment editorial, *Antologia poeziei sovietice* va fi, credem, consemnată în presa noastră prin cronici și articole ample”. În cadrul acelui grupaj informativ, o notă neșemnată enumeră câteva viitoare editări (*De pe șantierul creației literare*): „MIHAI BENIUC a predat Editurii de Stat pentru Literatură și Artă un nou volum de versuri. El pregătește de asemenea un scenariu de film după povestirea *Hada lui Vârnab* și un libret de operă inspirat din trecutul de luptă al Griviței. MARCEL BRESLAȘU pregătește pentru ESPLA *Mic tratat de zoologie* din care au apărut fragmente în «Viața Românească», «Gazeta literară» și «Contemporanul». Tot pentru ESPLA, o culegere de versuri (1944- 1956), inedite, în volum. De asemenea va mai publica la Editura Tineretului trei cânturi din *Povestea poveștilor* (I, IV, VI) precum și versuri pentru copii și tineret (1944-1956), inedite, în volum. G. CĂLINESCU a terminat noul său roman *Scrinul negru*. EUSEBIU CAMILAR va oferi cititorilor săi un nou roman: *Fuga în Egipt*, care înfățișează aspecte ale crizei agrare din perioada anilor 1929—1930. De asemenea, în cursul anului acesta, el va da tiparului romanul *Sămânța pădurilor*. Acțiunea se petrece în zilele noastre pe Valea Jijiei. Va scrie și o povestire inspirată din viața grănicerilor de pe țărmul Mării Negre. MIHAIL DAVIDOGLU lucrează la un scenariu cinematografic *Fata plutașului*, inspirat din viața șantierului hidrocentralei de la Bicaz. El va aborda aceeași tematică în piesa *Cetatea luminii*. Va dăruia de asemenea tiparului și piesa într-un act *Mor cea fără de moarte*, închinată vieții minerilor. LUCIA DEMETRIUS finisează nuvelele din volumul *Oameni și jivine*. Pe șantierul de creație al scriitoarei se găsește de asemenea o interesantă nuvelă închinată dezvoltării științei în patria noastră. PETRU DUMITRIU lucrează la completarea volumului *Cronică de familie* în vederea scoaterii unei noi ediții și pregătește un amplu roman din viața muncitorilor hunedoreni, intitulat *Metalul*. MIRON RADU PARASCHIVESCU, după ce a terminat cizelarea celor 11.000 de versuri ale volumului *Pan Tadeusz* de Mickiewicz, a început traducerea celui de-al doilea volum de opere alese ale lui Nekrasov. MARIN PREDA va da curând tiparului o ediție revăzută a volumului *Întâlnirea din Pământuri* și a nuvelei *Ana Roșculeț*. Pe șantierul său de creație se află de asemenea o nouă nuvelă oglindind viața satelor, intitulată *Ferestre întunecate*”.

31 ianuarie

● În „România liberă”, acad. Zaharia Stancu publică *Însemnări dintr-o călătorie la Berlin*.

[IANUARIE]

• „Lupta de clasă”, nr. 1, publică *Raportul de activitate al CC al PMR la Congresul al II-lea al partidului*, prezentat de Gh. Gheorghiu-Dej; la secțiunea *Munca ideologică* se afirmă: „Succese însemnate au fost raportate în domeniul literaturii și artei. Deosebit de îmbucurător este faptul că în literatura și arta noastră își dau mâna scriitorii și oamenii de artă din diferite generații. Tot ce are mai talentat literatura și arta românească participă astăzi la opera de dezvoltare a culturii puse în slujba poporului. Furia pe care acest fenomen o stârnește officinelor propagandei imperialiste este, în felul ei, o recunoaștere a succeselor dobândite de partid în opera de dezvoltare a culturii în RPR. Scriitorii și artiștii noștri continuă tradițiile literaturii și artei înaintate a trecutului, tradițiile clasice ale literaturii și artei noastre. Ei se străduiesc, în marea lor majoritate, să reflecte în operele lor realitatea noastră și să contribuie activ la opera de educare a oamenilor muncii în spiritul socialismului. Ei urmează îndemnul și pilda lui Mihail Sadoveanu, care a scris cu atâta dreptate: «Literatura nu poate fi izolată de interesul permanent al obștei muncitoare. Țara nouă n-are ce face cu literații „care nu fac politică” și cu cei care pretind că dormitează în turn de fildeș. Țara nouă are nevoie de scriitorii militanți în vederea programului ei neconținut.» Oamenii de literă și de artă au izbutit să creeze în ultimii ani opere care și-au câștigat pe merit dragostea poporului. Dar succesele obținute nu trebuie să ducă la crearea unei atmosfere festive, de automulțumire. Multe dintre temele mari și dintre aspectele fundamentale ale luptei eroice a poporului muncitor pentru construirea socialismului, ca și din istoria ultimelor decenii, nu și-au găsit oglindirea în literatură și artă decât în slabă măsură. Unele opere suferă de tendința de a simplifica realitatea, de a o prezenta în chip schematic, ceea ce se manifestă îndeosebi în prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noului, a procesului de înfrângere și de lichidare a ceea ce este vechi. Lipsite de viață sunt în unele opere literare figurile făuritorilor noii societăți. Realismul socialist exclude deopotrivă tendința de a prezenta viața în culori trandafirii, de a ignora conflictele ei, ca și tendința de pescuire bolnăvicioasă a tot ce este putred, morbid, de prezentare în culori întunecate a realității noastre și a eroilor vieții noi. Poporul cere scriitorilor și artiștilor opere care să înfățișeze *esența* fenomenelor social-istorice descrise, să prezinte realitatea noastră nouă în continuă dezvoltare, să redea toată bogăția ei inepuizabilă, toată multilateralitatea ei și, înainte de toate, să înfățișeze uriașa muncă creatoare, prin care poporul construiește noua orânduire și se transformă el însuși. În condițiile regimului democrat-popular, operele de literatură și artă sunt cunoscute și prețuite de milioane de oameni. Acest public nou, setos de frumos, cere creatorilor ca operele lor să fie făurite la un înalt nivel de măiestrie, așa cum merită temele mărețe cărora le sunt consacrate. Artei veritabile îi este străin tot ce este searbăd, cenușiu, simplist, îi sunt străine trivialitatea și naturalismul. Dușman al oricărei nivelări sau egalizări mecanice în materie de creație, realismul socialist oferă creatorului cele mai largi posibilități de manifestare a personalității sale artistice, dând frâu liber unei mari varietăți de stiluri și gusturi artistice. Pentru ca literatura și arta noastră să înflorească și să se dezvolte, trebuie înlăturat din cale tot ce o împiedică în mersul ei înainte. Organizațiile noastre de partid au sarcina de a combate cu hotărâre tămâierea reciprocă, spiritul de grup, tendința de a prefera o atmosferă stătută unei discuții curajoase, adânc principiale, pătrunse de spirit de partid. Trebuie dusă o luptă neîncetată împotriva influențelor ideologice străine în domeniul creației artistice, împotriva feluritelor resturi ale influențelor literaturii și artei burgheze în Occident, de genul formalismului și subiectivismului.”

• În „Scrișul bănățean”, nr. 1 (22), Leonard Gavrilu scrie despre *Romanul de debut al lui Titus Popovici*, polemizând cu o „fantezie” a lui Mihail Petroveanu care „se străduiește să facă din dispreț alfa și omega universului sufleteș al lui Andrei Sabin, forța motrice care-l integrează în acțiune și determină metamorfoza sa”: „Nu prin oscilațiile sale sentimentale mărunte, prin sfidare și cinism, prin romantismul primitiv al adolescentului sau prin experiențele sale de natură biologică e original și uman Andrei Sabin, cât prin calea specifică pe care el ajunge la conștiința integrării în societate, prin căutarea febrilă și constantă a unui ideal social superior. [...] tocmai condiția de clasă a eroului și cunoașterea unor idei fundamentale ale marxismului (de ex. ideea pieirii inevitabile a capitalismului, pitoresc exprimată de Andrei prin «subrezenia șandramalei» burgheze), îl îndrumază pe adolescent spre proletariat și spre activitatea cu conținut revoluționar în care-l găsim integrat în final.”

- „Steaua”, nr. 1, publică prima parte a unui amplu studiu despre *Bacovia* semnat de A. E. Baconsky. □ Nagy Istvan, participant la Congresul al II-lea Partidului Muncitoresc Român, „în calitate de scriitor invitat”, vorbește despre *Ce facem noi scriitorii*: „Cine ar putea stârni mai bine ura împotriva reminiscentelor capitaliste sau a conservatorismului și înapoierii sătești; cine ar putea prezenta mai veridic și mai spectaculos toate acestea, dacă nu scriitorul prin scrierile sale? [...] Până la sfârșitul celui de-al doilea cincinal, vrem să mai dăm poporului încă șase mii de medici și încă douăzeci de milioane de exemplare de cărți.” □ A.E. Baconsky semnează articolul *Sentimentul renașterii*: „la câteva posturi de radio un grup de transfugi ale căror umbre au lins cândva țărâna dulce a României, latră despre libertatea scriitorilor profesând calomniile veninoase la adresa noastră. Ce pot oare înțelege asemenea oameni din viața de fiecare zi a poporului pe care n-au prețuit să-l trădeze! «Libertatea» despre care vorbesc ei, această farsă trivială și cinică nu va mai înșela niciodată oamenii din părțile noastre. Vremea în care o poezie devine o problemă de stat ne-a adus adevărata eliberare din obscuritățile fetide către care ne purta agonia unei societăți și a unei epoci de maximă decrepitudine. Citesc uneori pagini de poezie scrisă sub imperiul «libertății» și mă cutremur la gândul că așa fi putut produce vreodată asemenea elucubrații. Absurditatea și insalubritatea spirituală altoite pe tulpina unui pesimism de ospiciu sau a unui elan de criminal infantil – iată care sunt coordonatele poeziei decadente practicate în țările capitaliste. [...] În fața tuturor tribulațiilor decadente care siluiesc înțelesul cuvintelor *libertate de creație* – îmi proclam adevărata mea libertate de poet comunist!” □ Mircea Tomuș scrie despre *Străinul* de Titus Popovici (*Un roman al tinereții*). □ George Stelea recenzează *Am fost în China nouă*, de G. Călinescu, Victor Felea – *Oameni și gânduri din veacul nostru* de Gala Galaction, iar Leon Baconsky – *Trei povestiri* de Petru Vintilă.. □ Romulus Rusan este prezent cu reportajul *Carbochim*.
- În „Tânărul scriitor”, anul V, nr. 1, H. Zalis semnează o *Pledoarie pentru personalitatea artistică a criticului*, pornind de la articolul lui Lucian Raicu, publicat în „Gazeta Literară”, *Sugestii privind receptivitatea criticii* și de la răspunsul întocmit de Vera Călin, *Despre receptivitatea, dar și despre personalitatea criticului*: „o asemenea receptivitate poate să apară și să se dezvolte numai când criticul e liber să-și desfășoare cu plenitudine individualitatea sa creatoare, fără a se sfii să-și afirme curajos și motivat preferințele personale, gustul său. În același timp, acest deziderat nu exclude, ci implică, pentru critic și pentru critică în general, datoria de a orienta partinic scriitorii către cele mai stringente teme ale actualității, având în vedere permanent problematica epocii, aplecarea către acele medii, cum ar fi cel muncitoresc și țărănesc, ce reclamă atenția creatorilor de literatură datorită valorii educativ-instructive ce se degajă din zugrăvirea realistă a acestora.” □ În nota „*Meteoritul de aur*... sau pseudo-literatură științifico-fantastică...”, D. Manoileanu scrie despre colecția *Povestiri științifico-fantastice*, prin care „se răspunde unei necesități resimțite în ultima vreme de promovare a acestui gen de povestiri ca o armă de educare, a tineretului în special, în spiritul curajului, al îndrăznelii, al prieteniei și vigilenței.” În viziunea autorului, povestirea lui Oct. Sava, *Meteoritul de aur*, „nu satisface nici din punctul de vedere al fanteziei, nici din punctul de vedere al verosimilității științifice așteptările noastre” și „amintește mult și neplăcut de nesfârșitele «întâmplări misterioase», prelungite fascicole în șir, gata să nu se mai termine, niciodată și în niciun fel”. □ „Se remarcă în ultima vreme apariția în literatura noastră a câtorva prozatori și poeți tineri care pledează pentru romantismul tinerei generații. Câteva poeme pe această temă ale lui Florin Mugur ar putea constitui, prin caracterul lor de manifest, prefața la lucrările unor prozatori ca Nicolae Țic, Radu Cosașu, Eugen Mandric, Teodor Mazilu, care reiau ideea și o tratează conform naturii lor artistice. Alegându-și eroi din rândurile activiștilor sau ale intelectualilor tinerei generații, ei militează pentru o viață în care individul își angajează întreaga sa personalitate, în care nicio valoare umană nu rămâne neconsumată, lucrul cel mai vrednic de dispreț fiind lăncezeala... Temperament satiric, Teodor Mazilu ocupă un loc deosebit în mijlocul acestei pleiade de scriitori tineri. Promovarea aceluiași idealuri se face aici prin negarea a ceea ce le este opus. Eroul de preferință satirizat – așezat la celălalt pol față de eroul pozitiv ce apare în schițele lui Nicolae Țic sau Radu Cosașu – este acela care se strecoară prin viață, se mulează, se adaptează; el se cruță pe cât posibil, își economisește energiile, pășește ca pe sticlă și-și dă osteneala să treacă printre oameni fără să-și strice dunga de la pantalon.”, scrie Sonia Larian (*Portretele satirice ale lui Teodor Mazilu*).

• În „Viața Românească” apar fragmente din romanul *Groapa*, al lui Eugen Barbu, *Papuciada sau Povestea despre armata viteazului căpitan Papuc* de Camil Petrescu, fragmente din poemul *Băjenarii* de Victor Eftimiu, schița *Omul neprevăzut* de Sonia Larian și poemul *Cuvântul său, sorbindu-l* de Gellu Naum. □ La rubrica „Orientări” este reprodus integral articolul ***Cu privire la problema tipicului în literatură și artă***, apărut în *Komunist*, nr. 18, decembrie 1955: „Artistul arată relațiile sociale prin tipuri, zugrăvind imaginile reprezentanților diferitelor pături ale populației, ale claselor, dezvăluind ciocnirile, lupta și legăturile lor în situații și înfruntări tipice, în subiect. Lucrul cel mai important spre care tinde artistul este de a crea un caracter deosebit de viu, de individualizat, în care să se întruchipeze trăsăturile comune ale unui anumit fel de oameni. [...] Fără înfățișarea generalului prin individual, particular, nu putem realiza o imagine artistică, concret-senzorială. Ea își pierde caracterul concret, se transformă în schemă, dacă tipicul este înfățișat ce ceva abstract. Este regretabil că multe imagini din operele scriitorilor noștri și ale oamenilor din alte domenii ale artei păcătuiesc prin aceasta. Apar încă multe romane și nuvele, unde în loc de oameni vii, cu particularități proprii, acționează niște manechine care rezonează, care abia se zăresc dincolo de descrierile unor procese de producție, unde sunt puse de autor să participe. [...] Tipizarea este întotdeauna legată de concepția artistului despre lume și societate, de aprecierea pe care el o dă fenomenelor realității. Prin ea se definește într-o mare măsură valoarea ideologic-educativă a imaginilor tipice. În ele, în logica desfășurării lor se exprimă punctul de vedere al artistului față de viață. Cu ajutorul imaginilor artistice, artistul condamnă sau promovează anumite aspecte și fenomene ale realității, le analizează, își afirmă idealurile.” □ La rubrica „Pe drumul realismului socialist”, Geo Șerban semnează studiul ***Victor Tulbure: de la „Vioara roșie” la „Vară fierbinte”***: „Tulbure a găsit accentele juste, conforme cu personalitatea sa artistică, înțelegând că sursele autenticului lirism izvorăsc din realitățile vieții poporului muncitor. Prin ultimele realizări din *Lauda Patriei* și *Vară fierbinte*, Victor Tulbure dobândește încrederea contemporanilor în posibilitățile sale de a da glas sentimentelor și gândurilor lor nobile.” □ În secvența „Teorie și critică” apare articolul lui Al. Oprea ***Literatura și contemporaneitatea***: „Epoca noastră este cea mai grandioasă epocă din istoria omenirii. [...] Viitorimea se va apleca cu venerație asupra fiecărui document care oglindește acea epocă în care întinerul a douăzeci de veacuri a fost sfâșiat de lumina strălucitoare a primei societăți bazate pe echitate socială. Cu sete și, de ce n-am spune-o, și cu o oarecare gelozie, posteritatea va cerceta operele despre aceste evenimente care pun în umbră cele mai frumoase basme ale copilăriei – ele petrecându-se aievea.” □ La „Recenzii”, Miron Dragu comentează *Interogatoriul* lui Al. Jar, Vasile Rebreanu scrie despre *Ultimul asalt* de Aurel Mihale, iar Dimos Rendis analizează *Scrisorile din închisoare* ale lui Antonio Gramsci.

FEBRUARIE

2 februarie

• În „Gazeta literară” apare articolul lui Savin Bratu ***Cu privire la reflectarea eroului pozitiv***. □ Petru Dumitriu semnează câteva ***Observații despre demnitatea artei***: „De ce e important să știi dacă arta are valoare de cunoaștere sau nu? Fiindcă această întrebare decide asupra rolului social al artei, asupra demnității artei. [...] Nu e vorba aici de joc arbitrar; crezi ca să exprimi, eventual fără voia sau știrea ta, conținutul de idei și sentimente al epocii tale; ca să dai, cu mijloacele artei tale, îmbogățite cu experiența trecutului acestei arte, și mânuite conform propriei tale personalități creatoare – ca să dai, spuneam, o imagine a societății epocii tale, a faptelor, ideilor și sentimentelor ei. Și asta situează arta ca valoare socială: alături de științele sociale și istorice, ea este [...] conștiința societății, mărturia după care putem cunoaște societăți de mult dispărute sau străine, mărturia după care ne putem cunoaște propria noastră societate și putem interveni activ în dezvoltarea ei către forme superioare.” □ Evocându-l pe N. A. Dobroliubov, Mihai Gafița lansează un ***Îndemn către actualitate***. □ Sub titlul ***Răzbunarea pământului***, Mihail Petroveanu își continuă comentariile la volumul arghezian dedicat lui 1907: „Tudor Arghezi a intuit un fenomen social profund. Hidoasa esență a exploataților de toate soiurile se destăinuie până la capăt în cursul revoluțiilor, care acționează ca un aparat radiografic. Revoluției nu-i poți ascunde nimic, n-o poți înșela. Revoluția te descoperă oriunde și oricum te-ai camufla.” □ St. Roll semnează reportajul romanțat ***Candidata*** (despre „Dan Zorida,

șesătoare la Întreprinderea «Mătasea Populară» din Capitală»). □ Apare partea a treia a articolului lui Lucian Raicu *La o lectură din Tolstoi*.

4 februarie

- „Scânteia tineretului”, sub semnătura lui Cornel Stanca, semnaleză apariția *Un[ui] eseu asupra teatrului lui Sebastian* de B. Elvin, elaborat în jurul „ideii fundamentale – eroii lui Sebastian, căutând fericirea, cheamă la frumusețea integră a omului, la o viață curată, plină de patos creator” și punctând două direcții tematice definitorii, în opinia autorului: „problema dragostei și a climatului.”

5 februarie

- Rememorând condițiile electorale lipsite de onestitate din anii interbelici, acad. Zaharia Stancu admonestează în „România liberă” „vocile de la posturile de radio apusene”: „Sunt glasurile răgușite [...] ale unor strigoi din vechea lume politică aruncată de poporul român în lada cu gunoi a istoriei. Glasurile strigoilor de care vorbim pomenesc întruna, fără pic de rușine, despre așa-zisele alegeri libere care au avut loc, odinioară, pe meleagurile țării noastre. [...] Din rămășițele acestei vechi lumi politice sunt recrutați strigoii care, din când în când, vorbesc la posturile de radio apusene despre o întoarcere a României la stările de lucruri de mult moarte și îngropate. Întoarcerea în trecut, visată de strigoi, nu mai este posibilă. Poporul român, mândru de cuceririle sale revoluționare, este hotărât să-și apere cu orice preț aceste cuceriri.” (*Alegerile de odinioară*).

9 februarie

- Articolul de fond din „Gazeta literară”, semnat de Mihai Gafița, pledează *Pentru marile teme ale vieții noastre*: „Noul, esențialul în viață, tendința dezvoltării, ceea ce întruchipează mai pregnant perspectiva viitorului – apare în primul rând și cucerește masele cu intensitate sporită în acele locuri care sunt redevalele cele mai înaintate ale bătăliei pentru socialism, în sectoarele de bază ale construirii socialismului în economie.” □ Veronica Porumbacu panoramează *Frontul larg al poeziei*: „Dacă frontul nostru poetic este atât de larg, nu se poate spune însă același lucru despre raza lui de acțiune. Viața nouă din uzine, percepută și oglindită cu sensibilitatea modernă a constructorului socialismului, viața intensă a satelor noastre în procesul de colectivizare nu și-a găsit încă suficienți rapsozi și... suficiente rapsodii.” □ Mihail Petroveanu își continuă comentariile la volumul arghezian dedicat lui 1907 (*Barbarie și demnitate*). □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre *În târg la Iași – 1917* de Marcel Breslașu: „Îl vedem aici nu odată pe Marcel Breslașu deopotrivă afectiv și sentențios, romantic lucid și poet satiric, virtuos [sic] al rimei și compozitor, în fond ascunzându-se mereu, cu discreție și sentimental reținut, îndărătul zâmbetului, al glumei și al pozei amăgitoare a omului adânc preocupat să-și fumeze pipa enormă”.

- În „Scânteia tineretului”, Mihai Novicov semnează articolul aniversar *Tineretul de azi în fața operei marelui scriitor rus*, ocazionat de împlinirea a 75 de ani de la moartea lui F.M. Dostoievski. Contextul social al momentului creației este punctat în detaliu: „În Rusia capitalismul n-a avut tinerețe romantică. Noile raporturi sociale apăreau dintr-o dată în fața oamenilor în toată hidoșenia lor. Ofensiva burgheziei destrăma brutal vechile raporturi patriarhale, vechile obiceiuri, credințe și speranțe. Dar în locul lor nu aducea nimic statornic, ci dimpotrivă, ceva monstruos, mai respingător și mai înfricoșător: cultul lăcomiei, forța atotstăpânitoare a banului, dezumanizarea complectă a omului, devenit sclav al goanei oarbe după profituri ușoare și plăceri deșarte.” În esență, „opera lui Dostoievski e o oglindă și un ecou al tragismului acestei lumi. Problema morală care-l frământă pe scriitor e apărarea omului”. Din acest punct de vedere, „genialitatea creației lui Dostoievski se manifestă în primul rând în forța cu care ne obligă să simțim fizic, direct, palpabil, concret, întreaga amploare a suferinței umane în condițiile nedreptății sociale. [...] Dostoievski s-a afirmat în literatură ca un creator consecvent pe linia realismului critic. Aici geniul lui n-a admis niciun compromis cu adevărul”.

- În „Munca”, Alex. Conu îl evocă pe Dostoievski cu ocazia a 75 de ani de la moarte.

- „Scânteia” îl omagiază pe *Feodor Dostoievski (Cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moartea marelui scriitor)*, într-un articol semnat de D. Zaslavski („articol scris pentru „Scânteia”). Considerat „unul din cei mai originali scriitori ruși”, autor al unei opere „pline de contradicții uimitoare”, Dostoievski este recuperat în acest articol pentru fresca socială centrată pe mediile umiliților și

obidiților și pentru concepțiile tributare socialismului utopic și sancționat pentru „abateri[le] grave de la realism, care merg până la denaturarea realității rusești”, pentru încărcătura religioasă a unora dintre nuvelele și romanele sale și pentru elementele naturaliste reperabile în „imagini bolnăvicioase, grozăvii sângeroase, cuvinte umflate”. Deconstruind lecturile reacționare burgheze, autorul articolului îl citește pe Dostoievski „în lumina” învățaturii marxist-leniniste, demers procustian întemeiat pe o epurare a operei din care rămân, ca moștenire demnă de prezentul luminos, imaginile despre „criminala societate capitalistă, acoperită de sânge și murdărie” și cele ilustrative pentru „dragoste[a] fierbinte față de popor, față de patrie”. În ultimă analiză, „Cu toate contradicțiile și lipsurile lor, aceste opere au intrat pe bună dreptate în fondul de aur al literaturii ruse clasice și al literaturii mondiale.”

10 februarie

● „Contemporanul” adresează un *Salut Gazetei literare*, la „împlinirea celor 100 de numere de la apariție”: „Săptămână de săptămână ea și-a cucerit tot mai mulți cititori, dobândindu-și un loc de seamă în frontul literaturii noastre noi. «Gazeta literară» a răspuns exigenței crescânde a iubitorilor de artă și literatură, deschizându-și coloanele dezbaterilor unor probleme de teorie și critică literară, militând pentru izbânda noului, combătând, pe de altă parte, tendințele de simplificare artificială, schematică, a realității”.

☒ În „Scânteia tineretului” este publicat textul redacțional *Gazeta literară a împlinit 100 de numere*, în care este evidențiată orientarea ideologizantă a „organului Uniunii Scriitorilor din R.P.R.”: „*Gazeta literară* militează activ pentru o literatură aflată în slujba poporului, armă de preț în lupta pentru construirea socialismului în țara noastră. (...) *Gazeta literară* s-a ocupat de reconsiderarea și popularizarea valorilor literaturii noastre clasice, de promovarea operelor noi ale literaturii noastre originale, a înlesnit cunoașterea experienței bogate a vieții literare din Uniunea Sovietică și țările de democrație populară precum și a creației oamenilor de artă și cultură din alte țări.”

12 februarie

● Andrei Băleanu semnează în „Scânteia” o recenzie a studiului lui Ion Vitner, *Eminescu* (apărut la E.S.P.L.A.), care se înscrie „în rodnică activitate de valorificare critică a tezaurului moștenirii culturale a poporului nostru – activitate care a început să se desfășoare încă din primii ani de după eliberarea țării”. „Sprijinindu-se pe criterii științifice”, exegetul eminescian a reușit, în opinia cronicarului, „să contureze o imagine încheagată și unitară a lui Eminescu, stăruind în cea mai mare parte tocmai asupra celor mai edificatoare elemente. În contrast cu falsa legendă a unui Eminescu rupt de realitate, plutind în sferele abstracte ale „poeziei pure”, din filele cărții se degajă figura plină de mândrie și de demnitate a patriotului Eminescu, adversar înverșunat al nedreptății, creator în opera căruia se oglindeau multe din suferințele, frământările și năzuințele poporului său. Caracterul înnoitor al lucrării provine mai ales din aceea că ea se bizuie pe interpretarea marxist-leninistă, care aruncă lumina adevărului asupra creației eminesciene.” Apreciat pentru relectura recuperatoare a poeziei lui Eminescu, exegetul este, totuși, criticat pentru unele lipsuri (un clișeu, deja, al ideocriticii epocii care își întemeiază demersul pe un scenariu redundant: apărarea și ilustrarea măștrilor de ieri și de azi – fie ei și critici -, sancționarea „lipsurilor” / „rătăcirilor” și, în fine, „recuperarea” canonică): „Mai puțin limpede reiese locul lui Eminescu – în calitate de continuator al ideilor mișcării culturale pașoptiste – în tabloul general al dezvoltării literaturii noastre. Ar fi fost de asemenea necesară o analiză mai aprofundată a influenței exercitate de creația lui Eminescu asupra literaturii ulterioare, până în zilele noastre, când opera poetului se bucură de întreaga prețuire și răspândire pe care o merită. Credem de asemenea că nu este îndreptățită lipsa de preocupare a autorului pentru proza eminesciană, care e pomenită doar în treacăt.”

14 februarie

☒ Începe, la Moscova, cel de-al XX-lea Congres al Partidului Comunist din Uniunea Sovietică, care va acapara până la sfârșitul lunii paginile ziarelor românești. La închiderea lucrărilor Congresului, pe 25 februarie, N. S. Hrușciiov își prezintă într-o sesiune închisă așa-zisul „discurs secret” intitulat *Cultul personalității și consecințele sale*, în care denunță crimele, abuzurile și erorile stalinismului. Deși va fi făcut public abia în 1989, discursul lui Hrușciiov va avea urmări semnificative asupra politicii U.R.S.S.

16 februarie

● În „Gazeta literară”, Petru Dumitriu publică articolul *În marea dezbatere a secolului*: „pentru orice cuget consecvent, astăzi trebuie ales între [...] două poziții. Nu e una nouă și una veche. Pe linia anticului Heraclit, la un nivel superior, care întregeste și depășește elementele dialectice și materialiste ale unei tradiții filosofice de două mii cinci sute de ani în sinteza superioară a materialismului dialectic, gândesc azi marxistii. [...] Cât despre poziția lui Wittgenstein, nu e atât de nouă și «modernă» pe cât pare. Abdicarea de la rațiune și sentimentul vinovăției, al păcatului aparțin celei mai vechi religii. E vorba de renunțarea la gândirea științifică, la rațiune – așa zice, la conștiință. Alegerea nu e ispititoare. Și cred că nimeni n-ar adopta-o nici măcar împins de modă, de snobismul celei mai recente extravagante – dacă alternativa, alegerea poziției raționalismului, reprezentată în zilele noastre de către materialismul dialectic și istoric, n-ar fi prea apropiată de marxism pentru gustul burgheziei. E mai ușor, mai confortabil să crezi că gândirea e imposibilă decât să gândești rațional într-o vreme când gândirea rațională îți arată că aparții unei clase sociale pe cale de rapidă dispariție. Și viceversa: dacă niciun interes material amenințat nu te obligă să închizi ochii și să renunți la rațiune, credința în raționalitatea universului nu te poate decât sprijini în acțiunea practică și cercetarea științifică, ea nu poate decât să te ducă spre gândirea dialectică și materialistă; nu poți, în cazul acesta, decât să te apropii de uriașa muncă de aprofundare a realității pe care au întreprins-o strămoșii noștri atunci când, în noaptea preistorică, au aprins primul foc.” □ La „Cronica dramatică”, Vicu Mândra comentează *Nora* lui Ibsen. □ În *Impasul lucidității*, Horia Bratu polemizează cu Dumitru Micu în privința caracterului lui Ștefan Gheorghidiu: „Luciditatea lui Gheorghidiu apare ca o luciditate de amănunt, de detaliu, de ordinul aceleia care [...] sporește senzația, voluptatea, suferința. Luciditatea sa este de ordinul ascuțimii psihologice, exactitate în localizarea precisă a situațiilor și sentimentelor în smulgerea măștilor, însă nu este de ordinul filosofic. [...] Toate aceste detalii spulberă aureola de austeritate cu care Micu îl martirizează pe altarul lucidității, însă reprezintă un elogiu pentru realismul autorului, care, pe urma marilor clasici, a înțeles să nu falsifice o experiență creând un erou infailibil în condiții și într-un mediu care nu permiteau aceasta.”

17 februarie

● G. Călinescu scrie, la „Cronica optimistului” din „Contemporanul”, *Despre arta actorului*. □ La grupajul dedicat zilei de 16 februarie participă Al. I. Ghilia (articolul *Grivița*) și Cicerone Theodorescu (poezia *Cu dubele de pâine*, „din volumul în pregătire *Copiii șantierului*”). □ În studiul *Țăranul lui Marin Preda un personaj modern*, Lucian Raicu vorbește despre „originalitatea izbitoare” a romanului *Moromeții*: „Din faza istorică în care țăranul român a fost reprezentat de Rebreanu în *Răscoala* și în *Ion*, Marin Preda îl aduce dintr-odată în faza modernă, îl apropie mult de anii în care trăim, ni-l face contemporan. Pe planul istoric și al evoluției literaturii iată așadar întâiul semn al noutății. Înnoirea înfăptuită de romancier pe planul istoric are importante consecințe. Rebreanu a dat un mare tablou al satului românesc în anii de pătrundere a relațiilor capitaliste. Dar s-a făcut observația că din paginile scrise de Rebreanu se pot deduce mai mult specificitatea și contururile de forță colectivă a țărănimii și mai puțin psihologia individuală. Nu e nicio exagerare în a spune că romanul lui Marin Preda — cel dintâi dintr-un ciclu proiectat — e replica dată acestei observații și totodată răspunsul la un deziderat. *Moromeții* e, probabil, primul roman psihologic al țărănimii. Analizând cu o pătrundere atât de adâncă psihologia individuală în toate manifestările ei, scriitorul a desprins pe țăran de pământ, l-a scos din preocupările sale firești, l-a izolat de existența socială, de planul istoric, cum pretind unii că obligă o asemenea întreprindere. Dimpotrivă, avem sentimentul că în literatura satului românesc țăranul n-a fost atât de legat de preocupările existenței, de un cadru strict și atât de sesizant economic ca în prezentul roman al lui Marin Preda. [...] credem că *Moromeții* e un roman modern al țărănimii românești, calificare care-l trece definitiv în istoria literaturii”. (vezi **Anexa**)

● Al. Andrișoiu marchează centenarul lui Heine în ziarul „Munca”.

23 februarie

● În „Gazeta literară”, Petru Dumitriu ne îndeamnă *Să citim împreună ultimele poezii ale Ninei Cassian*: „Prin mijloace variate Nina Cassian exprimă în aceste câteva poezii conținutul socialist al gândirii și simțirii unei personalități artistice ajunse la maturitate.” □ Referindu-se la Dumitru Corbea, Mihai Gafița schițează *Profilul unui poet militant*. □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre

Publicistica lui Gala Galaction, care „demonstrează forța frontului larg și indisolubil pe care scriitorii progresiști din orice epocă îl alcătuiesc atunci când, în ciuda unor diferențe de vederi, militează activ pentru libertatea și dreptatea poporului”. □ Horia Bratu continuă să polemizeze cu Dumitru Micu cu privire la Ștefan Gheorghidiu, insistând acum asupra părții secunde a romanului *Ultima noapte de dragoste...*: „Războiul a apropiat oameni ca Ștefan Gheorghidiu de popor, a creat o unitate reală de sentimente între oameni ca el și masele populare, i-a înfrățit în fața morții, dar și în indignarea față de ticăloșia claselor dominante.” (*Adevărata „educație sentimentală”*) □ Radu Cosașu scrie despre *Schițele lui Sütö Andras*, unde „viața, cu adevărurile ei proaspete și viguroase – câștigă întotdeauna, convingător”.

24 februarie

● „Contemporanul” combate, într-un articol semnat de H. Rohan, „rezervele” unor autori care evită să plonjeze literar în problematica actualității: „unii creatori, manifestând o deosebită grijă pentru nemurire, au o atitudine rezervată, timidă, față de anumite teme pe care le consideră lipsite de mari potențe poetice, capabile să înfrunte vremea – și anume față de unele din temele cele mai arzătoare ale contemporaneității.[...] În literatură, muzică și plastică, rezerva de care vorbeam mai sus se manifestă îndeosebi față de tema muncii, a producției. Originea acestei rezerve trebuie căutată, în primul rând, în presiunea stihiei mic-burgheze ce se exercită asupra creatorilor sub forma disprețului față de lucrările închinatelor unor astfel de teme, sau îmbrăcând haina laudelor exagerate la adresa unor lucrări cu teme așa-zis «etern» care plac atât de mult unor intelectuali al căror gust a fost schimonosit de rafinamentul suspect al burgheziei”. (*Teme și creatori*). □ Petru Dumitriu, în articolul „*Desculț*” – roman neterminat, consideră „utilă” cartea lui Zaharia Stancu și face sugestii de continuare a acțiunii: „Noi nu putem decât presimți, după monografia poetică a satului, monografia orașului turbure, sordid și tragic, dezvoltarea ulterioară a personalității eroului, experiența iubirii, a luptei feroce de junglă, din lumea dominată de ban, mărturia despre mișcarea muncitorească revoluționară, cloaca intelectualității burgheze, ciocnirea cu fascismul, lagărul, aspirațiile, ambițiile, prăbușirile individualismului, vecinătatea cu cinicii și cu înfrânții, noile forme ale exploatării, nu agrare și feudale, ci patronale, în noroiul cenușiu al orașului. Aceste lucruri, și multe altele, stau ascunse în viitor – sau mai bine, în prezentul etern al memoriei. Cred că e marea răspundere și marea datorie a lui Zaharia Stancu față de literatura acestui popor, să continue pe *Desculț*, carte neterminată”.

26 februarie

● Încă o cronică literară a volumului *1907*, de Tudor Arghezi, apare în „România liberă”, sub semnătura lui Boris Buzilă : „*1907* nu este numai un ciclu de poezii, legate printr-o tematică comună. Prin vitalitatea lor artistică excepțională, prin spiritul lor scăpărător, vrăjmaș stărilor de istovire și sfârșeală interioară atât de gustate altădată de admiratorii « poeziei pure », este reluată tradiția acelor creații ale lui Tudor Arghezi, intrate pe drept în patrimoniul culturii noastre.” (*Tudor Arghezi: 1907*).

29 februarie

● M. Pop semnează în „Scânteia”, la rubrica „Note bibliografice”, un articol intitulat *Din activitatea criticii noastre literare*, în interiorul căruia prezintă numărul 12 al revistei „Viața Românească”, „consacrat celui de-al doilea Congres al P.M.R.” și în care „o seamă de scriitori valoroși – de la academicieni la tineri scriitori – oglindesc influența profundă a partidului în viața poporului nostru și dezbate în această lumină diferite probleme ale creației literare. Apreciind articolele de critică și teorie literară - un „sector” „menit să ocupe un loc central în activitatea publicațiilor literare” – „caracterizate în genere printr-o orientare justă, un bogat conținut de idei, o tratare personală a problemelor”, recenzentul citează și comentează titluri ilustrative, dintre care se cuvin menționate: *Partidul, îndrumătorul literaturii noastre*, *Principiul leninist al spiritului de partid în literatură* – de Ovid S. Crohmălniceanu; recenziiile lui D. Micu (la culegerea *Despre munca scriitorului*) și Al. Simion (la volumul *Studii despre teoria artei*); *Dezvoltarea romanului social – un fenomen caracteristic al noii noastre literaturi* – de Lucian Raicu (la rubrica *Pe drumul realismului socialist*); *Teatrul lui Mihail Sebastian* de B. Elvin etc.

[FEBRUARIE]

• În „Scrisul bănațean”, nr. 2, A. Jebeleanu semnează textul *La Congresul al XX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice*. □ Din Heinrich Heine, al cărui centenar este aniversat, sunt date traduceri de Șt. O. Iosif, Vlaicu Bârna și Gr. Popiți. □ Leonard Gavriluț semnează o cronică literară despre *Poeziile lui Al. Jebeleanu*.

• „Steaua”, nr. 2, cuprinde a doua parte a studiului despre *Bacovia*, semnat de A. E. Baconsky: „Bacovia n-a scris puțin. El a concentrat, a condensat, a sublimat - și oricare dintre poeziile sale poate fi supusă procesului contrariu. În fiecare poezie a sa e adunat un amplu poem, sau un ciclu. Universul creat de el e unic, încât citindu-l sau recitându-l, ai uneori impresia că întregul volum e un poem, un singur poem, ale cărui capitole sunt poeziile înșiruite în pagini. E o călătorie lirică de o viață, printr-o lume decrepită și crepusculară – întreprinsă cu conștiința tragică a fatalității ei, și cu perspectiva îndepărtată a vieții noi, care începe dincolo de agonie și moarte. Ceea ce-l caracterizează pe Bacovia față de toți contemporanii și chiar înaintașii săi – detașându-l din acel spirit modern înțeles de obicei în sensul unei sensibilități extreme, a unei irascibilități, a pozelor rezultate din imperativele rafinamentului arbitrar și excesiv, al unei psihasteni universale, etc. – spirit care l-a angajat totuși, influențându-l, fără însă a reuși să-i determine structura și orientarea, este nu numai lipsa paseismului, ci mai ales perspectiva lui clară, asupra devenirii istorico-sociale. Depresiunea și blazarea, amărăciunea și deznădejdea, care de atâtea ori se aud ca niște «flaute din stânci de mare», în poezia sa, provin, după cum am arătat, din conștiința îndurerată că viața lui va trebui să se consume tocmai într-o epocă de sfârșit - și nu întunecă de fapt perspectiva lui asupra viitorului lumii.” □ Ov. S. Crohmălniceanu scrie despre 1907 de Tudor Arghezi: „ca și *Cântare Omului*, reprezintă în creația lui Tudor Arghezi o întoarcere violentă, fericită, către social. Sub efectul ei, însăși arta poetului și-a regăsit expresia ei cea mai valabilă, și încă sub semnul unei concepții de viață noi, superioare. Acesta nu-i un fapt literar oarecare. E o sărbătoare a poeziei noastre.” (*O sărbătoare a poeziei noastre*). □ Mircea Tomuș recenzează *Cronică de la câmpie* de Petru Dumitriu: „pe de o parte, este un ultim act al dramei ce s-a desfășurat secole de-a rândul în țara noastră, brodată pe conflictul între boieri și țărani [...]. Pe de altă parte, *Cronică de la câmpie* oglindește primul pas pe care l-au făcut țărani pe drumul noii societăți și prin aceasta deschide cronică viitorului acestei țări.” □ La rubrica de „Mențiuni și opinii”, b. g. polemizează cu articolul lui Lucian Raicu *Dezvoltarea romanului social*, publicat în „Viața Românească” (nr. 12, 1955), reproșându-i „tonul categoric” și „aerul de supreme descoperiri” al unor afirmații precum „Romanul presupune o intensă pregătire intelectuală.”; concluzia lui b. g.: „înțelegem [...] de ce e încă atâtea proletcultism în scrierile unor tineri critici literari” (*Diferențe specifice*).

• În „Tânărul scriitor”, nr. 2, Al. O. Teodoreanu semnează poezia *Mnemotehnică*. □ La rubrica de debut „Început de drum” este publicat Ilie Constantin, cu poezia *Moartea lui John Smiles*. □ Romulus Vulpescu traduce din Villon (*Baladă împotriva vrăjmașilor Franciei și Rugarea ce i-au făcut Villon principelui de Bourbon*), semnând și o prezentare a poetului. □ Articolul nesemnat *Schimbul de mâine al literaturii noastre* consemnează câteva realizări ale scriitorilor tineri: „generația tânără, alături de întregul detașament de scriitori din țara noastră a reușit să se afirme cu hotărâre prin creații ce depășesc limitele unor încercări neobișnuite. Alexandru Andrițoiu, Tiberiu Utan, Ștefan Iureș, Nicolae Labiș, Nicolae Stoian, Rusalin Mureșanu, Florin Mugur, Gh. Tomozei, Francisc Munteanu, Titus Popovici, Eugen Mandric, Ștefan Luca, Al. I. Ghilea ([sic!]) sau S. Damian, Dumitru Micu, Lucian Raicu: iată numai câteva nume de tineri poeți, prozatori și critici cunoscuți și îndrăgiți de mii de cititori în această perioadă. Literatura a devenit astăzi o chestiune importantă în viața poporului nostru, o problemă ce preocupă milioane de oameni de cele mai diferite profesii.” În continuare se citează din raportul lui Gheorghiu-Dej citit la al doilea Congres al Partidului. □ Dumitru Micu trece în revistă *Poezia vremii noastre*, începând cu Maria Banuș și Nina Cassian. □ Domokos Geza raportează despre *Consfătuirea tinerilor scriitori din Cluj*, din 5 ianuarie a.c., organizată din „inițiativa comitetului regional de Partid”. □ La „Poșta tânărului scriitor”, Demostene Botez notează *Ceva despre măiestrie și formalism*: „Dintre toate tarele poeziei decadente, aceea de care tinerii poeți se feresc cu frenezie și o voie bună suspectă este formalismul, socotind, simplist, că formalismul ar fi totuna cu o corectă formă a versului, fără să-și dea seama că tocmai credința asta îi poate împinge

spre formalism. Greșeala de a considera că principalul în formalism ar consta în atenția deosebită ce s-ar da problemelor formei versului în dauna conținutului este foarte răspândită. E aproape generală. Viciul esențial al formalismului stă însă – așa cum spune Nedoșivîn în cuprinzătorul său studiu de teoria artei – nu în forma corectă a versului, ci în concepția unei independențe principiale a artei față de viață, în credința că arta nu reflectă și nu poate reflecta viața, că arta este ceva opus vieții. Acest viciu, așadar, nu se manifestă în domeniul tehnicii artistice, ci în acel de cunoaștere a vieții și transpunerii ei în viață.”

● Numărul din februarie al revistei „Viața Românească” conține un lung fragment din romanul *Ion Sântu* de Ion Marin Sadoveanu, versuri de Cicerone Theodorescu (*Copiii cartierului, I*), Mihai Beniuc (*Simpli sunt ca brazii*), Virgil Teodorescu (*Suita pentru alegerile în Sfatul Populare, 1956*) și Ștefan Aug. Doinaș (*O discuție în azur*). □ D. Solomon analizează **Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu**. □ La rubrica „Teorie și critică”, N. Tertulian denunță **Caracterul reacționar al teoriei „autonomiei esteticii”**, exemplificându-l printr-o analiză a criticii lui Titu Maiorescu: „Maiorescu procedează asemenea filosofului speculativ ironizat și denunțat de Marx, care pornind de la fructele reale construiește o noțiune abstractă a «fructului», iar apoi – printr-un truc mistificator, printr-un artificiu speculativ – răstoarnă raporturile reale ale lucrurilor și proclamă această noțiune a «fructului» ca o esență, ca o substanță obiectivă cu o existență ideală independentă. [...] Maiorescu consideră tipurile literare, Luceafărul sau Werther, nu ca o generalizare ideală a unor procese de viață reale, nu ca expresii ideale ale concepțiilor și atitudinilor reale, personale, ale artistului – așa cum sunt în realitate – ci răsturnând raporturile reale ale lucrurilor, le transformă în esențe cu o existență ideală într-un «obiect», o «idee platonicească» - «sentimentalitatea amorului» în cazul de față – care se răsfrânge deosebit la Eminescu și Goethe după deosebita lor individualitate. [...] Cât de absurdă este întreaga construcție a lui Maiorescu, ne-o arată și faptul izbitor că pentru Maiorescu tipurile lui Shylock și Leiba Zibal au același conținut obiectiv, sunt produsul revelației aceleiași «idei», aceleiași ficțiuni ideale a evreului, deosebindu-se doar prin faptul că același conținut impersonal, ideal, a fost răsfrânt cu culoarea individualității lui Shakespeare și Caragiale [...]. O cercetare cât de superficială ne arată că în afara unor asemănări pur exterioare, între cămătarul venețian și hangiuul din Podeni terorizat de coșmarul său teribil deosebirile sunt structurale, că ele sunt departe de a putea fi reduse la deosebirile unor temperamente artistice, că cele două tipuri reflectă două procese ale vieții cu totul specifice și distincte, că ele au un conținut obiectiv cu totul deosebit; teoria estetică a lui Maiorescu, care împarte procesul de creație în două faze distincte, faza contemplației impersonale și faza exprimării personale, are un caracter abstract, metafizic și cea mai sumară confruntare a ei cu opera de artă reală o pulverizează fără urmă.” (vezi **Anexa**).

MARTIE

1 martie

● Mihai Gafița reflectează, în „Gazeta literară”, la **Atitudinea scriitorului**: „Tinerii scriitori au sub ochi și cunosc mai bine viața care se desfășoară azi în țara noastră, construirea socialismului. Este firesc ca și în creația lor, în schițele lor, temele vieții noi nu numai să predomină, dar să constituie marea majoritate.” □ Un comentariu al volumului *Generația mea* de Veronica Porumbacu este semnat de Vera Călin: „Idea morală se realizează viu prin chipul eroului liric maturizat de viață, înzestrat cu înțelegere pentru ceea ce e omenesc și a cărui integritate și dorință de absolut nu e rigoare rece, uscată, neumană, ci rezultatul credinței în frumusețea morală a omului, rezultatul experienței trăite de o minte cinstită și capabilă de elanuri.” (**Poezie și etică**); o recenzie dedicată aceluiași volum, care, „relevând minunatele însușiri ale acestei generații, reușește să arate creșterea experienței ei umane cu fiecare etapă a luptei clasei muncitoare pentru zdrobirea putredei orânduiri burghezo-moșierești” publică și ziarul „Munca” din această zi, în dreptul numelui lui Teșu Milcoveanu □ În articolul **Prea multe aplauze**, S. Damian polemizează cu studiul lui B. Elvin despre teatrul lui Mihail Sebastian: „Satisfacția unei lecturi plăcute este întunecată de constatarea unor abateri de la criteriile exacte de apreciere științifică, conform tezelor marxist-leniniste.”

- În „Munca”, Teșu Milcoveanu comentează volumul Veronicăi Porumbacu *Generația mea*, care, „relevând minunatele însușiri ale acestei generații, reușește să arate creșterea experienței ei umane cu fiecare etapă a luptei clasei muncitoare pentru zdrobirea putredei orânduiri burghezo-moșierești”.

2 martie

▣ În „Contemporanul”, Horia Bratu laudă inițiativa revistei „Viața Românească” de „a fi contribuit [...] la creșterea, în ultimii ani, a unei întregi pleiade de critici literari”: Lucian Raicu, Al. Oprea, I.D. Bălan, Eugenia Anton, Sonia Larian ș.a.

8 martie

▣ Georgeta Horodincă publică în „Gazeta literară” un interviu cu Mihail Sadoveanu despre câteva **Probleme actuale ale prozei**: „toată literatura, literatura epică în special, depinde de felul cum știi sau nu știi să argumentezi artistic un personaj. Când am început să scriu *Mitrea Cocor* n-am știut că va ieși o navelă atât de mare, aproape un roman. Nu cunoșteam decât întâmplarea de la Dropii care a devenit finalul cărții și tot ceea ce am creat după aceea a fost creat ca să argumenteze această întâmplare ce mi se părea caracteristică pentru vremurile noi. M-am întrebat cine este acest Mitrea Cocor, de ce-i de la Dropii, care sunt împrejurările care au concurat să creeze acest răzvrătit și mai târziu acest revoluționar? Răspunzând acestor întrebări, am căutat să dau stare civilă personajului. Mitrea e, de pildă, colțos, la fel ca și maică-sa, care era o impulsivă. Aceasta trebuia să o știu.” □ În același număr al revistei, Eugen Luca scrie despre proza lui Al. Ivan Ghilia (*Un examen concludent*), iar Valeriu Răpeanu recenzează *Ucenicia cărturarului* de Mihnea Gheorghiu. □ La rubrica „Puncte de vedere”, Lucian Raicu reflectează la **Judecata de valoare în critică**: „A pune judecata de valoare în însăși definiția specifică a criticii, acesta e lucrul de căpetenie, indiferent de mijloace și de diversitatea mare a modalităților și a personalităților criticii. [...] Judecata de valoare, stabilirea sigură a meritului real al unei opere în spiritul concepției marxist-leniniste despre lume și al moralei epocii socialismului, definirea noutății ei în raport cu tradiția literară nu e o chestiune derivată, ci una esențială, de maximă specificitate a criticii literare ca profesie.” □ Pornind de la schițele lui Miron Țic și Gh. Beuran, Mihai Gafița avertizează **Unde duce goana după rarități**: „Este limpede că un astfel de curaj duce repede la scormonirea a ceea ce este morbid și întunecat, a ceea ce defăimează realitatea noastră.”

9 martie

• „Contemporanul” publică la pagina întâi un **Interviu cu Mihail Sadoveanu**, cu ocazia „alegerilor de deputați în Sfaturile populare”. Scriitorul își arată „lipsa de surprindere”, rememorează vremuri de altădată și declară printr-o joncțiune cu prezentul: „Hotărârea luată de Partid și Guvern de a da lașului din nou rolul pe care l-a avut odinioară ca cetate a intelectualității este un îndemn înflăcărat pentru ca cetățenii lașului, laolaltă cu toții, să-și înmulțească forțele spre a dărui orașului strălucirea de care vorbeam”.

15 martie

▣ Întâmpinând Congresul Tinerilor Scriitori, „Gazeta literară” publică textul nesemnat **Profilul tinerei generații**. □ Editorialul semnat de Lucia Demetrius abordează **Numai câteva din problemele lor**: „Încă și azi editurile se codesc mult în fața unui manuscris tânăr și, dintr-o exagerată prudență, cu intenția bună de a lucra cu autorul, îl constrâng și-l știrbesc artisticeste.” □ Comentând versurile unor tineri poeți, Veronica Porumbacu invocă **Îndemnul înaintașilor**. Câteva observații critice par a-l viza pe Nicolae Labiș: „ce se întâmplă cu unii poeți tineri? Ei nu intră cu un bagaj de cunoștințe serioase, ci uneori cu geamantanul aproape gol. Au schimbat băncile școalei cu ale facultății. E adevărat, fiecare poartă în sine bagajul propriei sale copilării. Dar primele impresii, crude, neconturate, nu se pot defini nici ele decât în raport, decât confruntate cu lumea. Iar astăzi această trecere a micului bagaj de cunoștințe prin focul marilor sentimente și al marii cunoașteri a patriei este mai necesară ca oricând și... mai ușoară ca niciodată! Mai necesară, pentru că nu mai poți cânta, într-o istorie care schimbă vertiginos stările de lucruri, nici măcar satul natal, așa cum l-ai părăsit, darmito toate transformările din jur, pe care numai acoperindu-ți ochii și astupându-ți urechile nu le poți vedea!” □ Silviu Iosifescu publică articolul **Stil cu șapte vături**, unde ridiculizează obscuritatea în critică: „Sub două mari aspecte mi se pare că se manifestă această tendință de a ascunde înțelesul afirmațiilor critice și de a înlocui profunzimea cu obscuritatea: printr-o pseudo-științificare a textului, care duce la

un abuz de tehnicitate și printr-o pseudo-literaturizare.” □ La „Cronica literară”, Savin Bratu comentează două studii ale lui Dumitru Micu (*Sensul etic al operei lui Sadoveanu* și *Poezia Mariei Banuș*): „Ceea ce e neapărat relevabil în scrierile acestui critic este ținuta lui stilistică elegantă – deși încă oarecum căutată, prețioasă – frumusețea și iscusința frazelor sale și a aparatului sale demonstrative, suficient de sigure de pe acum pentru a le putea recunoaște chiar fără semnătura autorului lor. Evoluția lui depinde de o mai adâncă fundamentare ideologică, marxist-leninistă, de o abordare mai precis științifică a operelor, de înlăturarea primejdiei de a transforma activitatea de critică într-o neîncetată confesiune, în dauna interpretării și a valorificării ei obiectiv-științifice.” □ În același număr, Mariei Banuș îi apare amplul poem *La porțile raiului*, Nicolae Labiș semnează poemele *Lupta dublă* și *Geneza*, iar Mircea Micu semnează o *Autobiografie*. □ Mihai Gafița atrage atenția asupra unor **Rezolvări ușoare** din creațiile tinerilor.

● „Scânteia” publică o scurtă prezentare a unui interviu oferit de M. Sadoveanu revistei „Gazeta literară” (nr. 10 din 8 martie). Articolul, semnat de M. Pop și intitulat **Un interviu al lui Mihail Sadoveanu**, citează îndemnurile „pătrunse de spirit militant” adresate de maestru scriitorilor, sfaturi care, arată cronicarul, „pornesc de la condiția principală pentru călăuzirea tinerelor talente pe calea realismului socialist: cunoașterea vieții maselor muncitoare, a traiului și luptei lor, a felului lor de a vorbi, combaterea șabloanelor și a naturalismului.” Dintre citatele selectate, menționăm: „Raportul prezentat la Congresul partidului nostru de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej ne indică drumul pentru îmbunătățirea treburilor scriitoricești. Am priceput mai cu seamă că a venit momentul să înlăturăm din literatura noastră clișeele care sărăcesc viața, ca și imaginile naturaliste care urătesc realitatea societății noastre și să se creeze o proză artistică a timpurilor actuale la un înalt nivel artistic, profund realistă și profund partinică.”

● În „Scânteia tineretului”, Mircea Andrei semnaleză **O revistă literară în plin progres**, „Tânărul scriitor”, al cărei număr 2 /1956 „reflectă îndeaproape efervescența existentă în viața noastră literară în preajma consfățuirii pe țară a tinerilor scriitori, bilanțul rodnic cu care se prezintă în fața consfățuirii schimbul de mâine al inginerilor de suflate din patria noastră.” Prezentat de semnatarul articolului ca „un număr bogat, multilateral, plin”, acesta găzduiește pagini din Villon, epigrame, rubrica „Început de drum” dedicată tinerilor scriitori, cea a „Carnetului sovietic” ce oferă „sfaturi prețioase din experiența de scriitor a lui Konstantin Fedin, grupajul de deschidere „Ancora sus!” ce „se organizează în jurul unei idei cu o semnificație largă, aceea a depășirii uceniciei, a pornirii cu propriile forțe pe drumul greu, dar plin de frumusețe al creației.” □ Numărul publică un fragment din nouela *Întoarcerea*, a Ioanei Munteanu, precum și povestirea *Pământul spânzuratului* de Pop Simion.

16 martie

● Editorialul revistei „Contemporanul” este semnat de Camil Petrescu și conține „îndrumări” pentru participanții **La consfățuirea tinerilor scriitori**: „Firește că dincolo de paginile manuscrise trebuie să fie ajutor și îndrumare... Puiul de rață sălbatică nu are nevoie să fie învățat să înoate, dar trebuie ferit cu grijă de primejdiile de tot soiul ale stufrășului, de rătăcirile posibile. Bineînțeles că în genere cei tineri nu se pot lipsi de ajutorul celor maturi, fie în procesul catalizării, care trebuie să-i redea propriei lor esențe, fie în genere de primejdii și rătăcirii”. □ În „Cronica optimistului” intitulată **Divinul rătăcitor**, G. Călinescu examinează „o Istorie a literaturii române scrisă italienește de d-l Gino Lupi, care a fost la noi în țară și are cunoștințe interesante despre cultura și literatura noastră”: „[...] nu voi pretinde lui Gino Lupi să fie un Francesco de Sanctis, totuși nu-mi ascund dezamăgirea de a constata că d-sa e un «profesor» în cel mai peiorativ sens al acestui cuvânt, plin de precepte, compilativ la extrem și parcă uns pe piele cu o pojghiță de spermanțet care-i răpește percepția vie a lucrurilor. În linie generală, dl. Gino Lupi s-a condus după a mea istorie a literaturii pe care a pus-o sub un teasc greu, storcând și aruncând din ea tot ce era dulce și îmbalsămat și oferindu-ne pe farfurie o ceară aridă de fagure, redusă la starea de nisip”. În final, autorul este admonestat pentru o deficiență de percepție: „Ciudățenia acestei istorii este că susține cum că «scriitorii de după război se împart în două grupuri bine distincte: cei din exil și cei din Republica Populară Română». Scriitorii din exil ar încerca să «împiedice prăbușirea (*il crollo*) operei îndeplinite în epocile precedente». Asigurăm pe dl. Gino Lupi că cultura română nu se prăbușește și că nu poate să ființeze o literatură în exil. Toți scriitorii români de seamă au rămas în patrie și nu există vreun exemplu istoric ca o cultură să se închege în afara pământului și poporului respectiv. S-au scris în ultimii zece ani opere considerabile și se vor scrie.

Păsările nu pot zbura în vid și peștii nu pot înota pe uscat. Literatura română se zămislește în mijlocul poporului român și faptul că au fugit din țară câțiva necunoscuți este cu totul neglijabil ca să vorbim fără violență. Vreți să știți cât de catastrofal e punctul de vedere al d-lui Gino Lupi, care urmărește insistent să plaseze istoria sa și la noi, citând în acest scop și nume de scriitori progresiști? Marele exilat român, ilustrul Alighieri, care încearcă în emigrație prin colosalele lui creații să împiedice prăbușirea literaturii române este... Nelu Mănzatu, cântăreț de bar, nemuritorul, divinul, sublimul Nello Manzatti, după care îmi vine greu să mă iscălesc”. □ În grupajul „Consfătuirea tinerilor scriitori” apar: un articol-panoramă, semnat de Lucia Olteanu (*Generația entuziaștilor* – „Talentele tinere din țara noastră sunt multe și viguroase; ele se integrează pe deplin generației entuziaștilor constructori ai socialismului, iar aceasta dă perspectivă sigură dezvoltării literaturii noastre realist-socialiste. Avem certitudinea că din rândurile acestui detașament se vor ridica inspirați cântăreți, în stare să fixeze în opere valoroase frumusețea epocii pe care o răzbatem.”); Sub același generic, revista publică poezii de Toma George Maiorescu (*Fără viață, forma te minte!*), Tiberiu Utan (*Buchet de flori*), Stelian Filip (*Gelozie*), Nicolae Labiș (*Slutul*), Corneliu Șerban (*Cu Serghei Esenin*), Aurel Storin (*Toate încep cu iubirea*). □ La aceeași pagină, se publică nota **De pe șantierul literar al tinerilor scriitori**: „Iată câteva din cărțile tinerilor scriitori aflate în pregătire la editurile noastre. La E.S.P.L.A. vor apărea volume de versuri ale poezilor Ștefan IUREȘ, Mihai GAVRIL, Rusalin MUREȘAN, Al. ANDRIȚOIU, Ion BRAD, Aurel RAU și Gh. TOMOZEI. În aceeași editură vor apărea volume ale tinerilor prozatori: Eugen MANDRIC (*Campania de primăvară*, povestiri), Corneliu LEU (*Ochiul dracului*, roman), Ion GRECEA (*Răzbunare*, nuvele), D. DRUMARU (*Subiect de nuvelă*), H. ROHAN (*Un caracter slab*, nuvelă). S. DAMIAN și L. RAICU pregătesc publicarea câtorva studii de critică literară. O listă bogată de cărți aflate în pregătire prezintă EDITURA TINERETULUI. Astfel, Nicolae LABIȘ, Tiberiu UTAN, Doina SĂLĂJAN, Ion HOREA, Victor FELEA, Valeria BOICULESII, Violeta ZAMFIRESCU vor publica, fiecare, câte o culegere de poezii. Scrieri în proză, nuvele, schițe și povestiri pentru copii și tineret, vor publica Ștefan LUCA, T. MAZILU, Victor VINTU, Ion LANCRANJAN, Octav PANCU-IAȘI, Gica IUTEȘ, H. ROHAN, I. BAIEȘU, Gyula SZABO, Dionisie ȘINCAN, Pavel AIOANEI, Eugen MANDRIC, Ion GRIGORESCU și alții. Reportajul literar va fi reprezentat prin Mircea ZACIU (*Orașe ardelene*), Camil BACIU (*Nu departe de castelul prințesei*), Igor ȘERBU (*Trandafir de la Moldova*), Gh. TOMOZEI (*Pe drumurile țării*) și alții. Toate aceste cărți reprezintă doar o parte a șantierului literar al scriitorilor tineri, ele înscriindu-se printre lucrările care vor vedea curând lumina tiparului”.

17 martie

☒ „Munca” publică trei comentarii ale cititorilor „simpli” privind câteva volume de versuri semnate de tineri scriitori. Astfel, Ilie Boulescu, „muncitor trasator la Combinatul metalurgic – Reșița”, comentează *Întoarcerea în patrie* de Toma George Maiorescu („am impresia că poetul n-a cunoscut destul de temeinic viața nouă a orașului nostru și n-a făcut loc suficient în paginile cărții faptelor și oamenilor care fac cinste Reșiței”); Florența Albu, de la cenaclul literar „D. Th. Neculuță” din București, recenzează *Inima omului* de Violeta Zamfirescu („După lectură ai impresia că, într-un mic volum, poeta a strâns câteva mari sentimente ale omului”); iar F.B. Mirea, „funcționar la Arhivele Statului Suceava”, scrie despre *Coboară munții* de Rusalin Mureșanu („poetul, cu mari posibilități în zugrăvirea vieții de la țară, tratează încă anemic temele legate de lupta clasei muncitoare”).

18 martie

● În articolul *Sentiința unui tribunal luzitan și sentiința poporului român*, din „România liberă”, Zaharia Stancu se pronunță radical cu privire la fostul regim politic monarhic: „Poporul român l-a alungat pe Mihai de Hohenzollern de pe tron pentru totdeauna. Poporul român a abolit monarhia pentru vecie. Niciun tribunal de pe pământ și nicio forță din lume nu vor putea anula vreodată această sentiință. Noi, cei care trăim în România de azi, știm bine – cum de altfel o știu tot atât de bine și românii care, dintr-un motiv sau altul, viețuiesc în afara hotarelor noastre – că monarhia nu a fost niciodată iubită de poporul român”. □ La rubrica „Literatura și viața” este anunțată Consfătuirea pe țară a tinerilor scriitori. Cu această ocazie, reporterul anonim al „României libere” le solicită scriitorilor Cicerone Theodorescu, Horia Lovinescu și Marin Preda câteva opinii: „Contribuția tinerei generații de poeți o socotesc intensă și remarcabilă. Ea este cu atât mai bine vestitoare, cu cât, după

marele exemplu al lui Maiakovski, dar firește, în felurite chipuri, poeții noștri tineri «Dau slavă patriei de astăzi – /și / De trei ori slavă / celei ce va fi». (Cicerone Theodorescu); „Tinerii au fost din totdeauna – în chip firesc – mesagerii noului. În epoca noastră de prefaceri vertiginoase, de coexistențe ciudate, de supraviețuiri anacronice, de dibuiri explicabile ale vârstnicilor, mesajul acesta trebuie însă purtat cu deosebită vigoare. Căci tinerii de azi sunt, în sensul cel mai propriu al cuvântului, odraslele acestui «nou» față de care au datorii de conștiință precise, ce nu suferă abateri și șovăieli. În atmosfera noastră literară (și nu se poate sublinia cât de însemnată este pentru creație această «atmosferă») ei trebuie să aducă o prezență de bloc, curajoasă, francă și ostilă oricărui compromis. Năzuința spre franchețe a tinerilor este poate aportul lor cel mai prețios. Ea trebuie cultivată, stimulată» (Horia Lovinescu); „Realismul socialist este o metodă care revoluționează tradiția și tânărul scriitor știe și acest lucru și se străduiește, uneori cu succes, alteori fără, să-și însușească această metodă. Se poate observa că în creația acestor tineri scriitori există două tendințe: una care se situează pe o tradiție mai veche (Slavici, Hogaș și alții), reprezentată de Remus Luca, Dumitru Mircea, Ion Istrati, Al. Ivan Ghilia, și alta care se situează pe o tradiție mai apropiată (Camil Petrescu, G. Călinescu, Cezar Petrescu) reprezentată de Francisc Munteanu și Titus Popovici. După părerea mea o evoluție majoră și inovatoare în creația acestor tineri scriitori trebuie să excludă caracterul prea static și revărsat al expresiei vechilor maeștri, expresia care creează dificultăți unei epici pline de dinamism cum trebuie să fie epica noastră realist-socialistă și de asemenea să elimine expresia fantezist-intelectualistă și construcția arbitrară care împiedică crearea de personaje populare”. (Marin Preda). □ D. Păcurariu, în articolul *Clasicii români în Biblioteca pentru toți*, cere extinderea activității de editare a operelor scriitorilor importanți din literatura română și un control științific mai solid asupra concepției prefețelor: „[...] au rămas pe dinafară perioade și chiar epoci întregi, scriitori valoroși din care colecția nu a tipărit nimic sau a tipărit prea puțin. Din literatura veche, de pildă, nu s-a tipărit decât Neculce și Miron Costin, nimic din Slavici și Delavrancea, Gherea și Ibrăileanu, Codru Drăgușanu, Bolliac; nicio piesă din teatrul lui Alecsandri, nimic din Odobescu sau proza lui Eminescu, deși unele opere ale acestor scriitori au apărut în Editura Tineretului. Din literatura realistă dintre cele două războaie, s-a tipărit doar câte o culegere de nuvele din Gala Galaction, Agârbiceanu, Camil Petrescu, precum și poeziile și proza lui Topârceanu, ceea ce este cu totul neîndestulător. E necesară de asemenea retipărirea unor opere ca *Ciocoi vechi și noi* de N. Filimon, scrierile lui A. Russo sau Gr. Alexandrescu, epuizate de mult. [...] e necesar ca întocmirea prefețelor să fie coordonată de către editura care, fără a stânjeni evident libertatea prefațatorului, să dea unele indicii directe menite să asigure prefețe cuprinzătoare, clare și folositoare cititorului. În această privință trebuie asigurată o colaborare mai strânsă cu catedrele de literatură română din învățământul superior, precum și cu Institutul de istorie literară și folclor al Academiei R.P.R.”.

20 martie

☒ Cu titlul *Consfătuirea pe țară a tinerilor scriitori*, „Contemporanul” anunță la pagina întâi: „Marți, 20 martie a.c., s-au deschis lucrările Consfătuirii tinerilor scriitori din R.P.R., la care participă tineri scriitori din toate regiunile țării. Consfătuirea a fost deschisă de maestrul Mihail Sadoveanu. Poetul Mihai Dragomir a prezentat, în prima zi a Consfătuirii, raportul cu privire la activitatea tinerilor scriitori. La discuția raportului au participat numeroși scriitori tineri și vârstnici, care au dezbătut unele probleme esențiale ale creației tinerilor scriitori. În prima zi a Consfătuirii, participanții, grupați în seminarii de creație, pe genuri, au analizat, sub îndrumarea unor scriitori consacrați, unele din producțiile proprii. Lucrările Consfătuirii au fost încheiate prin concluziile poetului Mihai Beniuc, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.”. □ I. Vitner publică articolul *Eminescu și Comuna*, iar la „Cronica optimistului”, G. Călinescu scrie dialogul *Secera fermecată*, purtat între „tovarășul scriitor Aureliu Fulger”, „tovarășul Enăchescu, turnător” și „tovarășul Târlea, plugar”. □ Al. Andrițoiu și N. Labiș sunt prezenți cu poeziile *Du-te!*, respectiv *Cincinal*. □ Un anunț similar apare în ziarul „Munca”, în care trei tineri (Gheorghe Nica, Nicolae Stoian și Simion Pop) sunt prezentați de trei scriitori consacrați (Al. Andrițoiu, Demostene Botez, respectiv Aurel Martin).

● La rubrica „Recenzii” în „România liberă”, Aurel Martin scrie despre romanul lui Cezar Petrescu, *Oameni de ieri, oameni de azi, oameni de mâine*: „[...] noul roman al lui Cezar Petrescu poate fi considerat drept culmea a viziunii ideologice la care a putut să ajungă cel ce a scris cu ani în urmă,

dintr-un punct de vedere realist-critic, dar văduvit în profunzime de către unele credințe sămănătoriste, epopeea lui 1907”.

● „Scânteia tineretului” publică textul redacțional *Un eveniment de seamă în viața tinerilor literați*, anunțând deschiderea lucrărilor consfătuirii pe țară a tinerilor scriitori, „un eveniment cultural de seamă” care „va analiza multilateral activitatea tinerei gărzi a scriitorilor patriei noastre.” Dezbaterile sunt coordonate de „tinerele forțe scriitoricești – inclusiv din rândul minorităților naționale – care cu talent, îndrăzneală și simț al vieții, situându-se pe poziții partinice militante, abordează în lucrările lor problemele dificile și importante ale contemporaneității.” Aceștia li se va alătura „la consfătuire o serie de noi talente încă puțin cunoscute, venind din mijlocul vieții. Sunt oameni de profesii diverse, muncitori sau elevi, studenți sau constructori, învățători sau ingineri, a căror umcenie în cercuri literare, pe lângă redacțiile ziarelor din țară, a prins să rodească recent.” Problematicele dezbaterilor include linii tematice precum „însușirea unei concepții înaintate despre societate, aprofundarea continuă a marxism-leninismului și a esteticii, formarea tinerilor scriitori ca militanți comuniști pe frontul ideologic.” □ În același număr, Marcel Breslașu publică articolul *Succesele tinerilor scriitori – mândria noastră, a tuturor*, un ecou al lucrărilor Consfătuirii Tinerilor Scriitori din R.P.R. (20-22 martie, București) sub egida Uniunii Scriitorilor. Autorul punctează miza fundamentală a întrunirii scriitorilor în formare – „un prilej de analiză a succeselor și a rămănelor în urmă a celor mai proaspeți condeieri ai noștri – aceasta ca o latură teoretică a consfătuirii, adică: raport, discuții la raport, concluzii.” Programul include și seminarii aplicative asupra poeziei, prozei, dramaturgiei, literaturii pentru tineret și copii, oferind, în plus, „un prilej de a dezbate și oral sarcinile ce revin întregii noastre bresle în lumina hotărârilor trasate baricadei ideologice, cât și în aceea a directivelor generale cari ne concern în calitatea noastră de cetățeni, egal răspunzători de bunul mers al treburilor obștești și de cronicari ai vremurilor pe care le trăim.” Semnatarul articolului recomandă amendarea „lipsei de operativitate a criticii noastre”, precum și frecventarea cenaclurilor literare de către tinerii scriitori, încât, „cu cât baza de selecție va fi mai mare, prospectivitatea noastră mai adâncă, cu cât ajutorul va fi mai prompt – înainte de grave rătăcirii sau prea-timpurii rătăcirii – cu atât vom contribui mai temeinic la întărirea frontului literaturii noastre, la înflorirea realismului socialist, la slujirea patriei și partidului nostru.”

21 martie

● „Scânteia tineretului” anunță *Deschiderea celei de a doua consfătuirii pe țară a tinerilor scriitori*, în Aula Bibliotecii Centrale Universitare din București, la care vor participa „peste 300 de tineri scriitori din București și din întreaga țară, precum și numeroși invitați: academicieni, membri corespondenți ai Academiei R.P.R., scriitori, critici literari, ziariști, studenți și alți oameni de cultură și artă.” Prezidiul consfătuirii include nume precum M. Sadoveanu, Ion Pas, Mihai Beniuc, Cezar Petrescu, Petre Gheorghe, Aurel Mihale, Erik Majtenyi, Istvan Nagy, Demonstene Botez, Lucia Demetrius, Cicerone Theodorescu, Silvian Iosifescu. Cuvântul de deschidere este ținut de acad. M. Sadoveanu, președinte al Uniunii Scriitorilor, urmat de Mișu Dragomir, redactor șef al revistei „Tânărul scriitor” care prezintă *Raportul asupra creației tinerilor scriitori din țara noastră în perioada 1950-1956*. □ *Raportul asupra creației tinerilor scriitori din țara noastră în perioada 1950-1956* este elaborat și prezentat de către Mișu Dragomir, acesta înregistrând „progresele” literaturii tinere în intervalul amintit anterior, „creșterea calitativă și cantitativă a forțelor tinere care se manifestă în scris.” Scriitori precum Al. Andrișoiu, Dumitru Mircea, Francisc Munteanu, Ștefan Iureș „au primit înalta distincție a Premiului de Stat, iar alții, ca Titus Popovici, Ion Brad, Aurel Rău, Remus Luca, Ana Novac, Octav Pancu-Iași, Gica Luteș, au făcut din plin dovada talentului lor, devenind apreciați de mase întregi de cititori. În răstimp, s-a ridicat un nou detașament, încă și mai numeros, ale căror lucrări trezesc cele mai îndreptățite speranțe.” Deoarece „evidențiind condițiile tot mai bune de muncă și de trai pe care partidul le-a creat scriitorilor, ceea ce a dat un mare avânt dezvoltării frontului literar, ridicării de noi și noi talente, punând în lumină puternica unitate a diferitelor generații de scriitori care-și dau mâna pentru a duce spre noi culmi literatura patriei noastre, raportorul a arătat că actuala consfătuire reprezintă o importantă verificare de forțe înaintea Congresului scriitorilor care va avea loc curând.” Sunt înregistrate „noile succese” în domeniul poeziei, prin opera „talentaților făuritori de versuri din tânăra generație ca Aurel Rău, Ioan Brad,

Tiberiu Utan, Rosalin Mureșan, Koniady Sandor, Florin Mugur, Violeta Zamfirescu, Toma George Maiorescu, Victor Felea, Ion Petrache, Ion Mejiou, Aurora Cornu, N. Dumbravă și alții.” Sunt menționați tinerii „aflați în așteptarea primului lor volum, dar care s-au făcut deja cunoscuți” precum N. Labiș, Ion Horea, Leonida Neamțu, Gh. Tomozei, Emilia Căldăraru, Doina Sălăjan, Ion Gheorghe. „Noii prozatori” – Titus Popovici, Francisc Munteanu, Mircea Zăciu, Ștefan Luca, Radu Cosașu, Silviu Podină, etc. – „promit” pe linia literaturii ideologizante. Dramaturgilor în formare le este amendată predilecția pentru piesa într-un act, raportorul insistând pe abordarea „piesei mari, în mai multe acte, sortită să umple un spectacol întreg.” De altfel, recomandarea fundamentală este legată de „re-întoarcerea” către ideologia de partid, ca fir organizator al discursului literar, dar și factor formator al tânărului scriitor.

22 martie

● În „Gazeta literară” apare *Raportul tovarășului Mihu Dragomir asupra creației tinerilor scriitori în perioada 1950–1956*, prezentat la Consfătuirea Tinerilor Scriitori, din care reproducem un fragment: „Pentru poezie se pune, în mod deosebit, problema îndepărtării versurilor cenușii, idilice, apolitice, lupta împotriva vorbăriei rimate, străduința de a crea o poezie măiastră, plină de idei, patetică și convingătoare. Pentru prozatori se cere, în mod deosebit, însușirea unei viziuni artistice care să ducă la oglindirea aspectelor esențiale ale vremii noastre, la nimicirea naturalismului, la crearea unei nuvelistici noi. Tinerii dramaturgi trebuie să studieze neconținut viața și legile dramaturgiei, căutând conflictele mari și reale, să învețe din rășputeri, necruțându-și niciun efort. Criticilor le cerem să lupte împotriva tendințelor estetizante, negativiste și impresioniste, să studieze temeinic marxism-leninismul, legile esteticii marxist-leniniste, să confrunte neîncetat operele literare cu realitatea, să dea dovadă de curaj și seriozitate. Tinerii istorici literari trebuie să lucreze mai mult și mai adânc, să studieze moștenirea literară, să înlăture de pe pozițiile leniniste tot ceea ce a aparținut ideologicește clasei conducătoare.” □ Sub genericul „Probleme actuale ale prozei”, S. Damian îl interviează pe Marin Preda, care se declară nemulțumit de critica vremii: „Folosirea abuzivă a termenilor abstracti, fără analiză literară concretă, duce la sentințe judecătorești, neconvingătoare, careucid dorința cititorului de a mai citi opera respectivă. Eu mărturisesc că am un sentiment de neliniște când văd că opera de artă, care e un organism atât de viu, e supus unei biciuiri atât de intense și exclusive, *cu abstracții*: tipic, pozitiv, negativ, esență, proces, sferă, individualizare, generalizare, idealizare, măiestrie, diferențiere, spirit, concepție, fază, fizionomie, tipicitate, obiectivism, subiectivism, particular! – un adevărat joc al ieilor! [...] Unii transformă critica literară și îndrumarea în săcăială absurdă, care, prin exagerare, ia forme umoristice. Răsfoiți anumite prefețe sau articole sau dări de seamă și vi se va crea următoare impresie: Scriitorii nu cunosc viața! Scriitorii nu sunt doctori în științele sociale! Scriitorii nu sunt eminențe filosofice! Scriitorii nu sunt mari publiciști, nu sunt mari cetățeni, «nu țin pana într-o mână și pușca în cealaltă», nu sunt pamfletari, nu sunt satirici, nu sunt pasionați, nu sunt corosivi, nu sunt ironici! Nu sunt clarvăzători, nu știu să viseze, nu sunt realiști, nu sunt complecși, nu sunt romantici, nu văd sublimul de sub nasul lor, nu văd noul care apare pretutindeni, sunt individualiști, sunt gata oricând să părăsească metoda realismului socialist! Nu învață de la clasici: se ploconesc în fața clasicii! Veți găsi aluzii, sfaturi, îndemnuri; la conferințe, la paginile de satiră, la aniversări, la comemorări, la centenare. Vrei să citești Tolstoi: vei găsi o prefață care te va strivi cu exemplul cunoașterii vieții de către marele scriitor. Deschizi Caragiale: vei găsi un reproș că nu-i urmează pilda. Vrei să citești Eminescu: vei găsi un avertisment. Am văzut într-o biserică o inscripție sub un Cristos plin de sânge: «El și-a dat viața pentru tine! Tu ce-ai făcut?» Pentru ce această insistență bisericească a unor critici la modul cum sunt tratate problemele noastre specifice? Închipuți-vă cum ar fi primit un activist de partid dacă în timpul unei campanii agricole, să zicem în toilul secerișului, ar cutreiera miriștile și ar spune mereu țaranilor: «Tovarăși, nu-mi place cum strângeți voi recolta. Țăranii din 1907 știa s-o strângă mai bine.» □ În loc de cronică literară, Savin Bratu publică fragmente *Din jurnalul unui cititor pasionat*. □ Silvian Iosifescu își continuă articolul *Stil cu șapte vâluri*. □ Mihai Gafița comentează două schițe ale lui Nicolae Țic și Ștefan Luca *Din perspectiva noului*. □ La rubrica „Puncte de vedere”, Lucian Raicu se ocupă de *Aprecierea de valoare în critica lui Ibrăileanu*: „Care e [...] măsura? Criticul oferă o sugestie foarte inteligentă: într-o bucată scrisă nu trebuie să fie mai multă descriere decât ar intercala autorul dacă ar vorbi prin viu grai? În fond, revenim la aceeași problemă a *sentimentului vieții*. Pentru

Ibrăileanu aceasta era măsura supremă a valorii. Nu-i plăcea ca percepția vieții într-o operă să fie tulburată de veleitățile artistice ale scriitorului. Pe această linie a autenticității, Ibrăileanu a contribuit mult la lărgirea conștiinței estetice a timpului. Ideea de progres în literatură nu se materializează în inovații, nu se depărtează de esența însăși a artei, aceea de a fi oglinda realității. Progresul e posibil câtă vreme literatura epocii moderne face eforturi de a adânci caracterul real și uman al operei de artă.”

23 martie

- 70 de ani de la nașterea lui G. Topârceanu sunt aniversați în ziarul „Munca” de I. Mișu („*Un poet liric de o natură specială*”).

- Lucian Raicu semnează în „Scânteia” articolul *Un poet iubit*, dedicat „aniversării” a 70 de ani de la nașterea lui George Topârceanu, a cărui operă „ocupă un loc deosebit în literatura realistă și democratică din prima jumătate a secolului nostru”. În ciuda prezenței - obligatorii în epocă - a unor clișee ideologice precum sublinierea racordării operei autorului vizat la orizontul de așteptare al maselor populare și a caracterului polemic al acesteia în raport cu realitățile lumii burgheze (inclusiv aspectele integrabile direcției estetizante și decadente în literatură sau impresionismului lovinescian în critică), articolul lui Lucian Raicu se diferențiază de cele ale corifeilor ideocriticii prin evitarea exceselor retoricii partinice și prin absența raportării la „știința sacră”, de sorginte marxist-leninistă, pe care partidul o dorește popularizată prin intermediul noii literaturi și a noii critici.

27 martie

- Comemorând „75 de ani de la moartea lui Cezar Bolliac”, articolul lui Al. Mirodan, *Ideii durabile*, din „Scânteia”, pune în lumină actualitatea concepțiilor revoluționarului pașoptist în domeniul politic și filosofic (ca adept al socialismului utopic) și în cel al esteticii literare. Poetul pașoptist, devenit aici protagonistul unei istorii exemplare pentru conduita intelectualului angajat, dedicat idealurilor revoluționare, este recuperat inclusiv pentru o operă pe care critica estetizantă maioreșciană a exclus-o pe nedrept dintr-un canon edificat în baza principiului „autonomiei artei”. „Propagandist al unor idei filosofice și politice înaintate (a cunoscut socialismul utopic), având un simț al realității de o rară precizie, ferm situat – cea mai mare parte a vieții sale – pe pozițiile revoluției pașoptiste, Bolliac este un întemeietor al esteticii materialiste românești, și prin aceasta unul din cei mai neîmpăcați dușmani ai „apolitismului”. Dacă faci abstracție de unele erori și de limba literară de pe atunci, articolele sale și în primul rând celebrul studiu „Poezia” ar putea fi publicate astăzi ca niște texte „la zi”. Scopul literaturii, susține el polemizând cu acel curent care „tinde a face din poezia română o salată de frunze verzi”, este de face „propaganda ideii cei mari”, de a „lua iarăși în dreapta facla luminilor și în stânga biciul slăbiciunilor și al vișului și va vorbi în limba cea pozitivă și înțeleasă astăzi”.

29 martie

☒ În „Gazeta literară” apare amplul poem *Aș vrea să fiu bătrân* de Geo Bogza. ☐ În încheierea Consfătuirii Tinerilor Scriitori, Mihai Beniuc recomandă *Să încălzim inimile cititorilor*. ☐ În seria „Probleme actuale ale prozei”, Mihai Gafița stă de vorbă cu Cezar Petrescu: „Valoarea documentului nu e atât în sine, în absolut, cât în capacitatea de utilizare și interpretare a celui care îl folosește. Litera moartă rămâne moartă pentru cel care nu-i poate da viață; după cum cifrele statistice nu spun nimic – oricât ar fi de elocvente în esența lor – celor lipsiți de capacitatea vizuală de a le transforma simultan în tablouri sinoptice, pentru a stabili comparații, raporturi, creșteri și descreșteri, disproporții.” ☐ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre vol. I din *Izvorul Roșu* de Nicolae Jianu: „Critica noastră literară, care a început în ultima vreme să dezbate amplu lucrările de seamă apărute, depășind prezentarea sumară și tratând în detalii aspecte variate ale unei opere, e chemată să dea mai multă atenție noului roman al lui Nicolae Jianu.”

- „România liberă” și „Munca” publică intervenția „deputatului acad. G. Călinescu” în cea de-a VIII-a sesiune a Marii Adunări Naționale: „[...] Revin la problema culturală. S-a găsit cineva în străinătate care scriind despre literatura română să afirme, gratuit, cum că s-a produs la noi «o prăbușire a operei împlinită în epocile precedente». Iată un neadevăr categoric. Un adevărat scandal. Ni se mai afirmă că un număr de publiciști, de altfel total necunoscuți, se silesc în străinătate să oprească această prăbușire. Întâi de toate, nu de la distanța de mii de kilometri se stăvilește năruirea unui așezământ. Cultura nu e ceva ce se poate lua într-un sac și transporta aiurea. Ea crește numai pe pământul țării și

în mijlocul poporului. Ca și Anteu, artistul prinde putere numai dacă pune tălpile pe pământ. Niciodată grija pentru păstrarea și popularizarea bunurilor valabile rămase de la epocile precedente n-a fost mai mare decât sub regimul actual și de așa avea altă filozofie de viață, onestitatea m-ar constrânge să recunosc acest adevăr”.

30 martie

• Nina Cassian publică în „Contemporanul” poezia *Imn*, iar la „cronica optimistului” G. Călinescu scrie despre *Memoriile unei broaște țestoase*. □ Grupajul „După consfătuirea tinerilor scriitori” consemnează opiniile lui H. Rohan (*Însemnări ale unui participant*) și Victor Vântu (*Cu sau fără probleme?*).

[MARTIE]

• *Pe marginea unor schițe din colecțiile „Albina” și „Ogoare noi”* este titlul unui articol din „Lupta de clasă”, nr. 3, în care Ileana Vrancea critică apariția unor schițe semnate de Ioniță Marin (*Rădița*), Silviu Podină (*Despărțire*), D. Mircea (*Ciorile*), Petru Vintilă (*Grâul din banca întâi*) etc., pe care le consideră necorespunzătoare ideologic și artistic: „Pagini întregi de vorbărie goală, plictisitoare, comentarii ieftine și glume de un umor îndoielnic, întâmplări mărunte, banale, ridicate la rangul de mari probleme, vădesc aprecierea superficială și necorespunzătoare pe care o dau autorii gustului artistic al cititorilor de la sate. [...] Multe din lipsurile celor două colecții se datoresc slabei exigențe a editurilor față de schițele prezentate. Există la unii redactori și scriitori o concepție – nemărturisită, ce-i drept – după care pentru colecțiile de literatură destinate satului poți scrie orice, că «merge»”.

• „Steaua”, nr. 3, are în sumar poezii de G. Bacovia, Marcel Breslașu, Aurel Rău, proză de Petru Vintilă și D. R. Popescu (*Locomotivele*). □ Din H. Heine traduc Al. Philippide (*Belșățar*) și Lucian Blaga (*Loreley*); A. M. Sperber semnează articolul aniversar *Heine, poetul mereu actual*. □ Un articol *Despre critică și îndatoririle ei actuale* scrie George Munteanu: „Nu poți să nu constăți însă că revistele noastre – inclusiv *Steaua* – se mărginesc adesea la a consemna conștiințios în rubricile lor de critică apariția diferitelor cărți, dar nu trec cu destulă hotărâre la generalizări ample, nu ridică problemele majore care-i frământă pe scriitori, privând astfel însăși critica noastră de dreptul de a avea preocupări majore.” Sunt amintite pozitiv articolele *Imaginea glorioșilor noștri contemporani* de Savin Bratu, *Despre originalitate în literatură* de Ov. S. Crohmălniceanu sau *Stil cu șapte văluri* de Silviu Iosifescu. □ A. E. Baconsky semnează o cronică literară despre *Pasărea furtunii*: „alături de imnul pe care-l închină omului nou, în înfățișarea lui cea mai specifică, tinereții și nemărginitei iubiri de viață, *Pasărea furtunii* are și rezonanța unui *Imn al mării*, al mării ca superbă stihie, ca univers al frumuseții și al infinitelor forme de viață acvatică. Marea este poate ea însăși un erou al acestei cărți – un alter-ego al lui Adam Jora. [...] E parcă pretutindeni o *euforie a mării*, care-mi apare cu totul nouă la Petru Dumitriu, prozator de tip balzacian, înclinat spre realizarea sobră și minuțioasă a interioarelor somptuoase și a corespondențelor dintre oameni și lucrurile neînsuflețite care-i înconjoară. Fie ca acest antipod romantic al frumoaselor pagini din *Cronica de familie* să se perpetueze în proza lui Petru Dumitriu, spre egala desfătare a cititorului nostru contemporan.” □ George Munteanu apare cu încă o semnătură, de această dată sub o cronică la volumul *Generația mea* de Veronica Porumbacu: „Monolog, uneori, confesiune ori povestire concepută la modul liric, altădată, afirmare explicită de atitudine civice și de convingeri etico-filosofice, într-o seamă de cazuri, – cartea Veronicăi Porumbacu devine până la urmă o originală biografie spirituală a generației crescute sub semnul marelui August. Propriu-zis – și așa cum i se cade unui liric – poeta vorbește la tot pasul despre sine, despre întâmplările și gândurile, afecțiunile și repulsiile care i-au punctat curgerea anilor, despre bucuriile, dar și despre drama trecerii de la tinerețe la maturitate (întotdeauna e un *ce dramatic* în transferul de la o vârstă la alta), despre împlinirea unor aspirații și ivirea altora noi, despre viața ei de familie chiar, într-un cuvânt – despre tot ce poate imprima versurilor sale pecetea vieții trăite. Numai că – așa cum de asemenea i se cuvine unui liric – Veronicăi Porumbacu îi este străină optica intimistă, ruperea experienței individuale de aceea a colectivității, considerarea lipsită de discernământ a propriilor trăiri.” (*Poemul unei generații*).

• „Tânărul scriitor”, nr. 3, publică două poezii de G. Bacovia (*Arhaism, Doina*). □ Într-**Un răspuns...**, recenzie a volumului *N-au înflorit încă merii* de Dorel Dorian, D. Solomon apreciază că „Pe eroii lui Dorel Dorian i-am fi cunoscut mai bine dacă i-am fi văzut într-o luptă aspră, nu numai cu ei înșiși, cu negura cuibărită în conștiința lor de vechea orânduire, dar și cu dușmanul de clasă, cu vrăjmașii odioși ai visurilor și idealurilor lor. În această luptă s-ar fi dezvăluit cu tărie înaltele lor calități, forța lor și a idealului lor, personalitatea lor, din unghiul cel mai important.” □ Eugen Jebeleanu scrie despre **G. Bacovia**: „Umanitatea lui Bacovia a fost torturată și a sângerat, și acolo unde exegeții fini s-au străduit să demonstreze neliniști metafizice, spaime atavice și senzația subiectivă a frigului morții, sunt de cele mai multe ori realități mult mai simple, direct legate de viață, de viața omului simplu în jungla burgheziei; exasperarea nervilor, pricinuită de spectacolul contrastelor sociale monstruoase, «sinistra foame» (vd. *Dies irae*), frigul propriu-zis al omului cu hainele ude, adus de spate, care-și adâncește umbra în mizeria «cartierelor democratice» și care nu poate să înțeleagă «această tristă poveste». [...] ...Astăzi poetul nu mai e singur. Orașul nu mai e «cetatea fiziozei», «cerul de plumb» al societății burgheze a rămas doar o sinistă amintire, copiii «palei lucrătoare» evocată cu căldură de poet au alungat pentru totdeauna pe «burghezul cu aer triumfal». Și nu mai e mult până la primăvara definitivă a întregii omeniri. Până atunci, să salutăm – acum în cea de a douăsprezecea primăvară liberă a Patriei noastre – pe poetul care a știut să transforme suferința în cântec și cântecul în blestem împotriva cetății burgheze.”

• „Viața Românească” aniversează 50 de ani de apariție, eveniment despre care scriu Petru Dumitriu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mihai Ralea, Mihail Codreanu, Tudor Vianu, Otilia Cazimir, Iorgu Iordan, Demostene Botez, Al. O. Teodoreanu și D. I. Suchianu. □ În sectorul beletristic apar poemul *Revedere* de Maria Banuș, partea a II-a din *Copiii cartierului* de Cicerone Theodorescu, ciclul *Preludiu* de A. E. Baconsky și traducerea piesei *Nekrasov* de J. P. Sartre. □ La rubrica „Pe drumul realismului socialist”, I. D. Bălan scrie despre **Evoluția poeziei lui Demostene Botez**. □ În secțiunea „Literatura realistă între 1920 și 1944”, Constantin Ciopraga semnează studiul **G. Ibrăileanu, creator literar**: „Sub aspect realist, creația literară a lui G. Ibrăileanu – în special *Adela* – contribuie la ironizarea unor forme de viață burgheze. Ca artă, cartea aduce o reală capacitate de analiză și expresia unei rare sobrietăți, aceasta contribuind ca o substanță bogată în idei să fie condensată în pagini puține.” □ La „Teorie și critică”, Silvian Iosifescu comentează *Moromeții* lui Marin Preda: „În portretizarea țăranului, romanul se așază la aceeași depărtare de cele două principale falsificări ale vieții țărănești pe care le-a cunoscut literatura noastră, de sămănătorism și naturalism. [...] Opunerea *Moromeților* față de sămănătorism e evidentă. În liniile principale, la fel de clară e și opunerea față de naturalism, falsificare a realității cu nimic mai presus decât prima. [...] Izbucnirea elementară n-are [...] în *Moromeții* semnificația naturalistă a reducerii la un joc de instincte. În viziunea naturalistă care viciază multe pagini din proza americană contemporană, există o insistență asupra reacțiilor primare. [...] La personajele lui Marin Preda cuvintele cumpănite și expresia zăvorâtă lasă să se ghicească în penumbră frământări aspre. Scriitorul ne face să deslușim în straturile mai profunde această complexitate a eroilor săi, deși cu discreție caracteristică se ferește de investigații analitice directe. Ele se citesc printre gesturi și atitudini așa cum câteva dăre la suprafața apei fac să se ghicească existența unui curent de adâncime. De asemenea – și acesta este al doilea aspect principal prin care scrisul lui Preda din *Moromeții* se opune naturalismului – discreția notării, obiectivitatea nu devin niciodată atitudine de simplă constatare, caracteristică procesului-verbal naturalist. Iar reținerea, evitarea insistenței și simplificării nu întunecă semnificațiile clare ale cărții.”

APRILIE

1 aprilie

• La rubrica „Scriitori și cărți”, din „Flacăra” (nr. 7), S. Damian realizează „o prezentare succintă a fizionomiei” volumului de versuri *Trăinicie*, de Mihai Beniuc, „fără dezbateri critice și implicații”: „În noul volum de poezii al lui Mihai Beniuc regăsim vechile întrebări și căutări care definesc un urcuș vijelios. Ne-am obișnuit a descifra în oglinda versului său înseși victoriile patriei noastre, poetul înregistrând ca un cronicar sărguincios fiecare treaptă de lumină în ascensiunea spre socialism. Titlul volumului subliniază fericit ideea principală care reunește versurile disparate: poetul admiră

majestatea edificiului socialist, splendida demnitate a omului eliberat. Contemplarea marilor prefaceri îi sugerează sentimentul stabilității; ceea ce se clădește e durabil și atât de frumos, încât poetul simte o reticență delicată și strânge în brațe cel dintâi zidar, acoperit de praf și moloz, pe care-l întâlnește. [...] Culegerea *Trăinicie* marchează o etapă superioară a creației lui Mihai Beniuc, definindu-l ca pe cel mai reprezentativ poet al realismului socialist în țara noastră”. □ Lucrările Consfătuirii tinerilor scriitori sunt reflectate într-un grupaj extins, din cuprinsul căruia menționăm *Instantanee...*, surprinse de către Demostene Botez („În holul mare de jos al Bibliotecii centrale universitare sunt înghesuite: cuiere, mese, standuri de cărți. Printre ele, revărsată, densă, o mare de tineri. Vocile, râsetele alcătuiesc un vuiet prelung și neîntrerupt. Aula, de la parter, până sus, la galeriile celeste, vecine cu bolta de cristal a policandrului, ticsită de lume: culori, mișcare, vuiet. Statistica garderobei marchează 700 de prezenți. E tabloul celei de a doua consfătuiri a tinerilor scriitori, adunați aici din toate colțurile țării. Unii au sărit puțin peste 20 de ani, alții abia ating 19”), o cronică propagandistică, publicată fără semnătură (*Drumul tinerilor scriitori*: „Alexandru Andrițoiu, Eugen Mandric, Al. Oprea, Tita Chipere, Dorel Dorian, Nicolae Labiș, Aurel Rău și alți scriitori din București sau din celelalte orașe ale țării au spus multe lucruri interesante, pe marginea raportului ținut de Mihai Dragomir – toate dovedind că tinerii cei mai talentați caută soluții originale la problemele ce se ridică, aducând în această căutare o pasiune specifică și, în general, o sănătoasă orientare ideologică. Au mai fost, bineînțeles, și exagerări, și confuzii, și greșeli, dar nu ele au dat tonul”) și poezii ale unora dintre participanți (*Început*, de Cristina Lucian; *Făurari de oțel și visări*, de Mihai Gavril). Grupajul este ilustrat cu diverse cadre-foto din plen și de la ședințele pe secțiuni.

5 aprilie

• Un editorial nesemnat din „Gazeta literară” trasează *Sarcinile tinerilor scriitori*. □ Mihai Gafița semnează articolul *Între realism critic și realism socialist*: „în epoca noastră, în țara noastră, realismul în general și realismul critic nu mai sunt de ajuns în zugrăvirea oricărui moment din istoria societății omenești, și cu atât mai puțin, desigur, în zugrăvirea noilor realități legate de construirea socialismului.” □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre *Vecinii și Mesajul lui U Iun-Tuo* de V. Em. Galan: „În cărțile despre China, V. Em. Galan se dovedește un bun observator al realității, mânuind instrumentul ficțiunii creatoare în sensul completării observației directe.” □ În același număr al revistei apare un fragment din nuvela *Ferestre întunecate* de Marin Preda. □ La rubrica „Puncte de vedere”, Horia Bratu publică prima parte din *Judecata de valoare și modalitățile criticii literare*: „Dacă axiologia se întemeiază pe ruptura dintre «imperiuul valorilor» și «existența perceptibilă senzorială», pe diferențierea metafizică și pe ireductibilitatea valorilor, insubordonabile unei esențe comune, judecata noastră de valoare nu reprezintă o judecată apreciativă în sine («acesta este bun... acesta este rău») nu are un caracter pur constatativ sau atributiv. Ea este de fapt concluzia unui raționament, a unei demonstrații, pornindu-se de la o înțelegere materialist-științifică a valorii și a judecății în estetică. Ideea de valoare estetică nu poate fi considerată nici separat, nici irațională, ea este o expresie a unității dintre etic-estetic și politic în literatura care merge pe drumul realismului socialist. Ea are la bază unitatea indestructibilă dintre conținut și formă și în acest sens principalele observații pe care le face criticul în legătură cu opera de artă nu consideră judecata de valoare ca ceva implicit, ca un dat prealabil, ci urmăresc s-o demonstreze. Stabilirea valorii este concluzia analizei și nu premisa implicită.”

6 aprilie

• În „România liberă”, M. Pârvulescu recenzează cartea lui Eusebiu Camilar, *Împărăția Soarelui*: „Bun povestitor și nu mai puțin bun reporter, Eusebiu Camilar surprinde aspecte esențiale ale istoriei și culturii marelui popor chinez, ale marilor transformări ce se petrec astăzi în țara în care unul dintre primii călători, a fost românul Neculai Milescu Spătarul. *Împărăția Soarelui* nu este o carte care se citește repede, căci autorul aduce mult material, multe fapte, multe legende, descrie oameni foarte diferiți și interesanți. Dar... vinul bun se bea încet, pe gustate. Tot așa, acela care vrea să cunoască lucruri noi despre China de ieri și de azi, să citească *Împărăția Soarelui*, încet, gândind la fiecare capitol și la fiecare întâmplare. Pentru că prilejuri de gândire, cartea lui Eusebiu Camilar despre China dă destule”.

• G. Călinescu publică *Scrisori de la plante și animale*, în „Contemporanul” („Cronica optimistului”). □ La rubrica „Jurnal de lector”, H. Rohan se arată emoționat că a descoperit în creația lui Geo Bogza un poem despre „sincrofazotron”: „În aceeași noapte, în ultima noapte lungă a iernii lui 1955–1956, poetul, cuprins de entuziasm și de mândrie pentru speța umană, încercat de sentimentul solemn că ceva capital s-a produs în univers, a simțit nevoia să aibă puterea tuturor marilor poeți ai lumii ca să cânte sincrofazotronul. [...] Din păcate, puțini poeți au curajul de a folosi imagini a căror origină se află în aceste splendide victorii ale spiritului uman. «Sincrofazotron» - cuvânt barbar ar spune unii. Geo Bogza îl face să pătrundă măreț în poezie. Evident, aceasta cere o mare pasiune pentru contemporaneitate, cere participarea foarte mobilă la marile evenimente ale epocii. [...] Pasiune pentru oamenii care trăiesc în echinoxul de primăvară al istoriei”. (*Pasiunea lui Geo Bogza*) □ Rubrica „Tribuna creației” este completată de articolul de atitudine al lui Aurel Rău, referitor la „un soi de proletcultism discret practicat cel mai adesea sub lozinca luptei împotriva lui”. „*Timiditate*” și *teribilism în poezie* sancționează „două moduri de manifestare” din partea tinerilor scriitori: „apologia simplismului, numit cu prudență *simplitate* și *modestie*, o apologie a tot ceea ce este cenușiu și cuminte” (pe lista exemplurilor negative sunt menționați, aici, Florin Mugur, Horia Zilieru, Ștefan Iureș, Rusalin Mureșanu) și „îndrăzneala”, „teribilismul de-a dreptul grotesc”, „suprarealismul” (trăsături identificate în versurile lui Nicolae Labiș și Gellu Naum). Finalul exprimă certitudinile, teoretizările și îndemnurile lui Aurel Rău: „Proletcultismul este un mod de a scrie, indiferent de ce temă ar abuza. Un tânăr cu idei neinteresante, lipsit de pasiune, lipsit de cunoașterea vieții, va fi tot așa de proletcultist și atunci când scrie despre un muncitor ca și atunci când obiectul inspirației sale va fi pădurea sau vreo fată oarecare. Desigur, temele noi trebuie să fie în atenția tuturor poezilor, îndrumarea lor înspre realitate trebuie făcută cu și mai multă stăruință, fără să fie pierdut din vedere și modul în care va fi oglindită această realitate. Ea este complexă și oferă mereu noi imagini, noi izvoare de inspirație, poetul nu se poate dezvolta fără ea. [...] Pornind de la cele mai bune cuceriri ale poeziei noastre tinere, să creăm opere pe măsura vieții și a realității noastre în plină dezvoltare și nu pe măsura unor cerințe leneșe. Să ne propunem mereu, după cum spunea Gorki, țeluri tot mai înalte, pentru a ne depăși mereu și pentru a avea sentimentul că suntem cu adevărat contemporani ai constructorilor lumii noi”. □ Radu Popescu analizează *Cronică de la câmpie* și *Cronică de familie*, în prima parte a articolului *Petru Dumitriu – Două cronici*: „Iată două cărți care, sub titlul lor deosebit de semnificativ, cuprind în esență toată activitatea scriitoricească a prozatorului, dacă exceptăm romanele *Drum fără pulbere* și *Pasărea furtunii* (adică cea mai slabă și cea mai bună producție a lui de până azi). Ele îngăduie deci o judecată de ansamblu asupra a zece ani de strădanie și îndrăzneli literare ale lui Petru Dumitriu și, poate, chiar riscul unei previziuni. Astfel s-ar putea ajunge destul de departe, căci scriitorul reprezintă într-un anume fel o întreagă generație, aceea care s-a format în anii puterii populare, la școala fermă a partidului. Altfel, trebuie spus că Petru Dumitriu se deosebește de toți conșcolarii săi, ceea ce e mult, și că se deosebește de asemenea de mai toți vârstnicii și înaintașii, ceea ce e și mai mult, el fiind o personalitate originală și complexă, care merge pe drumul său dând desigur literaturii noastre o pagină demnă de reținut. O fericită potrivire s-a produs între acest scriitor și epoca sa: în clipa în care el a început să cunoască viața și să observe oamenii, ea și ei i-au oferit din belșug, zi după zi, an după an, spectacolul unor acțiuni extraordinare, al unor fapte decisive, al unor transformări pe cât de radicale pe atât de grandioase, în tumultul cărora nenumărate destine individuale s-au transfigurat, înălțându-se amețitor sau prăbușindu-se vertiginos. Acești ani deosebit de plastici, cu imense încleștări de basorelief și drame subtile și secrete, au fost de natură să atragă un om atât de receptiv, și în același timp să alimenteze curiozitățile unei conștiințe deosebit de vii, aproape neliniștite, și interesată la maximum de soarta oamenilor. În orice caz, iată ce explică în chip limpede cele două trăsături caracteristice ale literaturii lui Petru Dumitriu, nervurile operei sale: înclinarea spre momente totdeauna paroxistice, spre acte colosale, ireversibile, nu rareori înspăimântătoare din punct de vedere individual, totdeauna decisive din punct de vedere colectiv, toate din categoria grandiosului, negru sau luminos; și accentul etic, drama morală care bântuie pe toți eroii săi. [...] Două imagini fundamentale se degajă din cele două cronici: prima, *cea de familie*, este o carte a crimei; a doua, *cea de la câmpie* este o carte a speranței. [...] De ce atâta criminalitate, a cărei explicație nu poate fi, desigur, numai gustul scriitorului pentru violență, spre fapte exorbitante (literatura lui Petru Dumitriu este plină de brutalitate, de bătăi, de înfruntări crude, de înjurături, de

blesteme)? Desigur pentru că în concepția lui; brutalitatea supremă, gestul nimicirii, este singurul apt de a declanșa, în negru sau în alb toate valențele individului și ale clasei, de a pune în mișcare și a dezvălui toate posibilitățile naturii umane. Dar prin aceasta își fac drum intensele preocupări de etică ale autorului, pentru care fiecare crimă pune, într-un mod deosebit de cuprinzător și complex, problema moralei individuale față de morala socială. Conștient sau inconștient, fiecare din personajele aparținând claselor exploatoare, criminalii, sunt în funcție de un principiu moral care nu este al individului izolat, siluit deasupra umanității sau împotriva ei, și care dă propriului lor egoism, groaza eșecului sau a responsabilității. Principiul acesta moral este al altei lumi, lume care încarnează dreptatea istorică, și prin aceasta el funcționează ca o forță a unei justiții aproape imanente. [...] Cinstea este crima sufletelor necorupte împotriva criminalității funciare a clasei stăpânitoare. Această trăsătură centrală, decisivă, a comportării sociale și intime a burghezo-moșierimii este absolut adevărată din punct de vedere istoric. În consecință, ea are din punct de vedere literar, meritul de a da oamenilor priviți din aceasta perspectivă o mare autenticitate, rezultat admirabil, Petru Dumitriu fiind – dintre scriitorii noi – cel mai lipsit de schematism, cel mai realist creator de moșieri și burghezi de toate felurile, de personaje negative”.

7 aprilie

• Dan Deșliu publică în „Scânteia” un articol intitulat *Gânduri despre o mare temă a vieții noastre*. Într-o primă etapă a demersului, autorul prezintă, pornind de la pledoaria pentru ancorarea literaturii contemporane în „epoca noastră revoluționară”, cu evitarea schematismului (reperabil în „prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noului, a procesului de înfrângere și de lichidare a ceea ce este vechi, în felul cum sunt înfățișate, în unele opere literare, figurile făuritorilor noii societăți”), opere și scriitori reprezentativi pentru fresca marelui șantier care este patria socialistă. Sunt menționați, în termeni dintre cei mai elogioși, Petru Dumitriu, cu romanul *Drum fără pulbere*, Ion Călugăru – cu *Ofel și pâine*, Nicolae Jianu – cu romanul *Cumpăna luminilor*, dar și autori care au oferit versiuni îmbunătățite ale unor opere care vădiseră inițial anumite „lipsuri”, precum Nagy Istvan cu romanul *La cea mai înaltă tensiune*. Dramaturgii sunt prezenți prin Lucia Demetrius (*Cumpăna*), Mihail Davidoglu (*Cetatea de foc*, *Schimbul de onoare*), A. Baranga (*Mielul turbat și Arcul de triumf*), într-o prezentare care oferă, în egală măsură, imaginea punctelor tari – tematica pe linie – și a punctelor slabe – tipologiile stereotipe – ale unora dintre operele enumerate. Poeziei îi este dedicat, de asemenea, un spațiu important. Sunt amintiți: Veronica Porumbacu (*Tovarășul Matei a primit Ordinul Muncii*), A. E. Baconsky (cu un poem despre viața minerilor), M. Beniuc (*Cronică din mina de cărbuni*), M. Banuș (*Sub stelele tinere*), Victor Tulbure (*Versuri despre tânărul ofelar*), Ion Brad (*Cincisutistul*), T. G. Maiorescu (*Întoarcerea în patrie*), Nicolae Labiș (cu ciclul *Tânărul ofelar*), A. Toma (*Silvester Andrei salvează abatajul*). Raportându-se la marea literatură a trecutului, în care găsește repere ale criticii societății burgheze (de la ...Shakespeare la Balzac, Dreiser și ... Thomas Mann), criticul poet deplânge absența (justificată, de altfel) a vieții clasei muncitoare în opere care ar fi putut să furnizeze „modele clasice”, demne de imitat. Soluția vine, firesc, dinspre spațiul sovietic, prin Maxim Gorki, elogiat ca „părinte” al realismului socialist. În a doua jumătate a articolului, Deșliu caută soluții, pornind de la învățătura partinică, pentru remedierea acestor lipsuri, demers în care criticului îi revine un rol major. În acest sens, autorul articolului propune criterii considerate indispensabile pentru judecata estetică: „caracterul inovator, forța artistică cu care opera tratează fenomene esențiale pentru viața societății, efectul practic al caracterului ei artistic asupra maselor populare”. Încheind cu un citat din Sadoveanu, care „arată că scriitorului îi este necesară o mare „arhivă” de oameni și de fapte, autorul propune „ca prin gânduri, prin discuții critice și mai ales prin creație, să manifestăm cu toții un mai aprins interes pentru zugrăvirea unor individualități vii ale clasei noastre muncitoare de azi.”

8 aprilie

• În „România liberă”, Tudor Arghezi publică *Balada „Maestrului”*, batjocorind uzanța veche a frecventului apelativ.

12 aprilie

• „Gazeta literară” publică un dialog între Mihail Petroveanu și Alexandru Jar cu privire la *Problemele actuale ale prozei*: „Am auzit odată pe cineva spunând: «Voi scoate untul din scriitori».

Nu e de mirare că cei mai slabi de înger au evitat atacarea temelor majore, politice; de teama represiunilor sau a schematizării fatale, se refugiau în trecut sau în basm, imitau jalnic penibilele modele produse în atelierul de eroi ideali și versuri strălucitoare ca tinicheaua în soare și zgomotoase tot ca ea și atât de fade că și sarea lor (aluziile la dușmani, accentele așa-zise combatante) era dulce.” Acest interviu va consitui motivul sau poate doar pretextul excluderii lui Alexandru Jar din partid (vezi numărul din 31 mai al revistei) □ Mihai Gafița continuă să analizeze raportul dintre realismul critic și realismul socialist în articolul *Treptele de jos*, cu aplicație pe fragmentele din romanul *Groapa* publicate de Eugen Barbu în „Viața Românească”: „Generalizarea s-a petrecut aici în sens contrar decât impunea viața; pentru că, în chip obiectivist, autorul a uitat ceea ce definea în primul rând ascensiunea cărciumarului [...]. Generalizarea se petrece cu sacrificarea unor laturi ale tabloului – și anume a acelora care definesc poziția socială, de clasă, a eroilor, adică tocmai a laturilor dominante, care ar explica și limpezi pe toate celelalte; această generalizare rămâne una pe care n-o putem numi altfel decât obiectivistă. Ea nu se ridică nicicum nici până la nivelul realismului critic, ci rămâne pe treptele cele mai de jos, ale reproducerii exacte a realității, o exactitate limitată la aspectele exterioare, pitorești și tipător bătătoare la ochi, întunecând și eliminând în cele din urmă adevărata zugrăvire tipică a fenomenelor și oamenilor. Să-i spunem pe nume: este reproducerea naturalistă, pe care autorul o realizează în *Groapa* –făcând însă dovada unei rare capacități descriptive și narative, irosită.” □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre *Pentru inima ce arde și Așa am învățat carte* de Dumitru Corbea, iar Aurel Martin recenzează *Versurile alese* ale lui Demostene Botez. □ În același număr apare „schița fantastică” (de fapt, satirică) *Întâlnirea* de Ștefan Bănuțescu. □ La rubrica „Puncte de vedere”, Horia Bratu își încheie intervenția despre *Judecata de valoare și modalitățile criticii literare*.

13 aprilie

• În „Munca”, Teșu Milcoveanu recenzează volumul lui Dorel Dorian *N-au înflorit încă merii*, a cărui „prospețime” și „putere de sugestionare” apare ca „un rezultat firesc al unei multilaterale cunoașteri de către autor a realității șantierului”.

• La „Cronica optimistului” din „Contemporanul”, G. Călinescu își face *mea culpa*, descoperind printre lecturile de altădată *O carte vie* (romanul *Descult*, pe care la început nu l-ar fi prețuit cum se cuvine): „Am luat în mâini o carte pe care o citisem repede și de mult și care acum mi s-a părut surprinzător de vie, deși ea nu urmează regulile obișnuite ale genului. Nota ei esențială este poezia și autorul ei este incontestabil un poet: al amarului, al suavului, al teribilului și al grațiosului”. □ La rubrica „Bloc-notes”, Teodor Mazilu îl ia peste picior pe *Tovarășul „Nu depinde de mine”*: „Nimic nu depinde de el. Totul depinde de Popescu, de Alexandrescu, de buletinul meteorologic, de conjunctură, de mediu, de conștiințiozitatea dactilografelor, de situații obiective, de temperament, de timbre fiscale. De el nu depinde nimic. Rațiunea vieții sale e confuzia regretabilă”. □ Radu Popescu își continuă analiza asupra celor *Două cronici* ale lui Petru Dumitriu: „Ocolind epica liniștită, cursivă, a detaliului, epica cotidianului, ca să-i zicem așa, legată incontestabil de analiza minuțioasă, consecventă a sufletului omenesc, pe porțiuni de timp mai mult sau mai puțin largi (al cărei maestru ar fi, de pildă, Flaubert), Petru Dumitriu izbutește o epică a excepționalului, a momentului unic, final, din toate punctele de vedere remarcabilă. Caracterul năpraznic al paginilor sale, suveranitatea absolută a faptului, au ca rezultat o concentrare de acțiuni care surprinde, aproape intimidează pe cititor. Puțini scriitori spun atât de mult și de multe, în atât de puține pagini, ca el. E o proză de mare esență, de linie puternică, apăsată, de contur larg, de perspectivă adâncă, o proză, care, pe lângă ceea ce a înfăptuit, promite încă foarte mult. Dacă la toată acestea vom adăuga, și aceasta e foarte mult, că Petru Dumitriu nu evită ideile în favoarea faptului, ci fiecare pagină a lui e înțesată de probleme, cum să le numesc, intelectuale, care tind, formulate cu maximum de sobrietate și limpezime, la autentificarea exhaustivă a faptului și a sentinței, vom ajunge la concluzia că el este un prozator aproape complet – unul dintre cei chemați să ne dea opera de sinteză literară a societății României moderne”.

15 aprilie

• În „Scânțea” se semnaleză, într-o scurtă notă a cărei sursă este Agerpres, impactul pe care îl are *Literatura română peste hotare*. Dintre autorii ale căror cărți circulă în traduceri pe toate continentele sunt menționați: M. Sadoveanu (*Mitrea Cocor*, *Bordeenii*, *Nicoară Potcoavă* și *Nada florilor* – apărute în Anglia, R. P. Ungară, Olanda, R. P. Polonă, Franța, Norvegia, Suedia, Finlanda și Israel;

Zaharia Stancu (*Desculț* – în Anglia, Italia și Danemarca); Al. Sahia (cu o culegere de nuvele care constituie prima carte românească publicată în Argentina); Caragiale (Finlanda, Austria, Italia și Israel); Eminescu, Petru Dumitriu (în Israel); A. Toma (*Cântul vieții* – în R. P. Ungară); V. Em. Galan (*Bărăgan*) și D. Mircea (*Pâinea albă*) – în R. P. Bulgară.

19 aprilie

● Înaintea Congresului scriitorilor, în „Gazeta literară” sunt intervievați doi autori: Paul Georgescu dialoghează cu George Macovescu, iar Mihai Gafița îl chestionează pe Eusebiu Camilar. □ La „Cronica literară”, Savin Bratu scrie despre 1907 de Tudor Arghezi: „1907, ca operă finită, nu are precedent în creația argheziană. Ea aduce în literatura contemporană mărturia forței creatoare a unuia din cei mai mari poeți ai noștri și a ideologiei clasei muncitoare care, întâlnindu-se, au dus la o nouă treaptă cuceririle artei argheziene, dezvoltând și unind posibilități și experiențe anterioare.” □ În articolul „*Splendida unitate*”, Mihail Petroveanu comentează poemul Mariei Banuș *La porțile raiului*, care „poate fi socotit una din primele replici pe care literatura realismului socialist le dă artei erotice din trecut, un *Daphnis și Chloe* sau o *Cântare a Cântărilor*, mai modestă, evident, dar... contemporană”. □ H. Zalis recenzează *Uriașul preludiv* de Traian Coșovei. □ La rubrica „Discuții”, Eugen Campus scrie despre *Logica interioară a personajelor și adevărul vieții*.

20 aprilie

● „Contemporanul” aniversează „86 de ani de la nașterea lui Lenin”. La pagina întâi, Geo Bogza aduce omagiul *Dacă ar veni cineva de pe altă planetă...*: „Dacă ar veni cineva de pe altă planetă și-ar întreba: – Cine e Lenin ? iar noi am vrea să-l facem să priceapă total, dintr-odată, cred că i-am putea răspunde: – Lenin e omul pe care-l iubesc milioane de oameni. Acesta este un adevăr, o realitate a umanității, a planetei noastre. Pe Lenin îl iubesc milioane de oameni, fiecare cu dragostea lui, caldă, adâncă și întreagă, ca și cum el singur l-ar cunoaște și l-ar iubi. Îl iubesc milioane de oameni, cu cea mai profundă dragoste de care sunt în stare, ca și cum în clipa morții Lenin i-ar fi chemat pe fiecare în parte, lăsându-le moștenire tezaurul inimii lui uriașe și fierbinți. Pe Lenin oamenii îl iubesc cu inima lui Lenin, întorcându-i, toți împreună, dragostea cu care el i-a iubit. Acesta este un adevăr, o realitate a umanității, a planetei noastre. Un om a apărut dintre oameni, atât de mare și de generos, încât i-a putut iubi pe toți, luptând întreaga viață, cu toată forța geniului său, pentru binele lor, iar astăzi milioane de oameni descoperă ceea ce e mai bun și mai adânc în ființa lor, în dragostea cu care îl iubesc pe Lenin. În Lenin, în chipul și în faptele lui, oamenii vor putea găsi oricând sensul adevărat și adânc al omeniei. În Lenin, în chipul și în faptele lui, oamenii vor putea afla oricând, și pasiunea cu care trebuie doborâtă vechea și nedreapta lume și dragostea, lumina și omenia cu care trebuie clădită lumea nouă. Am văzut chipul lui Lenin ivindu-se din urzeala unui covor țesut de femei calmuce: Lenin părea calmuc. Am văzut chipul lui Lenin ivindu-se din urzeala unui covor țesut de femei uzbече: Lenin părea uzbek. Am văzut chipul lui Lenin țesut din fire de mătase de femei chineze : ele și-l închipuiseră ca pe un chinez. Nu am văzut, dar sunt sigur că undeva în Africa există un chip al lui Lenin din care s-ar putea crede că aparținut rasei negre. Popoare, neamuri și rase și-l însușesc, și-l vor cât mai aproape de viața și inima lor. Fiecare om i se dăruie, convins că dragostea lui e mai fierbinte și mai adâncă decât a celorlalți. Eu care scriu aceste rânduri cred că-l iubesc pe Lenin cel mai mult, iar tu care le citești ești sigur că-l iubești și mai mult. Aceasta e măreția, forța și universalitatea figurii lui Lenin. Fiecare om îl iubește simțindu-l al lui și al inimii lui. Fiecare popor îl iubește simțindu-l al său și al aspirațiilor sale. Și ceea ce e mai bun în umanitate îl iubește, simțindu-l al ei și al idealurilor ei. Dacă ar veni cineva de pe altă planetă și uimit de dragostea umanității față de Lenin, ar vrea să-i afle temeiul, nu i-am putea răspunde decât cu cuvintele celui mai mare biograf liric al său: Pentru că a fost, dintre oameni, cel mai uman. Acesta este iarăși un adevăr, o realitate a umanității, a planetei noastre. Oamenii iubesc în Lenin cea mai înaltă culme a omeniei, tot ceea ce a putut produce umanitatea mai conform cu chipul ei din zile de sărbătoare. Faptele lui Lenin îndreptătesc omenirea să-l considere, cu o nețărmurită mândrie, un titan. Istoria îi înscrie numele pe cea mai glorioasă și solemnă pagină. Lumina Revoluției din Octombrie, care poartă pecetea geniului lui Lenin, plutește ca un nimb peste o omenire nouă și creatoare. Dar acest titan a fost, în viața lui, în gesturile lui de fiecare zi, în raporturile lui cu oamenii, în substanța și în esența ființei lui, de o pilduitoare și emoționantă simplitate, de o pilduitoare și emoționantă omenie. Pe oameni, Lenin i-a

iubit cu o inimă uriașă și cu o gingășie de copil. Așa îl țin minte popoarele și așa îl iubesc la rândul lor. Dacă Lenin ar învia, dacă s-ar ivi iarăși printre oameni, toate cele cinci continente l-ar coplesii cu dragostea lor. Dacă s-ar ști că-i e foame, sute de milioane de oameni ar face ceea ce făceau, în anii revoluției, soldații ruși: și-ar rupe pâinea în două și-ar împărți-o cu el. Dacă s-ar afla că-i e frig, sute de milioane de oameni și-ar scoate haina și s-ar duce să-l învelescă. Iar dacă ar ațipi o clipă pe patul lui simplu, întreaga umanitate ar pași în vârful picioarelor pentru a nu-l trezi pe acest minunat și uriaș copil al ei”. □ La aceeași pagină, G. Călinescu face o „cronică a optimistului” pe subiectul **Lenin și literatura**: „Lui Lenin îl plăceau artele plastice, muzica și literatura și a emis despre ele, fugitiv, idei adânci, delicate și clare. Respecta în chip inteligent libertatea artistului, fără a o confunda cu izolarea absurdă de viața poporului. Credea, și pe drept cuvânt, că artistul va deveni cu adevărat liber numai în societatea fără clase, scăpat de preocupările comerciale. Pe unii, ideea «literaturii de partid» i-a cam deconcertat. Dar Lenin spunea lucruri foarte rezonabile. [...] Azi, aceste principii simple și sănătoase au devenit curente la noi, răspândirea clasicilor e o problemă de stat. Cred totuși că în unele cercuri literare preocuparea numai de tematica în sine, cu toate protestele contrare, mai dănuie. Trebuie să descoperim, să educăm și să încurajăm marile talente. Mizantropia nu e rodnică și contrazice sensul socialismului. Din capul locului să avem încredere în artist! În definiția creatorului adevărat intră onestitatea, spiritul constructiv și viziunea omului eliberat de apăsarea omului. Marele artist rămâne cu de la sine voință în mijlocul societății, și cu oricâte deviații hiperbolice, opera sa e plină de conținut progresist și mai ales ușor de amendat ideologiceste, în vreme ce scrierea neizbutită rămâne ireparabilă. Pegasu la zboară cu aripi de maculatură”. □ Despre „marxismul lui Lenin”, I. Vitner scrie articolul **Furul Ariadnei**: „Dialectica materialistă înlătură cețurile necunoașterii. Anticii au transfigurat în mit teama lor de necunoscut și în același timp dorința de a-l învinge: mitul labirintului. Labirintul este domeniul întunericului, locuit de Minotaur, monstrul care se hrănește cu ființe umane. În mit, labirintul era văzut ca un dat obiectiv. De fapt aici aflăm o proiecție a subiectivității umane. Labirintul este în om și măsoară gradul mai mare sau mai mic al ignoranței sale. Tezeul modern nu mai are nevoie de fragilul fir al Ariadnei. El are o călăuză nepieritoare: știința cea mai înaintată, marxism-leninismul. Iar Dedalus nu mai construiește meandre ale întunericului, ci marile spații luminoase ale lumii socialiste, în care vlăstarul monstruos al Pasiphaei a fost definitiv înfrânt”. □ Toma George Maiorescu publică poezia *Ilici*. □ La rubrica „Note și polemici”, Lucia Olteanu îi dă replica lui M. Gafița, care într-un articol din „Gazeta literară” îndrăznise să mai detecteze manifestări ale realismului critic în literatura română (la N. Țic, Beuran, V. Vântu, Eugen Barbu): „Faptul că metoda realismului critic este o formă a metodei realiste folosită de scriitorii pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății – depășită istoricește de evoluția orânduirii noastre – nu pare a-l interesa pe tov. M. Gafița. [...] Lăsându-se antrenat pe această pantă, criticul comite și alte erori. Părându-i-se că semnul de egalitate pe care-l pune între caracteristicile realismului critic și confuziile în creația actuală, goana după rarități etc. este de prea puțin efect, el ajunge să categorisească drept realist critice tendințele obiectiviste și naturaliste ce se manifestă în unele lucrări din proza noastră actuală. Astfel, viziunea naturalistă și obiectivistă a lui E. Barbu din romanul *Groapa* face pe tov. Gafița [...] să tragă concluzia că autorul (E. Barbu) «Abia s-a ridicat la nivelul realismului critic» (?!). Oare viziunea limitată a scriitorului în aprecierea evenimentelor descrise în *Groapa* are explicația unui regim social asemănător aceluia în care au trăit și creat scriitorii realiști-critici? Dacă ar apare o carte în care să fie batjocorită societatea noastră, asta ar însemna că scriitorul respectiv a scris conform realismului critic, numai pentru că... și scriitorii realiști-critici se ridicau împotriva societății timpului lor?!”. („*Realism critic sau realism socialist?*”).

22 aprilie

- Poemul *Chestionarul de partid* publicat de Nicolae Tăutu în „Munca” îl are în prim-plan pe Lenin.

25 aprilie

- Mihnea Gheorghiu publică în „Scânteia” un articol despre *Amintirea lui Shakespeare*, în care, după ce va fi schițat o biografie a revoltatului împotriva ordinii sociale nedrepte, propune o relectură recuperatoare din perspectiva conținutului de idei sociale al operelor: „Nu există problemă a veacului său în care Shakespeare să nu-și spus cuvântul înaripat, pledând pentru o morală socială întemeiată pe sentimentele omenești cele mai înalte. [...] La temelie realismului și umanismului popular al lui

Shakespeare se află creșterea artei sale din trupul pământului natal, din viața oamenilor lui. [...] Oglindă fidelă a celor mai profunde frământări omenești ale epocii lui, opera lui William Shakespeare deține atributele universalității.”

26 aprilie

● „Gazeta literară” publică, pe prima pagină, trei poeme de Mihai Beniuc: *Pază, Sunt gata...* și *Simplu soldat*. □ În întâmpinarea Congresului scriitorilor, Mihail Petroveanu discută cu Marcel Breslașu. □ Sub același preț, Mihai Gafița publică un nou text intitulat *Între realism critic și realism socialist* („Aprecierea că un scriitor este realist critic, că opera sa aparține realismului critic e [...] una care cinstește pe scriitor și opera sa, dar numai când e raportată la epoca și la condițiile în care s-a desfășurat procesul respectiv de creație. A spune despre un scriitor *de azi*, care cunoaște marxism-leninismul, care trăiește și creează în zilele când noi am învățat să descoperim în mod științific noul în fiecare moment și aspect al vieții societății; care participă la lupta pentru construirea socialismului – a spune despre un asemenea scriitor că se limitează la o perspectivă ce se încadrează realismului critic, aceasta situează dintr-odată opera sa în afara noii noastre literaturi, oricât de vizibilă ar fi dovada talentului autorului.”), iar Al. Oprea tratează despre *Stiluri în proza contemporană* („ridicându-ne împotriva dogmatismului, sprijinind îndrăzneala, noi trebuie să avem clară ideea că acceptabile și bune sunt numai acele stiluri și curente de creație [...] care pornesc de la concepția marxist-leninistă, de la metoda realismului-socialist. Noi trebuie să respingem goana după originalitate de dragul originalității, ca și concepțiile liberaliste care, reeditând tezele criticii impresioniste, susțin că orice operă nouă, orice stil nou sunt bune, fiecare, în felul lor, dacă-și realizează intențiile creatoare, dacă redau sau nu veridic adevărul vieții. Sunt cunoscute acele «școli», «curente», «direcții literare», care răsăreau ca ciupercile după ploaie în literatura noastră dintre cele două războaie mondiale și care apar și astăzi, îmbrăcând aspecte monstruoase, în literatura burgheză contemporană. Aceste «ultraoriginale» scrieri își dovedeau caracterul «inovator» prin disprețul lor față de tradițiile culturale progresiste, față de viață. Și nu este o întâmplare că existența lor nu era mai îndelungată decât a acelor vietăți străni care mor puțin după ce s-au născut.”). □ Având ca obiect *Cronica de familie* a lui Petru Dumitriu, Horia Bratu polemizează cu Radu Popescu într-o *Cronică „necronicărească”*: „Din pură dorință de a-l ajuta, trebuie să spunem tov. Radu Popescu că cronica sa este în mod hotărâtor «necronicărească» și ideile emise se învălmășesc în mod indiscutabil, contrastând cu unele lucrări anterioare, valoroase ale criticului”. □ Mihai Novicov ne îndeamnă *Să nu-l uităm pe Oblomov*.

27 aprilie

● În „Contemporanul”, Nicolae Labiș publică poezia *Bilanț*, iar Tudor Arghezi scrie „tableta” *Primăvara*.

[APRILIE]

● Numărul din aprilie al „Luptei de clasă” cuprinde un text în care M. Iordan critică volumul *Ioan Creangă* de P. Caraioan pe motiv de „orientare sociologist-vulgară” („autorul ajunge la exagerări menite să-l prezinte pe marele povestitor humuleștean sau pe Mihail Eminescu ca fiind înzestrați cu o solidă concepție materialistă în problemele esteticii”), de plagiat (după G. Panu, G. Călinescu) etc.

● În „Scrisul bănățean”, nr. 4, Leonard Gavrilu dezbate *Biografia scriitorului, documentarea și temele actualității (Însemnări pe marginea celei de a doua consfătuiri a tinerilor scriitori din RPR)*: „E frecventă la noi scuza: «Nu scriu pentru că nu cunosc realitatea». Dar ce au făcut aceștia pentru a cunoaște, pentru a pătrunde marile realizări sociale, interesante pentru majoritatea poporului, în intima lor realitate? Poezii romani Catul și Horațiu au trăit aproximativ în aceeași epocă, dar cât de puțin a dezvăluit cel dintâi realitatea socială a vremii!” □ D. Micu scrie despre *Psihologie și individualitate*, pornind de la romanele publicate după 1944, din care prea puține rămân: „în literatură, ca și în viață, interesul față de un personaj e nul în afara ideii de individualitate, insul, care nu e altceva decât o expresie, o ilustrare pasivă a esenței categoriei social-umane din care face parte, e tot ce poate fi mai plicticos. [...] Spre a crea prin urmare eroi tipici, scriitorul nu se poate mulțumi cu dezvăluirea esenței unor forțe sociale și cu imaginarea unor scene, care să individualizeze noțiunile abstracte. [...] Arta nu se creează arbitrar, ea urmează anume legi interne. Eroul literar nu poate fi

croit după prescripții scolastice, ci se naște potrivit cerințelor vieții. Deci, în loc să ne întrebăm cum trebuie zugrăvit eroul pozitiv, e mai bine să căutăm a înțelege cum sunt oamenii în viață, de ce sunt astfel. Cunoscând oamenii, sufletul lor, mobilurile, acțiunile și conduita lor generală, vom scrie fără teamă de schematism și psihologism, întrebându-ne, după necesități, analiza psihologică, urmărirea în acțiuni epice sau orice altă metodă posibilă.” În treacăt, se apreciază că „Numai niște creiere dubioase pervertite de profesarea unui cosmopolitism abject ar mai putea înregistra fără repulsie mormanele de maculatură imundă ce au făcut savoarea subțirilor esteți de la publicațiile burgheze, așa-zisele romane *Zilele nu se întorc niciodată* de Sorana Gurian sau *Frunzele nu mai sunt aceleași* de Mihail Villara, în care colcăie pornografia, cinismul și ura față de om.” □ Gloria Barna scrie despre *Lozinci poetice și poezii lozincarde*, distingând între „lozinca în poezie” („O idee filozofică sau politică care, prin caracterul ei imperativ, prin puternicul ei substrat liric, printr-o exprimare directă, concisă și categorică, acționează puternic asupra conștiințelor, având o mare putere de generalizare și de mobilizare.”) și „lozincărie” („versul lozincard este acela în care realitatea apare prin aspectele ei exterioare, prin scheme seci și anoste în care politicul fiind mai mult afișat decât trăit, este lipsit de valoare estetică și, ca atare, și de eficacitate propagandistică.”)

● În „Steaua”, nr. 4, A. E. Baconsky publică poeme (*Fluxul memoriei, Cuvintele pe care le rostesc, Călătorie în aprilie, Cântec de seară*) și articolul *Caracterul unor erori*: „Este un fapt de necontestat progresul cu totul remarcabil al criticii noastre literare așa cum se înfățișează ea în ultima vreme – și mai cu seamă de un an încoace. Dacă deschizi revistele noastre din anii 1949-50-51 sau chiar 52 și parcurgi unul din acele nesfârșite articole – nu poți să nu simți aerul lor vetust de unealtă primitivă și anacronică. Și sentimentul acesta te încearcă tocmai în virtutea fenomenului de comparație pe care ți-l oferă majoritatea articolelor publicate astăzi în paginile diverselor reviste. Au fost în general abolite simplismul și conformismul schematic, gândirea pedestră și mecanică și, chiar dacă nu totdeauna, putem vorbi de *pasiunea critică*, despre capacitatea de pătrundere a procesului creator și de asemenea despre o anumită dezinvoltură a expresiei care arată că progresul și maturizarea criticii marxiste nu pot fi concepute decât în cadrul unității depline a formei și conținutului când expresia artistică se ridică la înălțimea fondului ideologic pe care trebuie să-l slujească.” Baconsky polemizează cu C. Demetriad, autorul articolului *Principiul spiritului de partid, criteriu fundamental de apreciere în critica literară* („Jașul literar”, nr. 12, 1955), pe care-l acuză de o „splendidă simbioză a schematismului proletcultist cu devierea idealistă substanțială”, de „acuplarea perfectă și armonioasă a simplismului și a confuziei euforice”, precum și cu Sergiu Fărcășan, din articolul *Practică, realitate, inspirație* („Gazeta literară”, nr. 11, 1955), acuzat de apropierea de pozițiile idealiste ale lui Berkeley, Husserl, Claudel, abatele Bremond: „Îndepărtându-te de la principiile materialismului dialectic, e foarte normal să ajungi în plin idealism: poți fi deopotrivă idealist din intenție sau din ignoranță. Cert este însă faptul că pentru puritatea ideologică a criticii noastre literare [...] este indiferent dacă un autor greșește intenționat sau din necunoaștere.” □ D. R. Popescu publică proză (*Zilele săptămânii*), Leonida Neamțu poeme (*Lenin* etc.), Romulus Rusan reportajul *Oțelarii*. □ Sub titlatura „Condeie noi”, Gh. Grigurcu semnează poemele *Istoria, Cântecul zăpezii și Petrolul*. □ Tudor Vianu tălmăcește din Michelangelo, Shakespeare, Wordsworth, Victor Hugo, Heine, Goethe. □ George Munteanu recenzează *În târg la Iași – 1917* de Marcel Breslașu, iar Leon Baconsky scrie despre *Sfârlează cu fofează* de Victor Ion Popa.

● „Tânărul scriitor”, nr. 4, publică poeme de Gheorghe Tomozei cu o prezentare de Mihaela Dragomir și proză (*Frica*) de Ion D. Sârbu. □ Este reprodus un *Raport asupra creației tinerilor scriitori (în perioada 1950-1956) prezentat de tov. Mihaela Dragomir la cea de a doua consfătuire pe țară a tinerilor scriitori (text prescurtat)*: (despre poezie) „raportorul a insistat asupra unor aspecte care frânează dezvoltarea tinerei poezii. Unele derivă din deficiențele generale ale literaturii noastre, altele sunt proprii tinerilor poeți. Multe dintre ele își au rădăcina mai ales în necunoașterea vieții și în lipsa de experiență. Este normal ca un tânăr să cunoască mai puțin. Dar tocmai de aceea trebuie, credem, să se zbată din răspuțeri pentru a cunoaște cât mai mult, pentru a simți din plin dogoarea binefăcătoare a vieții. Viața este o luptă necurmată. Numai necunoscând-o poți crede că există pajiști atemporale, în care totul e bine și frumos, o frumusețe definitivă. Această înfățișare trandafirică se întâlnește deseori la tinerii poeți. Idilismul – căci despre el este vorba – ca una dintre formele cele mai mascate ale ideologiei burgheze, face abstracție de lupta de clasă, de existența luptei dintre nou și vechi. Uneori,

el se înfrățește cu simbolismul obscur, vag, încercând, chipurile, să se salveze. În aceste cazuri poezia se încarcă de imagini cețoase care ar dori să reprezinte idei înaintate. Înrudit, ca fenomen negativ, este ceea ce s-a numit în critica noastră «botanism». Acest curent a avut, din fericire, o viață scurtă, întrucât a fost descoperit și combătut la vreme, îndată după naștere”; (despre reportaj): „suntem datori să punem în discuție unele scăderi și pericole care se vădese în foarte multe reportaje în care viața apare numai în culori luminoase, ferită de contradicții, de luptă între vechi și nou, străină de dușmani vicleni”; (despre literatura pentru copii): „Lucrurile ar sta mult mai bine dacă cele două arme ale poeziei pentru copii, lirica și fantezia, ar sluji mai mult descrierii realității contemporane, a relațiilor de la noi, a copiilor noștri. [...] Dacă tot ce au mai bun tinerii scriitori ar fi îndreptat spre realizarea, și în scrisul lor pentru copii, a portretului patriei noastre în toate culorile ei, ce epoece plină de înțelepciune și de frumos s-ar crea!”, (despre literatura științifico-fantastică): „Încercările tovarășilor I.M. Ștefan și Radu Nor sunt încă departe de literatura propriu-zisă, iar colecția editată de revista *Știință și tehnică* pune în circulație multe lucrări dubioase.”, (despre critica literară): „În paginile ziarelor și revistelor noastre se mai găsesc încă articole de critică în care întâlnim o rupere a conținutului de idei de ceea ce se cheamă forma artistică a operei literare, considerându-se că imaginea artistică ar fi identică cu esența abstractă a proceselor oglindite în literatură. Primejdioase sunt, de asemenea, tentativele estetizante, ușor comparativiste, care neglijează raportul dintre adevărul vieții și adevărul artistic și privesc eroii operei sub aspectul lor de caractere doar morale și mai puțin sociale. Ar fi greșit să nu se vadă că asemenea tendințe negative se datoresc influenței ideologiei burgheze, față de care tinerii critici n-au dovedit întotdeauna o suficientă combativitate. În presa noastră nu numai că apar foarte rar articole care să combată estetica burgheză sau rămășițele ei manifestate încă în unele din materialele criticilor și istoricilor noștri literari, dar văd lumina tiparului și articole confuze, vulgarizatoare, care se adapă, în fond, din orientarea neștiințifică a vechii critici. Unul dintre aspectele cele mai neplăcute în scrisul unora dintre tinerii critici, este înlocuirea condeiului sau a stiloului cu cădelnița. Trecând peste marginile bunului simț, unii tămâiază autori mari sau mici, utilizând o gamă infinită de superlative. Legată de problema atitudinii este și problema curajului. E firesc ca tinerii să dea dovadă, în primul rând, de îndrăzneală, fugind de locuri comune, scheme, șabloane, luptând pentru nou. Curajul nu e însă un scop în sine. E nevoie de curajul pus în slujba unei cauze majore, curajul de a lua atitudine fermă față de problemele esențiale ale actualității, de a afirma păreri, convingeri temeinice. Din păcate însă, de multe ori unii critici sunt descurajați și aduși «la ordine» prin metode incompatibile cu noul climat al vieții noastre literare”; (despre edituri): „Putem spune că editurile sunt lipsite de inițiativă și curaj în promovarea a cât mai numeroși tineri scriitori talentați. Practica unor reviste centrale a fost preluată, se pare, și de editurile ESPLA și Tineretului, care tergiversează cu anii rezolvarea unor lucrări primite de la tinerii scriitori, le resping din lipsă de curaj sau din incompetență.”; (despre marxism-leninism): „Însușirea științei marxist-leniniste este strâns legată de însușirea valorilor literaturii clasice, românești și universale, de însușirea datelor importante ale științei contemporane. Unii tineri scriitori citesc întristător de puțin și pe apucate, și în loc să se rușineze de incultura lor, o consideră drept o calitate.”; (problema limbii): „principalul element al operei literare este limba. Însușirea temeinică a vocabularului, cunoașterea expresiilor, rima, locuțiunile populare, cunoașterea tuturor resorturilor morfologice și sintactice sunt sarcini permanente ale tinerilor scriitori. Își face iluzii deșarte cel care mai crede că este suficient să cunoști ortografia și gramatica elementară pentru a deveni scriitor. Unii poeți tineri n-a reflectat, însă, asupra acestui adevăr. Ei scriu din goana condeiului, trântind cuvintele, cum se spune, cu furca.” □ De asemenea, este reprodus *Cuvântul tovarășului Mihai Beniuc, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din RPR la încheierea consfătuirii tinerilor scriitori (stenogramă prescurtată)*: „Tochmai la tineret se poate întâmpla câteodată să fie șubredă această pregătire ideologică pentru motivul că ideologia se însușește foarte greu, este nevoie de ani de muncă pentru a ajunge în situația de a putea ușor vorbi despre realitate în imagini, în așa fel încât să poți lămuri și altuia problemele dialectice ale realității în care omul trăiește. Prin urmare, noi nu putem să credem că vreodată ar fi posibilă rezolvarea problemei tipicului fără o serioasă pregătire ideologică și fără spirit de partid. Nimeni nu crede că Balzac de pildă n-a realizat caractere tipice în situații tipice. Le-a realizat și Thomas Mann foarte bine. Dar erau ei pătrunși de spirit de partid în sensul în care înțelegem noi acest lucru? Căci noi când spunem «spirit de partid» înțelegem obișnuit ceva foarte clar: pregătirea marxist-leninistă temeinică și

totală aderență în lupta partidului clasei muncitoare. Dacă un Thomas Mann, bunăoară, nu se găsea în această situație, cum se face că în cărțile lui tipicul este foarte bine realizat? Un scriitor mare luptă totdeauna pentru un ideal, luptă pentru rațiune împotriva obscurantismului, pentru omenie împotriva neomeniei și așa mai departe. Și aceasta este «Spiritul său de partid», adică lupta sa pentru binele omenirii, conform concepției sale despre lume și viață. Noi, din acest punct de vedere, ne aflăm pe o poziție mai avansată decât scriitorii din trecut, în sensul că noi nu vorbim în general despre omenire și despre fericire într-un viitor oarecare îndepărtat. Noi știm că, prin lupta clasei muncitoare, poate fi realizată bunăstarea oamenilor aci pe pământ și sub ochii noștri! Tipicul nu se realizează însă numai prin pregătire ideologică și prin practica și studiul vieții, ci și prin măiestrie, prin stăpânirea mijloacelor de creație literară. Greu cu măiestria este următorul lucru: nu poți învăța să scrii pe bază de rețetă, așa cum înveți să fabrici pe bază de rețetă berea. Berea riguros aplicată asigură berea de bună calitate de la un caz la altul. Poeziile noastre, cărțile noastre nu trebuie să semene însă una cu alta. Toamă varietatea lor asigură succesul lor, atunci când conținutul și forma artistică sunt realizate. Trebuie să ne străduim ca fiecare carte să fie un fapt unic în istoria literaturii. Capodoperă înseamnă tocmai acest lucru. Dar nici un scriitor nu scrie numai capodopere în viața sa, deși spre aceasta trebuie să tindă. Un poet reușește să scrie, să zicem, 24 poezii bune, care să merite numele de capodoperă. Pentru aceasta însă el trebuie să scrie cam 24 000 de poezii, din care vor rămâne posterității cele 24.”

□ H. Zalis scrie despre **Actualitatea unei specii poetice neglijate: balada.**

● În „Viața Românească” apar nuvela *Ferestre întunecate* de Marin Preda și poezii semnate de Tudor Arghezi (*Trișca*), Al. Andrițoiu (*Lenin*), Maria Banuș (*Privesc în ochii lor*) și Nina Cassian (*Unde*). □ La „Cronica literară”, Ov. S. Crohmălniceanu descoperă **Noi talente în dramaturgie** – Ana Novac, *Preludiu; Familia Kovács*) și Horia Lovinescu (*Citadela sfărâmată*): „Ceva din spontaneitatea Anei Novac, din dispoziția ei de a lăsa să se reverse viu fluxul vieții, în disprețul tiparelor, ceva din îndrăzneala care o face – păcat – nu rareori să se fărâmițeze, să se piardă, nu i-ar strica lui Horia Lovinescu, așa cum măsura acestuia, priceperea de a grada efectele teatrale, de a stăpâni eroii și de a-i mișca într-un sens foarte precis, i-ar prinde bine autoarei *Preludiului*.” □ În cadrul rubricii „Teorie și critică” figurează studii de V. K. Skaterșikov (**Lenin despre problema tipicului în artă și literatură**: „Un artist poate reflecta viața în mod veridic, sesizând și zugrăvind în imagini artistice perspectivele ei de dezvoltare numai dacă o interpretează în mod just de pe poziții ideologice înaintate. Lenin a făcut o analiză profundă caracterului contradictoriu al concepției despre lume a marilor artiști și gânditori din trecut, ca Herțen, Nekrasov, Tolstoi, arătând că acest caracter contradictoriu a fost determinat de condițiile de clasă caracteristice societății rusești./ Lenin a arătat că reflectarea veridică a realității, zugrăvirea cu talent a adevărului social și psihologic al vieții poporului sunt în măsură să compenseze lipsurile ideologice ale artistului. Astfel condamnând necruțător tendințele reacționare din creația lui Dostoievski, Vladimir Ilici spunea totodată că Dostoievski este într-adevăr un scriitor genial, care a văzut racilele societății contemporane, că în opera lui sunt nenumărate contradicții, inconsecvențe, dar în același timp și tablouri vii din realitate.”), Sorin Arghir (**Zaharia Stancu – poetul**: „Poezia lui Stancu oferă spectacolul unei explozii de vitalitate și vigoare investite ades în aspirații de țaran răzvrătit.”), A.E. Baconsky (**Poezia lui Mihai Beniuc**: „Printre poezii vitaliști și ai vigoarii există unii ca Whitman sau Maiakovski la care putem vorbi despre o poezie a *energiei declanșate*, asociind vulcanii în erupție sau fluviile în plină revărsare. Beniuc în comparație cu ei este un poet al *energiiilor acumulate*, al vuietului amenințător din preajma furtunilor, prin care valurile mării anunță imensele spații aquatice din adâncimile amare.”) și Lucian Raicu (**Tot despre judecata de valoare**, articol de întărire a vigilenței, în care se strecoară și unele critici la adresa vedetelor zilei: „Foarte dăunătoare s-a dovedit a fi pentru critică recunoașterea unor autorități literare infailibile, practica elogierii necondiționate. Atmosfera neconținut festivă în jurul poeziei patetice, de o bună calitate oratorică, dar încă deficitară în multe alte privințe, a lui Dan Deșliu a fost întreținută, și ar fi aici locul să-l numim în primul rând pe tovarășul Mihai Novicov. [...] Gloria rapidă a posterității lui Eugen Frunză a fost în mod artificial întreținută, depășind mult meritele reale, și reacția din ultima vreme a opiniei literare e explicabilă. [...] S-a creat impresia că numai un anumit gen de poezie, acela reprezentat de cei doi autori citați mai sus, e capabil să exprime sentimentele omului de azi, ceea ce a adus serioase prejudicii dezvoltării poeziei noastre și a îngustat mult posibilitățile infinit de variate ale

creației literare, înflorirea deplină a personalităților artistice celor mai diverse, mai puțin asemănătoare. Atmosfera de tămâiere, de elogia neîntrerupte și uniforme, tonul îngăduitor și evaziv, teama de a spune lucrurilor pe nume – nu înseamnă toate acestea un pericol de moarte pentru critica literară?”).

MAI

1 mai

- La pagina întâi a „României libere”, Radu Boureanu publică *Balada din Mai*. Pentru pagina a II-a, Tudor Arghezi scrie „tableta” *Întâi Mai*.

- În „Flacăra”, nr. 9, la rubrica „Scriitori și cărți”, Eugen Luca face educație generațiilor tinere, printr-o cronică a volumului de „reportaje și pamflete” *Din veacul XX* de Eugen Jebeleanu: „E bine că editurile pun la îndemâna tineretului nostru culegerile de articole, de pamflete și reportaje ale scriitorilor, care, în anii grei ai fascizării țării și mai înainte chiar, au protestat împotriva orânduirii sociale și a regimului burghezo-moșieresc și s-au solidarizat cu masele exploatare, împilate și batjocorite. E bine, fiindcă, în felul acesta, tineretul nostru, care nici nu-și poate imagina o altă viață decât aceea liberă și creatoare pe care o trăiește astăzi, dobândește, astfel, imaginea concretă a unor noțiuni, din fericire, pentru el abstracte: societate burghezo-moșierească, fascism etc. Tineretul nostru de azi deprinde, prin intermediul unor astfel de lecturi, să înțeleagă importanța reală a cuceririlor noastre revoluționare, să prețuiască la justa lui valoare aceste cuceriri și să le apere cu toată dârzenia. Și e bine, în sfârșit, fiindcă, în felul acesta, scriitorii din generațiile mai vechi oferă noului contingent scriitoricesc, o lecție de atitudine civică, de responsabilitate socială, care nu poate să rămână fără ecou. Recent E.S.P.L.A. a publicat culegerea lui E. Jebeleanu *Din veacul XX*. Această culegere reprezintă un mare interes și pentru înțelegerea poeziei pe care o scrie astăzi Jebeleanu. [...] Unele reportaje și pamflete ne dezvăluie în germene anumite însușiri, care, cultivate apoi, au devenit caracteristice poeziei militante a lui Eugen Jebeleanu”.

3 mai

- „Gazeta literară” publică, sub semnătura lui Paul Georgescu articolul *Îndrumarea literaturii de către Partid*. □ Mihai Gafița îl elogiază pe *Marele om de rând* ca protagonist al literaturii realist-socialiste. □ La „Cronica dramatică”, Vicu Mândra comentează *Trei generații* de Lucia Demetrius. □ În întâmpinarea Congresului Scriitorilor apar articole semnate de Al. Simion (*Despre actualitate*: „Cronica istorică scrisă în epoca noastră trebuie să fie și va fi, fără îndoială, în primul rând, cronică istorică a epocii noastre.”), S. Damian (*Un complicat: Ilie Moromete*: „Tragedia lui Moromete se ivește odată cu invazia progresivă a relațiilor capitaliste, care descoperă pe neașteptate caracterul șubred al liniștii lui sufletești. Înțelegerea zguduitoare a sursei josniciei și inegalității sociale, conștiința aportului personal de vinovăție din pricina contemplării neutre va izgoni tot ce respiră încă nepăsare, exuberanță, seninătate de copil mare. Neputând împăca esența lui umană cu noile raporturi mercantile, Moromete se va prăbuși iremediabil.”), Mihai Novicov (*Note despre teoria și critica literară*, I: „Forma nu este o expresie pasivă a conținutului, ci, deși determinată de conținut, are un rol activ, influențează – într-un fel sau altul – dezvoltarea conținutului.”) și Al. Oprea (*Stiluri în proza contemporană*, II).

4 mai

- Preluând un comunicat Agerpres, „România liberă” anunță *Solemnitatea decorării unor academicieni și profesori universitari*: „A fost înmănat Ordinul Muncii clasa I-a următorilor [...]: acad. Radu Vlădescu, cu prilejul împlinirii a 70 de ani și pentru îndelungată și bogată activitate științifică; acad. Mihail Ralea, cu prilejul împlinirii a 60 de ani și pentru activitatea sa merituosă pe linie didactică și științifică; acad. Victor Eftimiu, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate literară [...]. După înmânarea înaltelor distincții, tovarășul dr. Petru Groza a felicitat pe cei decorați urându-le noi succese în activitatea lor. Au răspuns acad. Mihail Ralea și prof. dr. Dumitru Manolescu”.

- G. Călinescu scrie la „Cronica optimistului” despre *Forța maseilor*, pe baza „unui teanc de studii și documente, vorbind despre luptele clasei muncitoare”. („Contemporanul”),

6 mai

• În preajma aniversării a 35 de ani de la întemeierea Partidului, George Munteanu publică în „Munca” o mică antologie de folclor „nou” (e.g.: „Frunză verde trei căline./ Doru meu merge și vine./ Partidule de la tine./ Tu singur partidul meu/ Poți cuprinde dorul meu.”).

10 mai

• În „Gazeta literară” apare poemul *Basmul orezului albastru – sau care e deșteptul?* de Ștefan Bănulescu. □ Premergător Congresului Scriitorilor, Savin Bratu stă de vorbă cu Ov. S. Crohmălniceanu („Fraza clasică din rapoarte – «Critica e, tovarăși, sectorul cel mai înapoiat» – cred că va trebui modificată la Congres. Critici cunoscuți scriu mai mult decât acum doi-trei ani; au apărut critici tineri talentați: D. Micu, S. Damian, Lucian Raicu, Horia Bratu, Georgeta Horodincă, B. Elvin, dumneata – ca să numesc doar câțiva dintre ei.”), iar Mihai Gafița îl interviuează pe Dumitru Corbea. □ Cu aceeași ocazie apar articole semnate de S. Damian (*Ilie Moromete în acțiune*: „Ilie Moromete repetă într-un sens o experiență de Don Quijote la dimensiuni mult mai restrânse, într-o fază mai modernă, cu o ținută mai puțin alegorică.”), Silvian Iosifescu (*Ceva despre reportaj*, I: „Sosul pseudo-literar [din reportaj – n.n.] nu poate fi confundat [...] cu procedeele și cu câmpul de acțiune al literaturii. «Literaturizarea» e în general legată de viziunea idilică care preferă veșmântul gata confecționat, caracterizarea monocromă și din birou a problemelor mai grele de înțelegere și expresie puse de realismul socialist.”), B. Elvin (*Roadele schematismului*: „Schematismul a tutelat începuturile literare ale câtorva dintre scriitorii noștri de talent și umbra autorității sale s-a întins asupra cărților lor. În acea perioadă dramatică în care artiștii căutau să stabilească acordul cu aspirațiile cititorilor lor, ei s-au izbit de schematism ca de un zid numai dincolo de care era cu puțință să le întâlnească. De o parte și de cealaltă a acestei bariere – autor și cititor – se căutau, se chemau, își trimiteau mesajele ce se pierdeau undeva în depărtare. Toate acestea trebuiesc spuse astăzi cu calm, desigur, dar nu fără tristețe.”) și Horia Bratu (*Prudhommism sau pseudoestetică*, unde se polemizează vehement cu M. Novicov în privința raportului formă/conținut – vezi textul *Note despre teoria și critica literară*, publicat în „Gazeta literară” din 3 mai).

11 mai

• În „Contemporanul”, Ovid S. Crohmălniceanu ridiculizează romanul *Le Paresseux* al lui Constantin Amariu (Amărieuței), proaspăt laureat în Franța cu premiul Rivarol: „Premiul Antoine de Rivarol, destinat încurajării autorilor străini, care scriu direct în limba franceză, a fost acordat anul acesta unui român. Faptul e firesc să ne fi interesat și pe noi, compatrioții lui. [...] Om de gust, Rivarol nu și-a cheltuit verba numai împotriva iacobinilor, ci și împotriva scriitorilor de duzină, a fabricanților de proză sau de poezie proastă, a aspiranților fără șanse de imortalitatea. Neghiobia, chiar ultrareacționară, îl incita la batjocură. Cum să-i placă atunci lui Rivarol romanul *Le Paresseux* care este un «sub-kafka», o piesă de serie, o variantă a unui tip de literatură imitată și răsimitată până la refuz? [...] domnul Constantin Amariu face parte tocmai din categoria talentelor mediocre, care lucrează după o formulă la modă și ale căror producții seamănă între ele ca două picături de apă. [...] Unde bat asemenea mici povestiri «filozofice» se vede imediat. Formula kafkiană a reducerii eroilor și întâmplărilor la un soi de nuditate, împinsă până la depersonalizare, ca în parabolă, se transformă într-un mijloc foarte dibaci de propagandă anticomunistă. [...] Eliberate de teama confruntării cu realitatea și puse sub semnul vag al simbolisticii, calomniile cele mai dezgustătoare, născocirile cele mai stupide pot fi înșirate în liniște. Nu lipsesc astfel din *Leneșul (Le Paresseux)* nici «colectivele în care oamenii nu mai au nume, ci sunt simple numere» (pag. 83); nici «lagărele de muncă forțată», nici «accidentații părăsiți în mijlocul drumului» (pag. 105), nici «statul polițist» (pag. 81), nici «persecuția artiștilor» (pag. 96), în sfârșit niciunul din sloganurile zilnice ale ziarelor ultrareacționare. Maniera kafkiană sau camusiană folosită pentru detailarea acestor turpitudini nu constituie aici o problemă de preferință literară. Alegerea ei e în fond determinată de rațiuni mai simpliste. Domnul Constantin Amariu își execută mica sa îndeletnicire de calomniator. Sub firma lui Kafka însăși își menajează riscul de a fi dezmințit pentru că oricând va fi gata să arate, chiar în fața evidenței faptelor, că, într-un asemenea roman, lucrurile nu trebuie luate în accepția lor curentă, imediată, ci în cea aluzivă, simbolică, interpretabilă doar prin glosare. Dl. Constantin Amărieuței a descoperit cu alte cuvinte un mijloc ingenios de a fi plătit pentru tot soiul de murdării, care, la bursa trădării și minciunii, nu prea se

mai caută în expresia lor directă. Așa își și permite – de pildă – să arate cum sub pretextul că «nu mașinile, ci sentimentele omoară oamenii» în România democrat-populară, comuniștii interzic muncitorilor să părăsească lucrul, chiar atunci când e vorba să-și vadă nevestele care abia au născut, asta, după ce actualul regim a creat creșe în nenumăratele sate, unde de veacuri femeile nășteau pe câmp în timpul lucrului. Așa își permite de asemenea să «descrie» cum tot în Republica Populară Română, oamenii de partid organizează un pogrom, asta, după ce același regim, în țara care a cunoscut pogromuri sălbatice încă acum 15 ani, a desființat orice discriminări rasiale. Sunt toate aceste fapte «diverse» născociri ticăloase? Închipuie ele o urzeală de minciuni grosolane, cinice? Ei și! [...] Și ca să închei, o ultimă observație: Premiul Rivarol e destinat autorilor străini, care scriu direct în limba franceză. N-au așadar dreptul la el traducătorii de pagini din poezii români cunoscuți în limba lui Voltaire, în proză, și încă sub semnătură proprie. De ce să fie atunci premiat dl. Constantin Amariu, care rezumă strofe din poezi români dintre cele două războaie, ca Ion Pillat, Lucian Blaga, George Bacovia [...]?» (*D-I Amărieșei, Kafka și Rivarol*). □ G. Călinescu scrie, la „Cronica optimistului”, articolul *Lenesul*. □ În cadrul anchetei „Cărțile și cititorii lor”, prof. univ. L. Bartfeld, de la Facultatea de Științe juridice din Iași, nuantează tonul avântat al rapoartelor literare postbelice, observând că *Se tipăresc și multe cărți de valoare scăzută*: „Mulți dintre prozatorii noștri mai vechi, pe deplin consacrați, au dat în anii regimului nostru democrat-popular cele mai bune dintre operele lor. Mă gândesc în primul rând, la Camil Petrescu și la Ion Marin Sadoveanu, dar desigur și la mulți alții. Un număr mare de autori tineri s-au afirmat cu tărie, iar deasupra tuturor eu îl așez pe Petru Dumitriu. Cred însă că exigența față de ceea ce se prezintă spre publicare este insuficientă și că se tipăresc și multe cărți de valoare scăzută. Domnește în viața noastră literară un fel de înfrigurare, deși avem o literatură bogată și valoroasă, astfel că apelul lui Heliade: «Scrieți, băieți, numai scrieți!» trebuie folosit cu discernământ. Dacă lucrarea este inspirată din viața satului nou sau a uzinei, bunăvoința unor redactori ai editurii îi este larg asigurată, fără prea multă exigență în ce privește talentul. Pentru acești redactori subiectul sfințește cartea. Datorită unei astfel de subestimări a calităților artistice care se cer lucrării literare, operele de valoare reală care oglindesc cu măiestrie și pătrundere esența nouă a realității sociale din țara noastră și multiplele ei înfățișări sunt de multe ori ascunse ochilor cititorilor prin multe lucrări mediocre. Critica noastră ar trebui să fie mai curajoasă, mai principială și mai exigentă. Iar când un critic găsește necesar să-și exprime ideile asupra valorii unor opere și încearcă să facă unele considerații teoretice asupra condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească orice operă literară, indiferent de subiectul ei, să nu i se atribuie imediat epitete care aruncă îndoieli asupra însușirii metodei realismului socialist. Literatura noastră dramatică ne-a dat, după 23 August, o serie de piese care sunt printre cele mai bune din câte s-au scris la noi. Mă refer în special la lucrările lui Camil Petrescu, Mircea Ștefănescu, Aurel Baranga, Horia Lovinescu. Cred că *Citadela sfărâmată* înseamnă un punct de cotitură în producția noastră dramatică prin felul cum a reușit să înfățișeze în mod artistic probleme ale epocii noastre, în plină transformare revoluționară. Pentru a termina, voi spune câteva cuvinte despre poezia noastră actuală. Cred că avem o pleiadă remarcabilă de poeți, ale căror nume nu le voi scrie pentru că sunt pe toate buzele. În ultimul timp, majoritatea poezilor noștri s-a eliberat de schematism, de șabloane, sensibilitatea lor se exprimă într-un limbaj bogat și sugestiv. Totuși mai dăinuie tendința greșită de a răspunde la evenimente de importanță incontestabilă printr-o versificare plată, ne semnificativă. Și este deosebit de regretabil când astfel de versificări sunt produse de pana unor poeți talentați și apreciați, care dau un prost exemplu confrăților tineri și par a nu avea suficientă considerație față de cititor”. □ Radu Popescu îi aplică romanului despre mineri *Izvorul roșu* al lui N. Jianu, o cronică de desființare: „Nimic nu poate fi mai surprinzător pentru cititorului romanului lui N. Jianu decât să constate că, după ce a parcurs șase sute de pagini, n-a ajuns decât la «sfârșitul vol. I». Dintr-o dată ies în evidență, în chip exploziv, unele defecte ale cărții, printre care lipsa de unitate deține primul rang, iar lipsa unui conflict epic încheiat, pe al doilea. [...] Greșeala cea mai evidentă a romanului nu este de a fi pus prea puțin, ci prea mult, dizolvând astfel materialul și conflictul specific în elemente disparate, tratate la egalitate. [...] Bun, excelent cunoscător al regiunii, al oamenilor, al obiceiurilor, Nicolae Jianu a scris pagini cu totul remarcabile pe această linie, și dacă ar fi știut să rămână aici, descriindu-și materialul sub aspecte multiple, el ne-ar fi dat, fără îndoială, în genul epic pur, o carte echivalentă cu *Desculț* al lui Zaharia Stancu, un *Desculț* al minerilor din nordul Ardealului. Dar n-a știut acest lucru. El nu a vrut mult, ci a vrut multe, obsedat desigur de ideea cu

totul greșită că romanul implică neapărat îmbrățișarea întregii arii sociale (lucru, practic vorbind, absolut imposibil), obsedat de idealul literar atât de periculos și greu accesibil, cunoscut sub numele de frescă. De aceea el și-a complicat romanul cu descrierea paralelă a unei alte lumi, a lumii burgheziei bucureștene și a boemei artistice decadente. [...] Nu, tovarășul Jianu trebuie, cel puțin la, dacă nu mă înșel, la treilea roman al său, să-și recunoască mijloacele proprii, care sunt dintre cele mai bune. Să lase la o parte lumea burgheză, a orașului, a intelectualității, de care se apropie pe baza unor scheme sumare, și analiza psihologică minuțioasă care nu face decât să arunce haosul asupra personajelor sale. Să rămână încă în lumea simplă, dar adâncă, plină de poezia sufletelor aspre și a naturii severe, să intuiască viața interioară a acestor oameni pe care îi simte și îi cunoaște bine. Ordonând din punct de vedere politic ceva mai corect valoarea actului individual, să ne arate mineri țărani, femei adunate la izvor, case unde domnește simplitatea solemnă și dârză a unor oameni care se îndreaptă spre o viață nouă, și sunt convins că volumul al doilea va ridica la adevăratul său merit, un efort risipit pe planuri străine și care, în volumul întâi, nu se arată decât fragmentar, dar cu cele mai bune promisiuni.” (N. Jianu: „Izvorul roșu”). □ La rubrica „Tribuna creației” continuă, prin extensie de la „notă” la „articol”, schimbul de replici dintre M. Gafița și Lucia Olteanu, în problema „confuziilor grave” legate de utilizarea conceptelor de „realism socialist”/ „realism critic”/ „antirealism” (*Argumentație sau prestidigitatie?*): „Detectarea de către tov. M. Gafița a conflictului dintre realismul socialist și realismul critic, care ar exista în cadrul literaturii noastre, poate duce (în cazul acceptării unei atari absurdități) la revoluționarea esteticii actuale. S-ar părea că nu avem de luptat numai cu antirealismul, ci și cu o formă a realismului, cu realismul critic. Perspicacitatea tov. M. Gafița merge și mai departe. El a descoperit până și pozițiile realismului critic în literatura noastră și chiar și pe protagoniștii acestor poziții (!?): V. Vântu, N. Tic, Beuran, Eugen Barbu. [...] Este cazul să ne întrebăm: care-i de fapt opinia criticului? Putem vorbi, în cadrul literaturii noastre noi, de folosirea metodei realismului critic? Tov. Gafița este pentru? Este contra? Sau este pentru-contra?”. □ Este publicată prima parte a studiului sovietic *Principiul leninist al partiniii literaturii*, de V. Ivanov, apărut în gazeta „Kommunist”, 5/ 1956. Continuarea este anunțată pentru numărul viitor.

13 mai

● În „România liberă”, Tudor Arghezi publică „tableta” *Butelca*. □ La pagina a II-a, Al. Ivan Ghilia este prezent cu „fragmentul” *Cererea de înscriere*, „din romanul în pregătire *Cuscrit*”.

15 mai

● Începând cu nr. 10, „Flacăra” publică ancheta *Care este scriitorul dv. preferat?*, inițiată „în întâmpinarea primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., care va avea loc între 18-28 iunie a.c.”). Răspund: un translator (*Citesc cu pasiune pe Sadoveanu și A. Tolstoi*), un muncitor și responsabil cultural (*Aștept volumul următor din Moromeții*), un bibliotecar (*M-am regăsit într-unul din eroii lui Titus Popovici*), un student (*Poetul meu preferat: Victor Tulbure*).

16 mai

● Un comunicat Agerpres, publicat în „România liberă”, anunță decesul scriitorului A.A. Fadeev: „La 13 mai 1956 [...] a încetat din viață în mod prematur unul din talenții scriitori sovietici, autor al unei opere beletristice bine cunoscute și iubite de popor”.

17 mai

● „Gazeta literară” comemorează dispariția lui Alexandr Alexandrovici Fadeev, despre care scrie Zaharia Stancu (*Amintirea lui Fadeev*, „un strălucit exemplu în lupta pe care o ducem pentru întărirea spiritului de partid în literatură, pentru triumful realismului socialist”). □ În întâmpinarea Congresului Scriitorilor, Savin Bratu îi interviează pe Tudor Vianu („Fără să tăgăduiesc existența unor creații valabile și în acest domeniu [...], mie mi se pare că lirica celor mai tineri se caracterizează prin revenirea la o atitudine poetică mai veche. Mulți dintre poeții actuali, mai cu seamă dintre cei tineri, compun poetic pe teme abstracte și ajung astfel la o retorică lirică puțin convingătoare. [...] Adevăratul poet nu este un orator care dezvoltă o temă propusă, ci un *om* care găsește expresia sa în însuși momentul învăpăierii sale sentimentale.”) și pe Mihai Novicov, iar Mihail Petroveanu dialoghează cu Petru Dumitriu. □ Cu același prilej apar articole semnate de Vera Călin (*Însemnări despre durata romanului vechi și nou*, I: „În romanul nou, scris sub semnul realismului socialist,

transmiterea sentimentului duratei, a ritmului vieții, e firesc să comporte înnoiri, de vreme ce înțelegerea și redarea timpului ține de concepția, de filosofia autorului. Înnoirile acestea se asociază [...] cu elemente ținând de două domenii: de realitatea obiectivă, de realitatea socialismului și, în al doilea rând, de gândirea filosofică a scriitorului nou, de concepția materialist-dialectică asupra naturii și societății.”), Silviu Iosifescu (*Ceva despre reportaj*, II: „Anii de ucenicie ai reporterilor noștri pot să se sfârșească.”) și Al. Oprea (*Stiluri în proza contemporană*, III).

- „Munca” relatează despre funeraliile lui A. A. Fadeev, a căruia figură „luminoasă” „va rămâne veșnic vie în inima poporului român” (după cum afirmă telegrama trimisă de Mihail Sadoveanu în numele Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R.).

- S. Fărcășan semnează în „Scânteia”, la rubrica „Pe teme literare”, o amplă cronică a romanului lui Petru Dumitriu, *Pasărea furtunii* (una „dintre acele cărți de valoare care prezintă interes nu numai prin ele înșile, ci și prin istoria zămislirii lor”), intitulată *Omul de azi în fața „destinului”*. Reeditat în 1954 într-o versiune revizuită și îmbunătățită în raport cu prima ediție, din 1952, romanul este ilustrativ, din perspectiva cronicarului, pentru progresul literaturii noi, în măsura în care „Autorul a căutat [...] să perfecționeze caracterul artistic al cărții, să adâncească psihologia lui Jora, să evite șablonul.” Atrăgând atenția asupra „lipsurilor” primei versiuni (cum ar fi, de pildă, unele „concesii făcute concepțiilor fataliste”), S. Fărcășan subliniază responsabilitatea criticii în procesul de corectare a greșelilor strecurate în operele literaturii noi: „Felul cum au fost primite greșelile cărții și felul cum a lucrat autorul la îndreptarea lor ridică în fața vieții literare probleme importante. În primul rând, răspunderea criticii literare. N-au întârziat să apară cronici în care tocmai greșelile se bucurau de elogiile cele mai puternice, în care, de pildă, inconsecvențele zugrăvirii lui Adam Jora erau prezentate drept o etapă nouă, superioară, în înfățișarea eroului comunist al zilelor noastre. [...] E meritul lui Petru Dumitriu că a tras concluziile necesare – în ce privește propria lui creație literară – și a examinat cu atenție și cu simț de răspundere cetățenească și artistică nu numai aprecierile pozitive făcute de presă, dar și criticile ei. Autorul a avut ambiția sănătoasă de a crea o carte care „să rămână”; însușindu-și criticile care exprimau părerea publicului nou de azi, el a ridicat romanul său pe o treaptă mai înaltă, a creat talentului său posibilitatea de a naviga numai în apele realismului, acolo unde talentul se simte în largul său. În această atitudine – nu singura în viața noastră literară – vedem și un exemplu bun și o condiție prielnică exercitării unei critici principiale, de real folos.” Cronicarul procedează ulterior la o cercetare în detaliu a tipologiei personajelor, insistând asupra construcției protagonistului și apreciind absența stereotipurilor, profunzimea analizei și a psihologiei lui Adam Jora care apare ca „un activist creator și nu șablonard”: „Eroul „pozitiv” al cărții nu e ideal în toate [...] mai are trăsături înapoiate, necomuniste, care ne lasă să bănuim prin ce eforturi grele a ajuns acest om să se stăpânească, să se perfecționeze [...] și ce luptă dramatică mai are de dat pentru a-și statornici o viață personală armonioasă. Sunt însă contradicții reale ale unui caracter viu, redat în mișcarea sa și nu în conflicte artificiale.” În ultimă analiză, cronicarul apreciază că prin versiunea îmbunătățită a romanului, „literatura noastră s-a îmbogățit cu una din cărțile ei remarcabile, o operă durabilă.”

18 mai

- G. Călinescu scrie la „Cronica optimistului” dialogul *Ozymandias*. □ Radu Popescu recenzează volumul de versuri al lui Dumitru Corbea, *Pentru inima ce arde*: „[...] trei poeți au făcut să răsunе glasul adevăratei țărâni, nemulțumite de orânduirea socială, fierbând de mânie, cerând dreptate: Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Dumitru Corbea. Apăruți în arena literară cam în același timp, ei au reprezentat poziția realistă, luptătoare, în poezia țărănească. Meritul lor este mare și definirea oricăruia din ei implică această îndrăzneală. Dar în timp ce Beniuc s-a ridicat repede la o poezie a problemei sociale în totalitatea ei, în timp ce Stancu a părăsit meleagurile poeziei pentru a scrie o nouă pagină a prozei țărânișii, Corbea a rămas neclintit legat de poezia satului, ca un Creangă al poeziei moderne românești.” (*Dumitru Corbea: „Pentru inima ce arde”*).

23 mai

- Uniunea Scriitorilor din R.P.R. anunță în „România liberă” decesul scriitorului Ion Călugăru, „după o lungă și grea suferință”, la 22 mai: „Scriitor, luptător antifascist, combatant neobosit pentru cauza popoarelor, Ion Călugăru a fost și un om de înaltă ținută morală și un bun tovarăș”. Necrologul este semnat de: Mihail Sadoveanu, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Ury Benador, Geo Bogza, Demostene

Botez, Marcel Breslașu, Eusebiu Camilar, Dumitru Corbea, Ovid S. Crohmălniceanu, Mihail Davidoglu, Dan Deșliu, Petru Dumitriu, Eugen Frunză, V. Em. Galan, Paul Georgescu, Barbu Gruia, Eugen Jebeleanu, Aurel Mihale, Șerban Nedelcu, Mihai Novicov, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Zaharia Stancu, Cicerone Theodorescu, Ion Vitner, H. Zincă. „La orele 14, va avea loc mitingul de doliu, iar la orele 15, incinerarea la Crematoriul «Cenușa»”

24 mai

● În „Gazeta literară”, Petru Dumitriu subliniază *Mesajul prozei noastre epice*: „Mesajul prozei noastre epice se trage îndeosebi din revoluționarea conștiinței maselor. Din trecerea în zece ani de la conștiința de a trăi într-o societate nedreaptă, bazată pe exploatare, societate sfâșiată de contradicții generatoare de suferință «jos», de faliment etic «sus» – la conștiința de a trăi într-o societate ce tinde a nu mai avea clase, a suprima exploatarea, umiliința, într-o societate de perspective deschise, într-un cuvânt, la conștiința demnității și mândriei umane și sociale.” □ În întâmpinarea Congresului Scriitorilor, Savin Bratu îl intervievează pe Ion Marin Sadoveanu, iar Sorin Arghir pe Mihai Dragomir. □ Cu același prilej apar articole semnate de Vera Călin (*Însemnări despre durata romanului vechi și nou, II*), Andrei Băleanu (*Despre dialectica formei și conținutului*: „A încerca să delimităm în spațiu sfera conținutului de sfera formei ar fi într-adevăr absurd. [...] Ceea ce vedem nemijlocit într-o operă de artă este întotdeauna o formă în care este întruchipat conținutul.”), Al. Simion (*Părerii despre imaginea muncitorului în literatură*: „Literatura închinată clasei muncitoare a trecut de faza primelor deșeleneri. Fie ca această literatură să intre cât mai curând în zodia toamnei bogate.”) și Mihai Novicov (*Note despre teoria și critica literară, II*: „într-o operă de artă elaborată și definitivată de creator nu este loc pentru nicio contradicție între conținut și formă. Aici forma nu poate exprima decât conținutul existent, nu poate fi decât a conținutului, care, la rândul său, se afirmă (și deci poate fi cunoscut) numai prin forma respectivă. O operă de artă definitivată este un «dat» și nu un proces.”).

● Un material nesemnat din „România liberă” prezintă aspecte de la *Incinerarea scriitorului Ion Călugăru*: „Corpul neînsuflețit a fost depus în sala Casei Scriitorilor «Mihail Sadoveanu» unde în cursul dimineții au venit să-i aducă un ultim omagiu numeroși scriitori, ziariști, reprezentanți ai Ministerului Culturii, ai instituțiilor de artă și cultură, precum și numeroși iubitori ai literaturii. [...] La ora 14 a avut loc adunarea de doliu. Eusebiu Camilar și Nicolae Moraru, în numele Uniunii Scriitorilor din R.P.R., și Nestor Ignat, redactor șef adjunct al ziarului «Scânteia», au evocat personalitatea lui Ion Călugăru, care și-a închinat întreaga viață și activitate cauzei partidului și poporului muncitor. Ion Călugăru este exemplul scriitorului comunist pentru care literatura în toată măreția și frumusețea ei este imaginea luptei pentru o viață mai bună.[...] În acordurile solemne ale marșului funebru scriitorii și ziariștii au ridicat pe brațe sicriul cu corpul neînsuflețit. Incinerarea a avut loc la crematoriul «Cenușa» unde criticul literar Ov. S. Crohmălniceanu a adus un ultim omagiu dispărutului”.

25 mai

● În „Contemporanul”, G. Călinescu scrie la „Cronica optimistului” despre *Chitanța creatorului*. □ Un comunicat din partea Uniunii Scriitorilor anunță decesul lui Ion Călugăru. □ Radu Popescu analizează volumul de versuri *Scriu negru pe alb* de Virgil Teodorescu: „Avem în aceste cicluri o serie de poezii scurte, care sunt noi în sentiment, în vers, în imagine, în tot, sunt mari biruințe ale poeziei noastre din ultimii ani. La catehismul iubirii, care nu poate lipsi din nicio literatură lirică, și care până în momentul de față era cel fixat nouă de Arghezi, Virgil Teodorescu a adăugat ceva, ceva care rupe cu egoismul, intinismul, izolaționismul poeziei erotice, arătându-ne că și dragostea noastră s-a schimbat, că ea poate da omului o dimensiune nouă, care este aceea a generozității, a înfrățirii, a setei de ideal, prin iubire. Și dacă poetul se va strădui să dea același elan, aceeași forță convingătoare poemelor sale închinată construcției socialismului, atunci opera sa își va îndeplini cu totul chemarea.” (*Virgil Teodorescu: „Scriu negru pe alb”*).

● Teșu Milcoveanu comemorează în „Munca” 50 de ani de la moartea lui Ibsen (*O pildă de credință în artă, în adevăr, în om*).

31 mai

● Editorialul – semnat în numele redacției – de pe prima pagină a „Gazetei literare” îndeamnă *Să îmbunătățim munca ideologică în domeniul literaturii*. □ Sub titlul *Împotriva abaterilor de la*

spiritul de partid este rezumată ședința organizației de bază P.M.R. a scriitorilor din București, care avusese loc pe 15 mai și care se soldase cu excluderea lui Alexandru Jar din rândurile partidului: „Pornind de la propriile trăsături de om nesincer față de partid, fățarnic, spunând despre sine însuși că a dus o «viață dublă», Jar a atribuit cu nerușinare aceste trăsături tuturor membrilor de partid, tuturor comunistilor. El a pretins în mod mincinos că partidul ar educa pe comuniști în spiritul lașității, al lipsei de curaj. Acestea sunt minciuni josnice. [...] Jignind pe membrii de partid, muncitori, țărani muncitori, intelectuali, care – cu ajutorul partidului - și-au ridicat mult nivelul de conștiință și care, prin munca și inițiativa lor creatoare, constituie țaria partidului – Jar a lansat fără rușine afirmația calomnioasă că membrii de partid «gândesc din ce în ce mai puțin». El s-a ridicat în spirit anarhic împotriva organelor de partid și a rolului lor de a educa și organiza pe membrii de partid.” Pe de altă parte: „La «Gazeta literară» s-a creat o situație neprielnică pentru dezbateră problemelor principale ale creației literare și pentru combaterea spiritului de grup și tămâiere reciprocă. Această publicație, care ar trebui să aibă un rol important în sprijinirea orientării realist-socialiste a literaturii noastre, publică numeroase lucrări de critică și teorie literară care ar trebui criticate pentru confuziile pe care le lansează, nu combate manifestările concrete ale ideologiei burgheze și dă dovadă de lipsă de principialitate. Mai recent, unele interviuri au contribuit la o agitație neprincipială, alimentată în mod artificial.” De altfel, excluderea lui Al. Jar este rezultatul unui astfel de interviu dat lui Mihail Petroveanu și publicat în numărul din 12 aprilie al revistei. □ În întâmpinarea Congresului Scriitorilor, Miron Dragu o interviează pe Lucia Demetrius, iar Mihai Gafița pe Dan Deșliu. □ Cu același prilej apar articolul *Obiect și conținut în critică* de Horia Bratu, care polemizează pe această temă cu Andrei Băleanu și M. Novicov, și referatul prezentat de Mihai Gafița la plenara secției de proză a U.S.R., unde e înfierată, între altele, formula diversionistă a „adevărului integral” ca alternativă la idilism și negativism: „Ea nu e o altfel de exprimare a spiritului de partid, a realismului socialist, ci e o înlocuire a spiritului de partid, o părsire a realismului socialist pentru tendințe străine literaturii realist-socialiste.” □ Nicolae Moraru semnează un necrolog *I. Călugăru*.

● În „Munca”, H. Zalis recenzează romanul lui N. Jianu *Izvorul Roșu*, a cărui acțiune se petrece „în decurs de câteva luni” („sfârșitul anului 1947 și începutul celui următor”): „Pătrunzând cu mijloacele specifice artei în istoria bursei, a cabinetelor capitonate din ministere, unde reacțiunea mai avea destui exponenți, făcându-ne cunoscute urzile marilor capitaliști de la noi, susținuți de curcurile interesate de peste hotare, romancierul ne-a dat imaginea acelor agitate zile.”

[MAI]

● „Lupta de clasă” reproduce după revista „Partiinaia Jizn”, nr. 6, articolul *În ce constă prejudiciul cultului personalității*: „Se știe că cultura personalității înseamnă exagerarea peste măsură a rolului unui om, fie chiar al unui om de seamă, divinizarea lui, ploconirea în fața lui și totodată negarea rolului activ, hotărâtor al maselor populare în procesul istoric. Această concepție nejustă s-a format și s-a cultivat la noi mulți ani în legătură cu personalitatea lui I.V. Stalin. Toate succesele dobândite în construirea societății socialiste, victoriile repurtate pe fronturile războiului pentru apărarea patriei, realizările obținute în dezvoltarea orânduirii socialiste, în dezvoltarea teoriei marxist-leniniste erau prezentate drept rezultat exclusiv al activității sale, iar rolul partidului comunist, rolul poporului sovietic era dat uitării, cu totul minimalizat, în ciuda adevărului istoric. [...] Întemeietorii marxism-leninismului – Marx, Engels, Lenin – nu numai că au fundamentat teoretic rolul maselor populare în istorie, dar prin întreaga lor activitate practică au contribuit la unirea forțelor oamenilor muncii, la atragerea lor în lupta activă. Marx, Engels, Lenin stârpeau din rădăcini orice încercări de preamărire a lor personală, nu tolerau slugărnicia; în tot cursul vieții lor ei au luptat împotriva cultului personalității și au condamnat cu asprime orice manifestare a acestuia. [...] În operele lui I. V. Stalin putem găsi multe afirmații împotriva elogierii nejustificate a personalității și a diminuării rolului maselor populare. Aceste afirmații însă au caracterul unor teze generale. În practică, când era vorba de preamărirea personală exagerată a lui Stalin însuși, el nu lua atitudine împotriva acestor fenomene străine marxismului. Dimpotrivă, ele erau încurajate în fel și chip, și lucrurile ajungeau până la autoelogiere. [...] Nesocotirea de către Stalin a normelor vieții de partid și a principiului conducerii colective a dus la denaturarea principiilor de partid și a democrației de partid, la încălcarea legalității

revoluționare, la represii neîntemeiate. Numai ca urmare a cultului personalității și a încălcării normelor vieții de partid, legat de aceasta, au putut să se strecoare în posturi de conducere în partid și în stat agentul înveterat al imperialismului Beria și complicitii săi. Demascarea și zdrobirea de către Comitetul central a bandei mârșave trădătoare a lui Beria au permis să se lichideze încălcările legalității, să se restabilească normele și principiile legalității socialiste. S-a depus o muncă însemnată, care mai continuă, pentru revizuirea proceselor unor persoane condamnate, într-o anumită perioadă, ca dușmani ai poporului. Mulți dintre ei, condamnați fără a fi vinovați, au fost pe deplin reabilitați. Acum s-a stabilit controlul corespunzător al partidului și guvernului asupra activității organelor securității de stat. Aceste organe, tribunalul și procuratura, sunt întărite cu cadre verificate, s-au restabilit drepturile procuraturii și s-a întărit controlul îndeplinit de aceasta. Congresul al XX-lea al partidului a aprobat în întregime măsurile luate de CC al PCUS pentru consolidarea legalității sovietice, pentru respectarea întocmai a drepturilor cetățenilor, garantate de Constituția sovietică, și a obligat toate organele de partid și sovietice să stea cu vigilență de strajă legalității, să curme cu hotărâre și severitate orice manifestare de încălcare a legalității, de samavolnicie, de încălcare a ordinii legale socialiste.” □ Andrei Băleanu recenzează *M. Breslașu: „În târg la Iași – 1917”*, partea a doua, „sub forma unei vaste epopei în versuri”, din ciclul *Povestea poveștilor*, „e un poem liric. Spre deosebire însă de acel lirism care gravitează în jurul eului autorului – și care astfel se autorestrânge la un univers limitat -, aici eroul liric dă glas unor sentimente și năzuințe care sunt ale maselor. Mai mult chiar: nu poetul e acela care vorbește, ca un cronicar tardiv și exterior evenimentelor, ci – cum se întâmplă adesea în poezia populară – o voce colectivă, împărtășind în mod direct starea de spirit și evoluția conștiinței poporului.”

● Numărul 5 al lunarului „Scrisul bănățean” cuprinde două poezii de Nicolae Labiș: *Zămbetul și Cosma Răcoare*. □ Lucian Blaga traduce *Cântecul câinelui* și *Tot ce trăiește poartă semn* de Serghei Esenin. □ Pentru *Prezența scriitorului în actualitate* pledează Al. Jebeleanu, care face câteva incursiuni în literatura zilei, □ În *Întregul adevăr*, Leonard Gavrilu combatte teza „adevărului integral”: „Ne înșelăm dacă credem cumva că negativității îndrăznesc să-și expună tranșant teoriile lor, care traduc influențe ale ideologiei burgheze. De regulă ei «își spun părerea», «participă la lupta de opinie». Ei nu apără «principii», «teorii», «dogme», ci lansează «opinii», ba chiar «opinii personale» sută la sută. Și o fac cu emfază, elegant, cuceritor și, orice s-ar spune, «obiectiv». Se bucură grozav dacă au reușit să tulbure apele (recte – conștiințele). [...] Că negativismul e naturalismul adaptat la condițiile noastre și că acest «mod» de a aborda realitatea nu se referă exclusiv la temele actuale, ci și la teme luate din istoria mai îndepărtată sau mai apropiată a poporului, ne-o arată fragmentele de roman intitulate *Groapa*, recent publicate de Eugen Barbu. Tânărul romancier e pesemne convins că nu i-a scăpat nicio bucătică din «adevărul integral». Fragmentele apărute abundă în detalii și ai impresia că autorul descrie uneori lucrurile după ce le-a privit atent cu lupa. [...] priviri, gesturi, forme, gânduri, intenții, peisaje sunt consemnate meticolos. În schimb, nicăieri în *Groapa* nu aflăm vreun pasaj închinat adevărului cel mare, năzuinței maselor muncitoare de a răsturna pe asupritori, pe exploatare. [...] E o denigrare retrospectivă a realității românești, a luptei proletariatului, fie și prin simpla trecere sub tăcere a forțelor care s-au manifestat cu eroică hotărâre în anii care au premers înființarea Partidului Comunist. Niciunul dintre scriitorii mari ai omenirii nu s-au prosternat ca la idoli în fața faptului brut, «autentic». Punând literaturii lor un scop înalt, rezervând scrierilor lor un rol în lupta popoarelor, ținând să influențeze conștiințele și să le educe, ei întotdeauna au ales și au modificat faptele «autentice», așa ca ele să nu contrazică marele, uriașul adevăr: dorința oamenilor de a deveni mai buni, atât ca indivizi cât și ca ansamblu social. [...] adesea scriitorii conduși de un ideal social modifică faptele brute nu din confuzie, ci în chip conștient, pentru că așa o cere tipizarea. Tipicul este prin excelență adevăr și ceea ce este tipic se orientează și spre un scop.” □ Octavian Meta semnează *Ceva despre problemele literaturii științifico-fantastice*: „Noul gen, care și-a făcut loc modest, dar cu îndrăzneală în frontul nostru literar, este incontestabil literatură și încă una de pretenții, care trebuie să îmbine armonios tematica – bazată pe date și ipoteze științifice – cu realizarea, care cere măiestrie literară, stil captivat, eroi pozitivi, pentru ca să-și atingă scopul educativ. Nu trebuie să cădem în greșeala de a confunda acest gen cu așa-zisa literatură din occident, faimoasele «comicsuri», care de dragul aventurii preamăresc crima și pe criminal, târând pe cititor în mlaștina destrămării sufletești.”

● În „Steaua”, nr. 5, acad. I Agârbiceanu publică textul memorialistic *La Viața Românească*. □ Semnează poeme Nina Cassian (*Măinile lui, Dezgheț*), Aurel Gurghianu, Aurel Rău, Ion Horea (*Inscripție*). □ Lucian Blaga traduce din N. A. Nekrasov (*Muzei*) și Federico Garcia Lorca (*Cântecul cavalerului*), iar Eugeniu Speranția *Din poezia chineză*. □ Mihai Gafița scrie *Despre poeziile lui Dumitru Corbea*, Leon Baconsky recenzează *În Extremul Orient* de Mihail Ralea, iar I. Valentin despre Virgil Teodorescu, *Scriu negru pe alb*.

● „Tânărul scriitor”, nr. 5, publică poemul *Adevăr și poezie* de Tudor Vianu. □ Cezar Petrescu oferă *Însemnări pentru tinerii scriitori*: „...cred că paralel cu rolul criticii și adesea, practic, efectiv, cu mai mulți sorți de izbândă, acești scriitori încărungați la masa istovitoare și migăloasei trude pentru a birui cuvântul, pentru a însufleți bruma amorfă a umanității statistice ca s-o transforme în tipuri reprezentative, pentru a selecționa din tumultul conflictelor și dramelor omenești de toată ziua pe cele mai caracteristice specifice unui popor și unei epoci, pentru a descoperi taina celei mai vii și mai pătrunzătoare expresii literare a realității care ne înconjoară; - da, cred că dimpotrivă acești scriitori trecuți de jumătatea vieții au dreptul, ba chiar datoria de a împărtăși generațiilor urmașe suma imenselor experiențe, a nenumăratelor căutări și a tot atât de nenumăratelor erori acumulate în deceniile lor de creație. Căci nici erorile nu sunt pierdute, când ai curajul să le privești în față și să le cercetezi. și ele reprezintă pentru creator un element pozitiv, fecund, constructiv.” Despre eroul pozitiv: „cum să mă îndoiesc că acești tineri nu vor găsi ei, prin însuși procesul creației, cheia aceluia erou pozitiv despre care se discută atâta în vid și pe care generația mea scriitoricească nu-l putea construi, fiindcă pur și simplu nu figura în statistica realității de atunci, decât la rubrica învingătorilor sub o formă sau alta, la rubrica singuraticilor sterili măcinați de propria lor singurătate?” □ Mircea Zăciu are „un fragment dintr-un roman în pregătire” – *Dezordinea*. □ Din „poemul epic de mare întindere *Pâine și sare*” al lui Ion Gheorghe sunt publicate trei capitole: „Primul [...] e merit să prezinte satul unde se petrece acțiunea și pe unul dintre personajele principale, instructorul de Partid, Ihale. Cel de al doilea ne vorbește despre felul cum este întâmpinat în sat noul instructor, iar cel de-al treilea surprinde gândurile unui țaran sărac din sat, în legătură cu intrarea în gospodărie.” (conform notei de prezentare). □ Titus Popovici notează câteva *Gânduri în preajma Congresului*: „Eroii noștri, deși sunt eroi, nu trăiesc rupți de lume, sunt angrenați într-un proces de relații. cred că îndeosebi în redarea relațiilor dintre oameni, greșim. Aici se vede lipsa nivelului ideologic, neînțelegerea dialecticii, sărăcia conștiințelor. Nu puțin judecă aproximativ astfel: având în vedere că în țara noastră s-au instaurat relații noi, tovărășești, înseamnă că toți eroii pozitivi sunt frați (faptul că doi nu se pot suferi, de pildă, sau se invidiază și se «sapă», sau iubesc aceeași femeie, și aici unul nu vrea să renunțe, sunt pete. Ponegrire! Defăimare!); eroii negativi nu sunt frați deoarece la ei domnește legea junglei și canibalismul individualist, totuși, în fața primejdiei strâng rândurile, dar rândurile lor sunt minate de contradicții, în timp ce la «noi» e armonie; între aceste două categorii există un zid chinezesc din dosul căruia negativii aruncă cu pietre și apă clocotită, din când în când câte un negativ trece pe furiș dincoace, otrăvește cât poate, corupe pe câte unul mai slab de înger, dar e prins și aspru pedepsit. La sate, de pildă, chiaburul e ocolit de toți, ca leproșii, el scoate tot timpul urlete sălbatice și spumegă.” □ Gh. V. Poalelungi vorbește despre *Străinul și unele probleme ale limbii literare*, „care umbresc oarecum opera, dăunând unității stilistice și, deci, conținutului”.

● „Viața Românească” se deschide cu editorialul *Probleme însemnate ale literaturii noastre*, apărut „în întâmpinarea Congresului scriitorilor” și semnat V.R.: „Marile opere ale realismului socialist ilustrează viu ideea că nu poate exista o creație mare dacă în ea nu pulsează sângele viu al actualității, dacă această creație nu-și soarbe forțele din uriașele ciocniri sociale contemporane. [...] Este adevărat că ar fi o greșeală să impui o formă șablon de cunoaștere a vieții. [...] Nu putem să nu vedem însă că există puțini sau aproape deloc scriitori care să trăiască timp îndelungat pe marile șantiere ale socialismului, în marile întreprinderi industriale din țară, pentru a crea opere care să înfățișeze marile bătălii ale istoriei poporului nostru care se dau acolo. S-ar cuveni ca cei doi poli magnetici din lumea scriitorilor să fie unul în lumea satelor, unde se dă bătălia pentru ca în ce de-al II-lea plan cincinal sectorul socialist să fie preponderent, și altul în industrie, la termocentrale sau la acei giganți industriali care transformând peisajul țării transformă și sufletele oamenilor”. □ În partea beletristică apar poeme de Tudor Arghezi (*A fost, n-a fost?; Cristelnița; Ateleii; Mormântul în drum; Dihania; Dezrădăcinare; Cancelarul*), Mihai Beniuc (*Nu te supăra...; Eu, gândurile voastre...; Coccoarele subt*

cer...; *Suspinele de altă dată cântă...*); Marcel Breslașu (*Curriculum vitae; Varianta la „Anteu” pentru oamenii grăbiți; Ursitoarele*), Dan Deșliu (prima parte din *Cuvânt despre sergentul Belate Alexandru*), precum și nuvela *Dragul nostru Georgică* de Lucia Demetrius. □ În rubrica „Teorie și critică” figurează studiul lui Dan Costa [Cornel Regman], ***Cei mai tineri poeți***: Nicolae Labiș, Rusalin Mureșanu, Doina Sălăjan, Leonida Neamțu, Nicolae Stoian, Gheorghe Tomozei, Florin Mugur și Ion Gheorghe. În analizele sale, criticul este foarte atent la componenta „etico-cetățenească”, referirile la Doina Sălăjan fiind exemplificatoare: „Pericolul ce amenință o atare poezie [...] stă în posibila claustrare a eroului liric într-un orizont de preocupări cu totul strămt, în care accentul contemporaneității și semnele participării la cauza obștească amenință să se șteargă cu totul, locul acestora luându-l un soi de vitalism redus la simțuri, în afara principiului conștient. De pe acum indiciile unei îngustări tematice sunt evidente în creația tinerei poete, dar mai simptomatică e o anumită «specializare», parcă reflectată în direcția «eternului feminin» observat în latura sa biologică și mai puțin, surprinzător de puțin, în latură etică-cetățenească”. □ La aceeași rubrică mai semnează Lucian Raicu (***Aspecte noi în nuvelistica actuală, I***, cu referire la Marin Preda, Petru Dumitriu și Remus Luca), Horia Bratu (***Tipic și individual***) și apare o traducere din György Lukács (***Problema perspectivei***).

IUNIE

1 iunie

● Editorialul revistei „Contemporanul” are titlul ***Parte integrantă a cauzei clasei muncitoare*** și este semnat de George Ivașcu. În opoziție cu realizările literaturii ieșite din realismul socialist, editorialistul prezintă atitudinea „antipartinică” a scriitorului Al. Jar și aprobă excluderea acestuia din partid: „Câtă deosebire între climatul spiritual din vremea trecutei orânduiri și cel al zilelor noastre! Pe măsură ce am pășit pe calea construirii socialismului, viața noastră intelectuală s-a îmbogățit tot mai mult, neobișnuit de mult, în raport cu ce era odinioară. Revoluția culturală e o vie, o puternică realitate. Politica partidului în rândurile intelectualității noastre a dat, dă tot mai multe roade. [...] Succesele literaturii de după 23 August se impun ca o puternică realitate. În jurul partidului, sub steagul realismului socialist, s-a cimentat frontul unic al scriitorilor din toate generațiile. M. Sadoveanu și-a îndreptat – îndată după eliberare – privirile asupra luptei, călăuzite de partid, a țărănimii muncitoare, întruchipată în *Mitrea Cocor*. Ne-a dat, astfel, o imagine nouă, plină de perspectivă, a țărănimii noastre, privită de pe poziția cea mai creatoare, cea luminată de învățătura partidului. De pe aceeași poziție, neîntrecutul meșter s-a întors apoi asupra altor vremuri și a dat una din capodoperele prozei românești, *Nicoară Potcoavă*. Pe noul făgaș al creației, Camil Petrescu a dăruit literaturii noastre noi cele două volume ale epopeii bălcesciene *Un om între oameni*, iar, de curând, marele meșter al poeziei, T. Arghezi, ne-a dat *1907 și Cântare omului*, opere care trag greu în balanța creației argheziene nu numai prin măiestria lor artistică, dar și prin orientarea lor, plină de ineditul epocii noastre. [...] Acest bogat și semnificativ profil, aceste succese ale literaturii noastre noi se datoresc conducerii de către partid a creației poporului nostru pe tărâm literar, faptului că, în marea lor majoritate, scriitorii din toate generațiile au recunoscut rolul călăuzitor al partidului și-au însușit linia lor. E ceea ce a încercat Al. Jar să tăgăduiască prin ieșirea lui antipartinică și calomnioasă. El s-a ridicat împotriva hotărârilor Congresului al II-lea al partidului și a propovăduit liberalismul față de manifestările ideologiei străine. El a încercat să nege de fapt rolul conducător al partidului în construcția culturală și realizările mari obținute de literatura noastră în anii puterii populare. Cu indignare și fermitate s-a răspuns acestei ieșiri de către cei prezenți la adunare, unde nu-și puteau găsi loc decât adevărul și critica principială, de pe poziția marxist-leninistă, în folosul poporului muncitor. De aceea a surprins și s-a apreciat că o atitudine neprincipială, lipsită de simț de răspundere partinică, față de ieșirea provocatoare a lui Jar, au avut în adunare scriitorii M. Davidoglu și I. Vitner. Un glas ca al lui Jar nu poate fi simțit altfel decât străin de către poporul muncitor, ca al unui om desprins, rupt de viața cea nouă, de adevărul ei, de realitatea, atât de solicitantă a zilelor noastre, ca al unui ins care a pierdut perspectiva și mai mult decât perspectiva: simțul a ceea ce constituie greutatea specifică a epocii și a forței care o dinamizează, proletariatul”. □ La „Cronica optimistului”, G. Călinescu publică ***Măiestrie***, euristică între „profesor” și „un student”, pe tema distincției „conținutului artistic” de „conținutul schematic”: „Eu pretind că măiestria începe chiar de la conținut. Măiestria este pentru

mine împrejurarea prin care o operă e plină de conținut, față de alta seacă. [...] întâia și cea mai înaltă măiestrie este aceea de a avea un conținut bogat, de a percepe viața în adâncul ei. Restul e finisaj stilistic, chestie de tapițerie. De exemplu, mai mulți dibuie cu sondele vâna de țitei, dar unul nimereste în plin zăcământul, lichidul negru țâșnește impetuos în sus, acesta mânjește pe ici pe colo solul, dar în fine gălgâie. Ce preferi dumneata: curățenia sterilă sau bălțile de petrol în jurul unei sonde în producție? [...] Mulți autori sunt învinuiți, și pe drept cuvânt, de schematism. Însă schematismul e un defect al conținutului, un mod vițios de a concepe. E ca și cum ai avea niște lentile care îți acoperă carnea lucrurilor și-ți arată numai contururile, sau ai vedea totul numai în două dimensiuni. [...] Adevăratul creator reconstituie momentul printr-o cadență specială, discret și vibrant patetică, și care nu e o chestiune de stil, ci de considerare a materiei, printr-un ton simplu și prin evitarea a tot ce e superfluu... Căci, să știi, schematismul se caracterizează mai ales prin abundență de cuvinte nehrănite. Scriitorul schematizant toarnă apă în butoaiele Danaidelor care nu se umplu niciodată și în fundul cărora, ca atare, nu-ți poți vedea figura”. □ Sub titlul *Împotriva abaterilor de la spiritul de partid*, sunt prezentate detaliat lucrările „ședinței organizației de bază P.M.R. a scriitorilor din București”, în care se hotărâse excluderea lui Al. Jar. □ Eugen Luca scrie câteva *Note despre arta lui ION CĂLUGĂRU*: „Ca și Chaplin, Călugăru iubește și râde în același timp de personajele sale. Distanța dintre Călugăru și Chaplin devine impresionantă datorită însă personajelor pe care le iubesc, datorită tocmai viziunii largi marxiste a scriitorului nostru. Aceasta, deși amândoi uzează de procedee asemănătoare. Până și pe cei care-i învață pe eroii săi să trăiască demni, să se elibereze, să se realizeze, până și pe comuniștii pe care autorul îi admiră, nu-i scutește de săgeata unei ironii pentru o slăbiciune sau o meteahnă, de care nu se pot desprinde. [...] Chaplin e și el un protestatar. Dar ura lui n-are amploarea, deși are intensitatea urii din cărțile lui Călugăru, fiindcă, de obicei, Chaplin se mulțumește să lovească în fenomene minore oarecum și chiar dacă atacă teme majore, ca în filmul *Dictatorul*, vede numai păpușa nu și mânătorul, iar critica sa e, astfel, fatalmente limitată, deși făcută totdeauna cu o foarte mare artă. Pe Călugăru îl preocupă manechinele, dar, datorită viziunii lui largi, el îl descoperă și pe trăgătorul de sfiori”.

● În „Flacăra”, nr. 11, continuă ancheta *Care este scriitorul dv. preferat?*, desfășurată printre cititori. De această dată, răspund: un student (*Scriitorii preferați Mihail Sadoveanu și Dan Deșliu*), un elev de la liceul militar (*Pentru reeditarea unor lucrări clasice*), un contabil la căminul de copii (*Mai multe cărți interesante pentru copii*), un căpitan (*Despre Străinul*). Sunt înregistrate statistic și simple păreri: „Mai multe lucrări de satiră dorește tov. Scăunaș Aurel din Călărași, care sugerează o antologie de epigrame și volume de schițe din cei mai buni umoriști contemporani. Pentru mai multe și mai bune lucrări satirice se pronunță și tov. Petre Baciuc din Giurgiu. Lucrări de orice gen literar, dacă sunt bine scrise – doresc tovarășii [...]. Pentru fragmente de roman – cu condiția de a avea un înțeles de sine stătător – se pronunță tovarășii [...]. Împotriva fragmentelor de roman – sunt tovarășii [...]”. În finalul grupajului, C. Bozbiți îi ia un interviu lui A. E. Baconsky (*De vorbă cu poetul A. E. Baconsky*) și, pe lângă firave declarații complezente („Problemele care stau în fața Congresului sunt nenumărate și toate privesc viața noastră scriitoricească”), obține de la interviuat rafale critice la adresa festivismului și a excesului de conținut „administrativ”, din manifestările de tipul congreselor: „Festivalul și administrativul sunt cele două extreme cu ciudate proprietăți magnetice pentru unii creatori, a căror acțiune ar trebui cel puțin atenuată. [...] Nu am în genere aplicații satirice. Totuși, nu pot să nu mă gândesc, de pildă, la un poet care apare la tribună și începe să felicite sala, să se felicite pe sine, să felicite cititorii, să arate semnificația, rostul, importanța etc., etc., apoi să scruteze viitorul în modul cel mai metaforic și mai intim cu putință. Pe de altă parte, văd poetul antrenat de acute și dramatice controverse administrative pe care ține să le rezolve la tribună, abordându-le sub diferite forme: moralistice, sentimentale – dar întotdeauna fals literare. El vede principala carență a poeziei noastre noi, în faptul că la Fondul Literar miercuri 23 XII-1950 – ședința a fost contramandată, că la Sinaia vin prea mulți copii și că sălile Pelușorului sunt prea sonore, că la redacții, de pildă, a *Gazetei Literare*, în anul 1955 n-au fost acceptate decât 20 din cele 34 de poezii prezentate de tineri poeți sub 21 de ani. Alteori, el se întristează pentru că cele mai multe dintre poeziile sale au apărut în cutare revistă pe pagina a II-a și nu I-a. Dar când au apărut în pagina I au fost publicate nu în stânga, ci în dreapta și anume sub o poezie a confratelui său. Motiv de anxietate poate fi și salutul prea rece al cuiva sau faptul că un alt poet e văzut prea adesea la Athenée Palace, bunăoară, și încă în tovarășia

aceluiași critic. Și câte altele asemănătoare... Când se drapează în moralist, poetul administrativ începe invariabil cuvântul său cu formulele: *Eu îl iubesc pe tovarășul... și îi apreciez mult talentul, dar...* sau: *Eu mă mândresc cu prietenia tovarășului...* (Bine zice cunoscutul proverb: ferește-mă doamne de prieteni, că de dușmani mă feresc eu singur!)”.

● În „Scânteia” apare cronică dezbaterilor desfășurate în Ședința organizației de bază P.M.R. a Scriitorilor din București (vizând raportul delegației C.C. al P.M.R. care a participat la lucrările Congresului al XX-lea al P.C.U.S.), într-un articol amplu (o pagină) intitulat *Împotriva abaterilor de la spiritul de partid*. Dincolo de acest raport, ședința este dedicată însă condamnării unor tendințe „deviaționiste” ale unor scriitori, în special a lui Al. Jar. În cadrul acestor dezbateri care, se arată încă de la început, „contribuie la întărirea partidului și a democrației interne de partid, la îmbunătățirea muncii de partid” și care „se desfășoară în spiritul criticii și autocriticii principiale, combative”, „au ocupat un loc important problemele luptei ideologice îndeosebi pe tărâmul literaturii și artei”. Între altele, „influențele străine în ideologie se concretizează în prezent, la unii intelectuali [...] prin [...] tendința de a reveni la teza preluării necritice, în bloc, a întregii literaturi din trecut, de a reabilita, de pildă, estetica reacționară a lui Titu Maiorescu.” Problema fundamentală semnalată în referatul ședinței (care face obiectul articolului) este aceea a ascuțirii luptei ideologice în contextul „destinderii” culturale ulterioare morții lui Stalin, fenomen care generase, în opinia ideologilor partinici, nu doar o atitudine de „ploconire” în raport cu ideologiile reacționare și firește, o recuperare primejdioasă a operelor care le sunt tributare, ci și o minimalizare a literaturii obsedantului deceniu: „Nu întâmplător unele elemente influențate de ideologia străină încearcă să nege sau să micșoreze realizările literaturii noastre, născocind false «periodizări» ale literaturii de după 23 August, în care – în totală contradicție cu realitatea – perioada 1949-1953 este prezentată ca o perioadă de frânare a avântului literaturii și de regres, ignorându-se tendințos opere de valoare, ca: *Mitrea Cocor* și *Nada Florilor* de Mihail Sadoveanu, *Desculț* de Zaharia Stancu, *În satul lui Sahia* și *Bălcescu* de Eugen Jebeleanu, *Lazăr de la Rusca* și *Minerii din Maramureș* de Dan Deșliu, *Drum fără pulbere* de Petru Dumitriu, *La porțile marelui* de Geo Bogza, *Desfășurarea* de Marin Preda, *Cetatea de Foc* de Mihail Davidoglu și multe altele create tocmai în această perioadă. Pentru a abate atenția scriitorilor de la problemele teoretice și practice și de la lipsurile actuale ale literaturii, la periferia vieții literare se face agitație în legătură cu unele metode greșite folosite în timp de activiști ai frontului ideologic. Se știe însă că aceste metode greșite (tendențe de administrare, critici exagerate, sentențioase; insuficientă atenție acordată laturii realizării artistice; manifestări de îngustime dogmatică în unele probleme teoretice ale creației literare) au fost dezbătute încă în anul 1953 la o ședință cu scriitorii, membri și nemembri de partid, organizată la Comitetul Central al partidului. După această ședință au fost luate măsuri serioase de îndreptare a lipsurilor. [...] Încercările diversioniste semnalate, se spune în referat, sunt o expresie a concepțiilor burgheze individualiste asupra creației literare, concepții îndreptate față de sau pe ascuns împotriva principiilor leniniste ale spiritului de partid în literatură”. În continuare, articolul citează o serie de luări de poziție ale scriitorilor participanți la dezbateri, înfierând intervențiile „antipartinice” și „calomniatoare” ale unora (Al. Jar, în primul rând, și M. Davidoglu și I. Vitner, care îi luaseră apărarea) și apreciind discursurile profund angajate (și demascatoare în raport cu gestul revoltător al lui Al. Jar) ale altora (Ovid S. Crohmălniceanu, A. Baranga, M. Breslașu, R. Boureanu, Al. Sahighian, E. Frunză, E. Jebeleanu, M. Beniuc, D. Corbea, Petru Granea, M. Banuș, Paul Georgescu, M. Novicov ș.a.). Dincolo de aspectele de ordin teoretic/ideologic abordate și de analiza contextului literar (inclusiv a organizațiilor implicate în activitatea scriitorilor – Uniunea Scriitorilor, și a unor publicații care ridicau „probleme” – „Gazeta literară” condusă de Paul Georgescu, în care apăruse recent un interviu, calomnios la adresa partidului, al lui Al. Jar), punctul-cheie al dezbaterilor îl constituie „cazul” Al. Jar, scriitor care își permisesese să aibă o „ieșire antipartinică, făcându-se purtătorul unor neadevăruri și calomnii josnice la adresa partidului, a Congresului al II-lea al partidului, a Comitetului Central, a «Scânteii», organul Comitetului Central și a masei membrilor de partid. Pornind de la propriile sale trăsături de om nesincer față de partid, fățarnic, spunând despre sine însuși că a dus «o viață dublă», Jar a atribuit cu nerușinare aceste trăsături tuturor membrilor de partid, tuturor comuniștilor. El a pretins în mod mincinos că partidul ar educa pe comuniști în spiritul lașității, al lipsei de curaj. Acestea sunt minciuni josnice. Participanții la adunarea activului raional au dat o replică plină de indignare încercării calomnioase a lui Jar de a

nega fapte îndeobște cunoscute, cum sunt promovarea de către partid, pe baza democrației interne, a dezbaterilor creatoare, autocritica deschisă făcută în documentele Congresului al II-lea al P.M.R., spiritul critic și autocritic, principial, curajos, în care partidul îi educă pe comuniști. [...] Jar a lansat fără rușine afirmația calomnioasă că membrii de partid «gândesc din ce în ce mai puțin». [...] Ridicându-se împotriva indicației date de partid de a se combate liberalismul față de manifestările ideologiei burgheze, Jar a cerut să se renunțe la lupta împotriva liberalismului. [...] Jar, pierzând orice simț al ridicolului, a «avertizat» că combaterea liberalismului ar pune „în primejdie»” alianța dintre clasa muncitoare și intelectualitate. Jar a înfățișat cu rea credință situația literaturii, afirmând că în perioada în care s-a trecut la construirea socialismului – perioadă ilustrată în realitate, cum s-a arătat mai sus, prin numeroase opere valoroase – creația literară ar fi ajuns la dezastru. [...] Ieșirea lui Jar constituie un atac dușmănos, conștient și deliberat împotriva partidului. Așa cum s-a dovedit, el desfășura de multă vreme o acțiune dizolvantă în lumea scriitorilor, prin redacțiile revistelor literare, la casele de creație, în Uniunea Scriitorilor și în organizația sa de bază. Recent, într-un interviu publicat în „Gazeta literară”, Jar s-a dat la aceleași atacuri calomnioase împotriva regimului democrat-popular și a literaturii noastre lansând minciuna sfruntată că la noi în țară s-ar practica represiuni polițienești împotriva unor scriitori. El a încercat să-și creeze, pe cale demagogică, un prestigiu pe care nu-l putea obține prin producțiile lui literare «în serie», dar deficiente din punct de vedere calitativ. Numai datorită unei îngăduințe excesive și a slăbiciunilor criticii literare nu s-a făcut o analiză serioasă a producțiilor literare ale lui Jar, a fost posibilă apariția unor încercări de a-i atribui pe nedrept calificative umflate, cu toate că unii scriitori l-au criticat pentru schematism, denaturare a faptelor, naturalism. Nu au fost aduse la timp la cunoștința opiniei publice tendințele naționaliste care s-au manifestat într-una dintre lucrările lui Jar. Încă mai de mult, Jar a devenit exponentul răbufnirilor anarhice burgheze individualiste, s-a situat pe poziții potrivnice partidului în problemele creației literare”. După expunerea, pe rând, a intervențiilor celor prezenți în legătură cu „crima” lui Al. Jar, în finalul articolului se consemnează sancționarea exemplară a acestuia – prin excluderea din partid (votată aproape în unanimitate, cu o abținere) – și a celor doi „acuzăți” care și-au permis să-și manifeste solidaritatea cu unele dintre opiniile lui: M. Davidoglu și I. Vitner („în unanimitate sancționați cu vot de blam”).

2 iunie

● Ca preambul la Congresul Scriitorilor din R.P.R., Mihai Novicov publică, în „Munca”, articolul **Zugrăvirea artistică a clasei muncitoare**, unde realizează un scurt bilanț al literaturii „muncitorești”, care ar acoperi două „mari categorii” de scrieri: „prima – cele în care mediul unde se desfășoară acțiunea e cel muncitoresc” (în *Drum fără pulbere* de Petru Dumitriu, *Cetatea de foc* de M. Davidoglu, *Oțel și pâine* de I. Călugăru, *Minerii din Maramureș* de Dan Deșliu, *În orașul de pe Mureș* de Francisc Munteanu ș.a.); „a doua – lucrările în care mediul acțiunii nu e muncitoresc, însă chipurile muncitorilor sunt în centrul subiectului” (*Bărăgan* de V. Em. Galan, *Pasărea furtunii* de Petru Dumitriu, *Desfășurarea* de M. Preda). Totodată, autorul articolului sesizează și paradoxul că „cele mai reușite chipuri de muncitori găsim nu în prima categorie, ci în a doua”.

3 iunie

● În „Munca” apare, sub semnătura lui Ioan Ionescu, reportajul **Brigadierul Constantin Nehoianu a înțeles idealul lui Pavel Corceaghin**, povestea unui ins care și-a schimbat radical atitudinea față de muncă în urma lecturii romanului lui N. Ostrovski.

7 iunie

● „Gazeta literară” se deschide cu editorialul lui Petru Dumitriu **Către el siglo de oro**: „literatura noastră își va cunoaște abia de acum înaintea vârsta fericită a marilor capodopere, a cărților care să aibă preț pentru omenirea întreagă, *el siglo de oro, veacul de aur*”. □ Tot pe prima pagină, Savin Bratu publică o **Scrisoare despre adevărul integral**: „«Adevărul integral» al vieții noastre este cel care se dezvoltă în sensul dezvoltării societății noastre, perioada trecerii spre socialism. Adevărul întreg al vieții noastre nu poate fi exprimat numai prin forțele înaintate ale societății, pentru că ele «coexistă», în lupta de clasă, în lupta între vechi și nou, cu forțele reacționare, retrograde, înapoiate, ale societății. [...] Dar adevărul întreg al vieții noastre nu poate fi exprimat niciodată ignorându-se sau

subapreciindu-se forțele înaintate, mersul înainte al societății noastre.” □ În întâmpinarea Congresului Scriitorilor, Nagy Istvan este intervievat de către H. Zalis, iar Aurel Baranga de către D.S. [Doina Sălăjan? sau S. Damian?]. □ Cu același scop se publică referatul prezentat de Mihail Petroveanu la plenara secției de poezie („Realismul socialist este departe de a presupune un singur stil, de a exclude originalitatea. Numai o înțelegere mecanică, superficială a metodei ce stă la baza noii literaturi poate crede acest lucru. Faptul că unele poezii seamănă cu altele atât de mult încât poți combina strofe aparținând la diverși autori și obține o poezie «unitară», aceasta nu e vina metodei, ci a poezilor respectivi) și de Florin Tornea la plenara secției de dramaturgie a U.S.R. („Părerile despre o presupusă «pauză în lupta de clasă» au slăbit în bună măsură, pe planul preocupărilor creatoare ale unor dramaturgi, de a urmări miezul vieții și problemele vieții noastre și au lăsat ca unele înclinări ce țin de vechi experiențe, de vechi deprinderi, să-i poarte spre teme periferice. Această falsă formulă a «pauzei» și a acestui liberalism explică și ea în bună măsură, după părerea mea, întârzierea tematică de astăzi care se manifestă în dramaturgia noastră. Formula aceasta care îmbie spre minimă rezistență trebuie efectiv, nu numai în intenție, să fie îngropată.”). □ Aniversând 145 de ani de la nașterea scriitorului, Al. Oprea punctează câteva *Semnificații actuale ale criticii lui V. G. Belinski*.

8 iunie

● În „Contemporanul”, la „Cronica optimistului”, G. Călinescu scrie despre *Naturalism*: „Mulți naturaliști cred că descriind crud urâtul moral fac operă salutară. Însă tabloul naturalist al vieții deșteaptă în suflet tristețe și apatie. Și deci scriitorul care, orice ar zice unul și altul, face operă educativă, e îndatorat să dovedească prin eroi pozitivi sau prin reacțiuni de rezistență la rău că omul poate învinge abjecția. Omul care a capitulat cu desăvârșire e o ființă bolnavă și nu prezintă interes decât pentru clinicieni. – Cum văd eu, scriitorul realist se ocupă cu conștiințele luptătoare. – Categorie.” □ La rubrica „Tribuna creației”, Petru Dumitriu tratează despre *Lupta pentru realism în proza noastră epică*: „În proza epică se dă o luptă între două metode artistice și totodată între cele două concepții despre univers, care le stau la bază. Lupta aceasta a început încă în secolul trecut și a continuat în prima jumătate a celui de față. Ea s-a desfășurat și în opera câte unui singur scriitor; ba se face uneori simțită și în lăuntru *unei* cărți. În mare măsură, lupta aceasta este prezentă și în lăuntru literaturii epice din ultimii zece ani. *E lupta dintre realism și naturalism*”. Partea a II-a va fi publicată în numărul următor al revistei.

9 iunie

● Strungarul Alexandru Lungu semnează în „Munca” un articol cu titlul *Vă așteptăm printre noi, tovarășe Geo Bogza...*, prin care îl invită pe scriitor să vadă la fața locului transformările prin care a trecut rafinăria din Câmpina în anii ce s-au scurs de la reportajul pe care autorul *Cărții Oltului* îl consacrase întreprinderii.

● În „Scânteia” e publicat poemul *1907* de Tudor Arghezi, unul dintre textele care au permis recuperarea și reabilitarea poetului a cărui operă fusese pusă la index în perioada obsedantului deceniu. Mai jos, pe aceeași pagină, apar poeziile *Amintiri din 45* de Veronica Porumbacu și *Fetei mele* de E. Jebeleanu.

10 iunie

● „România liberă” se ocupă de pregătirile pentru Congresul Scriitorilor din R.P.R.. Într-un grupaj tematic, Demostene Botez scrie: *Așteptăm debateri creatoare*, iar Ion Marin Sadoveanu prezintă starea generală de spirit *În ajunul adunării noastre*.

14 iunie

● Pe prima pagină din „Gazeta literară” apar articole semnate de Petru Dumitriu (*Omul – un singur tot*), Zaharia Stancu (*Congresul nostru*) și Tudor Arghezi (*Un Congres al scriitorilor*). □ Sub genericul „Scriitorii salută congresul”, același număr al revistei cuprinde numeroase „adeziuni”, semnate de Dumitru Almaș, Al. Andrițoiu, Ticu Archip, A.E. Baconsky, G. Bacovia, Camil Baltazar, Maria Banuș, Eugen Barbu, Ury Benador, Radu Boureanu, Scarlat Calimachi, Eusebiu Camilar, Vladimir Colin, Nicolae Deleanu, Mihail Davidoglu, Laurențiu Fulga, Mihnea Gheorghiu, C. Ignătescu, Ștefan Iureș, Gică Iuteș, Al. Jebeleanu, Eugen Jebeleanu, Nicolae Jianu, Al. Kirițescu, Horia Lovinescu, Tudor Măinescu, Aurel Mihale, Sanda Movilă, Șerban Nedelcu, Mihai Novicov,

Cezar Petrescu, Ion Pas, Perpessicius, Aurel Rău, Svetomir Raicov, Mihail Sorbul, Alfred Margul Sperber, Mircea Șerbănescu, Nicolae Tăutu, Virgil Teodorescu, Cicerone Theodorescu și Tiberiu Vornic. □ Tot ca avanpremieră la Congres e reprodus și referatul prezentat de Savin Bratu la plenara lărgită a Comisiei de critică literară a U.S.R.: „Cred că de o arzătoare necesitate ar fi efortul comun al nostru, al tuturor, pentru elucidarea diferiților termeni în uz, în special a diferitelor «isme» care circulă curent, lipite ca niște etichete, înlocuind analiza serioasă, tocite adeseori și nu odată impropriu întrebuițate. Ne referim în primul rând la chestiunile amintite ca: *idilism* și *negativism* și la altele ca: *schematism*, *naturalism*, *sociologism*, *impresionism*, *estetism* etc. Toate acestea au un conținut real, a cărui înțelegere e hotărâtoare în lupta ideologică și artistică, dar adeseori sunt împrumutate arbitrar, cu iresponsabilitate și improprietate a termenilor. [...] O altă muncă de precizare terminologică, nu lingvistică în primul rând, ci profund ideologică și filosofică, este aceea pe care cred că trebuie s-o ducem în legătură cu clarificarea diferitelor categorii estetice și a diferitelor expresii uzuale ale criticii literare burgheze pe care, noi, azi, trebuie să le folosim numai în concordanță limpede și sigură cu principiile esteticii marxist-leniniste. Se manifestă, îndeosebi în critica unora dintre tineri, tendința de a-și împestrița fără discernământ scrierile cu elemente ale vocabularului critic vechi, neasimilate, nevalorificate critic. Acesta, împreună cu o căutare de neologisme și cu afectarea intelectuală sau pur și simplu cu neglijență, duce nu odată la prețiozitate ridicolă – desfășurată în fraze interminabile – care trebuie să fie combătută.” □ Mihail Sadoveanu publică *Liță Sofia*, un fragment din romanul *Cântecul mioarei*. □ În articolul *Sens alterat*, Mihai Gafița aduce câteva precizări cu privire la semantica proletcultismului: „Termenul «proletcultist», aplicat unui scriitor, unui critic sau numai unei scrieri, este, evident, unul care situează dintr-odată pe cel etichetat astfel sau creația caracterizată cu această apreciere în afara literaturii legate de popor, în afara câmpului artei noastre realist-socialiste. Termenul reprezintă o condamnare definitivă a însuși poziției inițiale de plecare a scriitorului respectiv, a scrierii de care e vorba. Tocmai de aceea e necesară o severă analiză, o profundă cunoaștere a sensului exact a sensului *exact* și *întreg* al termenului din partea aceluia care-l folosește, pentru a nu-l transforma din semnalarea principală a unei primejdii [...] într-un simplu exercițiu de etichetare, lipsit de teme și răspundere. Proletcultismul se caracterizează prin negarea principiului îndrumării literaturii de către partid, prin dispreț față de moștenirea culturală a trecutului, față de tradițiile progresiste ale literaturii. Proletcultiștii de acum câteva decenii negau moștenirea, în numele unei arte «pur proletare», în numele unei «arte a viitorului». În mod evident, nu era aici numai o confuzie asupra problemei celor două culturi existente în orice societate cu clase antagonice, asupra faptului că nu trebuie socotit drept cultură și artă burgheză tot ce s-a creat sub jugul societății capitaliste. Proletcultiștii țineau mult mai departe. Ei urmăreau ruperea culturii socialiste de tradițiile naționale, «autonomia» artei și culturii față de popor, față de partid. [...] Termenul proletcultism nu poate fi utilizat pentru a desemna slăbiciuni în realizarea artistică a unor teme, în a defini schematismul unor opere, idilismul sau negativismul, retorismul gol sau imagismul exagerat – fără pericolul de a abate atenția de la înseși aceste deficiențe.” □ Două necrologuri – semnate de Mihail Petroveanu și Petru Vintilă – anunță moartea lui Emil Dorian și a lui Ioachim Botez.

15 iunie

● „Contemporanul” apare sub lozinca *Salut Congresului scriitorilor*. Contribuie cu articole: G. Călinescu (o „cronică a optimistului” dialogată, intitulată *Congresul scriitorilor*, în care combate „arta pentru artă” și susține „arta cu tendință”: „ – Vreau să salut apropiatul Congres al scriitorilor români și mă gândesc să spun câteva cuvinte despre ideea care cred eu că face cu puțință ținerea unei astfel de reuniuni. – Și care este după dumneavoastră această idee? – Că nu există artă pentru artă. Un congres al scriitorilor puri ar fi un nonsens, sau o simplă agapă, sau în fine o adunare cu scopul de a discuta anumite chestiuni practice, precum ar fi raporturile dintre autori și editori. Congresul nostru se face pentru o utilitate specială, el va dezvălui câte lucruri bune s-au făcut în materie de creație literară, ce lipsuri mai sunt, încotro trebuie să se îndrepte eforturile scriitorilor în viitor. Ce mai vorbă? Avem de-a face cu un congres al scriitorilor socialiști, puși în slujba unui țel, care este construcția socialismului, cu o adunare de muncitori ai condeiului care au o tendință. Congresul are tocmai rostul de a discuta dacă tendința, linia, cum s-ar zice, a fost realizată. [...] – Știți ce a zis un critic: «Unde începe tendința, acolo încetează arta». – Rău a spus criticul dumitale. Dacă zicea: «Unde începe tezismul» atunci era altă socoteală, aș fi fost de acord cu el, căci scriitorul nu trebuie să «ilustreze»

teza, ci să oglindească tendința. [...] – Ce facem însă cu «autonomia artei»? – Autonomia artei nu înseamnă altceva decât că interesul oamenilor pentru problemele vieții este exprimat altfel decât în știință sau în faptă, adică metaforic, la modul etern. Arta nu e știință împodobită, ci o reprezentare sensibilă a vieții.”), Tudor Arghezi (*Mărturisiri*: „Gura omului umblă mai repede ca mintea și poate spune în beția de sine sumedenii de nerozii negândite și, când s-a trezit, se căiește că nu și-a mușcat limba mai înainte de a și-o fi fost lăsată să aiureze. Iată de ce, iubiți colegi din tineret, vă trimit un mesaj de bun sosit, cu o săptămână mai devreme și în scris; căci dacă mă știu colegii, tot din scris or fi auzit de cel care le trimite urarea de față.”). □ Într-un grupaj, sunt incluse versuri de Marcel Breslașu (*Așa-zise jocuri de cuvinte*), Kiss Jenő (*În dumbrava de castani*, trad. de H. Grănescu), Mihai Dragomir (*Măine*), Alfred Margul Sperber (*Poetul și poporul*, cu mențiunea „Închinat Congresului scriitorilor din R.P.R.”, trad. de M. Djentemirov), Vlaicu Bârna (*Artistul*), Dumitru Corbea (*Cântec fără lacrimi*), Al. Andrișoiu (*Ce repede am uitat!*). □ Participă la ancheta *Scriitorii despre congresul lor* („În întâmpinarea Congresului scriitorilor din R.P.R., redacția noastră s-a adresat unor scriitori cu următoarele întrebări: 1. Care este, după dumneavoastră, problema Nr. 1 a Congresului?; 2. În ce măsură vă privește personal această problemă?; 3. ... Și căile ei de rezolvare?”): Mihai Dragomir, Petru Dumitriu („1. Problema numărului unu a Congresului e de-a limpezi problema numărul unu a literaturii noastre. Și anume, să creăm opere de asemenea valoare, încât să impună conștiinței omenirii întregi, experiența istorică și valorile omenești ale poporului nostru, așa cum au știut să facă pentru popoarele lor și mai mici decât al nostru: H. Ibsen, A. Strindberg, B. Bjornson, H.C. Andersen, Ch. de Coster, Knut Hamsun, Sigrid Undset, H. Laxness. 2. Într-o oarecare măsură. 3. Calea e una singură: să scriem acele opere și să fim sprijiniți de poporul nostru. Cred că le vom scrie și sunt sigur că vom fi sprijiniți.”), Eugen Frunză, Valentin Heinrich, Eugen Jebeleanu, Kovács György, Horia Lovinescu, Mihail Novicov, Marin Preda („Problema nr. 1 a Congresului mi se pare că este însuși Congresul: în ce sens? În sensul reușitei lui, adică numărul aproape infinit de probleme care pot fi ridicate în legătură cu creația să-și găsească răspunsul potrivit sau să fie descoperite căile care pot duce la răspuns. Discuțiile pe tema dezvoltării literaturii noastre până în prezent, discuțiile la raportul general și la rapoartele secțiilor, adică problemele care pot fi ridicate în legătură cu succesele și insuccesele literaturii noastre până în prezent, nu pot fi nelimitate, dar cine poate limita sfera preocupărilor în legătură cu viitorul literaturii noastre? Aceasta e după mine problema arzătoare și de cel mai mare interes pentru noi toți, aceea de a extinde limita preocupărilor creației artistice la un nivel atât de înalt încât această extindere nu numai să nu-și găsească precedent în istoria dezvoltării literaturii noastre, dar să constituie în același timp acel popas memorabil din viața noastră spirituală în care scriitorii, oprindu-se o clipă să se odihnească, întind la pământ uriașa și misterioasă hartă a naturii umane și sociale și încearcă să descifreze pe ea drumul propriu de dezvoltare. Putem fi oare îndreptățiți să sperăm la o asemenea amploare a preocupărilor? În orice caz, pentru mine aceasta este problema numărul unu. 2. Descifrarea drumului propriu în creație e o problemă neliniștitoare. Puterea noastră creatoare se află deseori în conflict dureros cu aspirațiile noastre (cu excepția clipelor amăgitoare când suntem fericiți să credem că în ultima noastră lucrare am reușit să spunem ceea ce am dorit). Viața noastră literară în ansamblu, relațiile noastre, adunările, discuțiile, activitatea criticii literare, gustul opiniei noastre publice, problemele epocii noastre (probleme pe care partidul ni le explică neobosit) toate acestea sunt menite să ne influențeze, să joace un rol determinant în lupta pentru armonizarea aspirațiilor noastre creatoare, luptă al cărei rezultat este încă un roman sau încă un poem, încă o piesă de teatru sau încă un studiu de critică literară. Congresul scriitorilor este și el un astfel de eveniment și problema reușitei lui mă privește personal, exact în sensul arătat mai sus. 3. Cu alte cuvinte, ce cred eu că trebuie făcut ca Congresul să reușească? La recentul Congres al matematicienilor s-au remarcat două condiții care au determinat reușita deplină a congresului. Întâi o bună organizare a desfășurării lui și al doilea, calitatea rapoartelor și a comunicărilor. Putem, prin urmare, să ne închipuim ce obstacol greu de înlăturat ar deveni la noi un raport rău gândit sau insuficient pregătit. Calitatea rapoartelor însă nu trebuie să determine în mod absolut calitatea comunicărilor pe care le au de făcut scriitorii. Cu alte cuvinte, consider că o condiție a reușitei Congresului e punerea în practică a ideii pe care fiecare scriitor o are despre acest eveniment, adică, un eveniment care oferă prilejul de a comunica celorlalți scriitori și opiniei publice lucrul cel mai important pe care îl gândește sau l-a gândit în ultimii ani un scriitor”. □ Radu Popescu

publică prima parte a studiului *Variatatea profilurilor în poezia noastră*; în următoarele numere ale revistei vor apărea părțile II-III.

● În „Flacăra”, nr. 12, apare partea a III-a din ancheta *Care este scriitorul dv. preferat?*. Răspund: o elevă (*Poetul Mihai Beniuc – așa cum îl cunosc*), un student la Istorie (*Părerii de cititor despre Zaharia Stancu*), doi locuitori din două comune ale patriei (*De ce mi-a plăcut Bărăgan; Cartea pentru copii să fie vie ca sufletul lor*). Pe final, sunt inserate *Spicuri din răspunsurile cititorilor – Cărțile preferate*: *Mitrea Cocor, Nada florilor, Pasărea furtunii, Moromeții, Străinul; Apostol* de Cezar Petrescu („pentru că descrie lupta omului împotriva prejudecăților societății dintre cele două războaie”); *Brazdă și Paloș* de Radu Theodoru („care m-a ajutat să-l văd pe Mihai Viteazul în adevărata lui lumină și să mă edific mai bine asupra frământărilor epocii”); „Lucrările lui Petru Dumitriu, poeziile lui Victor Tulbure, *Citadela sfărâmată* a lui Horia Lovinescu; „*Aventură în lunca Dunării*, de M. Sadoveanu, *Poarta furtunilor* de E. Camilar, versurile lui Florin Mugur și Mircea Pavelescu”; „Cărțile lui Jules Verne și Al. Dumas, precum și povestirile științifico-fantastice ale lui Radu Nor și M.I. Ștefan”; *Act venețian* de Camil Petrescu, *Enigma Otiliei* de G. Călinescu; *Floarea vieții* de Aurel Mihale; *În împărăția soarelui* de Eusebiu Camilar; „Poemul lui Eugen Jebeleanu, *Bălcescu*”; „poeziile lui Rusalin Mureșanu și Violeta Zamfirescu”; *J.B.C. trece cortina* de S. Fărcășan; *Paravanul de aur* de I. Ludo, *Mielul turbat* de Aurel Baranga; „Cel mai bun roman pe care l-am citit anul acesta a fost *Străinul* de Titus Popovici. Dacă aş sta de vorbă cu autorul, aş face câteva observații asupra eroului principal, care este cam prea serios pentru vârsta lui”; „*Frații Ideri, Ucenicia lui Ionuț și Izvorul alb* de Mihail Sadoveanu, cu deosebire pentru măiestria descriere a frumuseții naturii românești”. **Despre critica literară**: „Dintre lucrările criticilor literari prefer pe cele ale lui Savin Bratu, M. Gafița și G. Horodincă, care scriu limpede și argumentat.”; „Îmi plac criticii Dumitru Micu, Sergiu Fărcășan și Eugen Luca. Aș dori însă în critica noastră literară mai puține dispute de dragul disputelor.”; „Îi rog pe critici – în special pe cei de la *Gazeta Literară* – să scrie mai pe românește, adică pe înțelesul maselor de cititori.” (L. Volovici, Iași); „Singurul contact cu criticii literari l-am avut prin *Contemporanul* și *Gazeta Literară*. Unele articole semnate de Ov. S. Crohmăniceanu, Horia Bratu, Mihai Gafița, Radu Popescu și M. Novicov, au fost deosebit de instructive și le-am citit cu interes, reușind să-mi formeze noțiuni mai clare despre «erou pozitiv», «realism în artă», «contemporaneitate»”; „Criticii noștri dau un ajutor prețios cititorilor în alegerea și înțelegerea cărților. E drept însă că uneori se folosesc de termeni mai greu de înțeles de către marea masă de cititori”. **„Comenzi” ale cititorilor**: „Aș dori ca Mihai Beniuc să scrie un poem despre revoluția de la 1848 din Ardeal, să zugrăvească zbuciumul acelor ani, așa cum a făcut-o în lucrările sale care m-au fermecat: *Vulturul răzbnării, Chivără Roșie, Umbra lui Gelu, Aicea printre ardeleni*.”; „M-aș bucura dacă M. Sadoveanu ar scrie noi cărți despre viața oamenilor din orașele și satele moldovenești din zilele noastre.”; „Dan Deșliu să scrie un poem despre eroismul constructorilor hidrocentralei V.I. Lenin de la Bicaz.”; „Camil Petrescu să ne dea mai degrabă volumul III din *Un om între oameni*.”; „Cred că scriitorii satirici ar trebui să se ocupe mai mult de problema tinerilor absolvenți de facultăți care se codesc să muncească la țară. Aș vrea să-l văd satirizat și pe tânărul «inginer» care știe să se coafeze cu creastă de cocoș, dar nu știe să facă o schiță pentru comasare la o întovărășire sau gospodărie colectivă nou creată.”.

● Articolul de fond din „Scânteia” are titlul *Pentru avântul literaturii noastre* și este ocazionat de apropiata deschidere a lucrărilor Congresului Uniunii Scriitorilor. Pe de o parte, articolul are scopul de a impune o anumită conduită scriitorilor, care sunt îndemnați să nu se piardă în „fricțiuni mărunte pentru supremație”. Pe de altă parte, obiectivul acestui text este de „a face o analiză judicioasă a activității literare de până acum” și de a valida realismul socialist ca „metodă de creație și în perioada următoare”.

16 iunie

● În avanspremiera Congresului Scriitorilor din R.P.R., Nicolae Jianu publică, în „Munca”, articolul *Despre unele probleme ale prozei*, în care se pronunță, între altele, împotriva idilizării muncitorimii în literatură: „Lenin spunea că noi vrem să construim socialismul cu oamenii pe care i-a educat capitalismul, i-a corupt, i-a depravat, dar pe care în schimb i-a călît în luptă. Iată încă o indicație prețioasă asupra sarcinilor literaturii realist-socialiste. A închide ochii [...] în fața reziduurilor moralei burgheze, înseamnă să rămâi un plâsmuitor de fantasmе.” **16 iunie**

• Marin Preda propune spre dezbateră în „Scânteia” *O problemă de etică scriitoricească*. Pornind de la problema îndelung discutată, îndeosebi în preajma Congresului Scriitorilor, a ierarhizărilor canonice într-un context al proliferării operelor schematică, autorul articolului subliniază responsabilitatea scriitorului pentru opera pe care o publică: „Este evident că, de pildă, o viziune schematică aparține scriitorului respectiv, în opera sa el e acela care e răspunzător de ea. De ce prin urmare acceptă el o astfel de viziune asupra vieții, când intuiția sa de artist ar trebui să-l îndemne să se abțină? Pentru mine e limpede că scriitorul respectiv cedează unor factori exteriori și interiori care n-au legătură cu arta, și anume întâiul factor – dușman nemilos al creatorului – și care constă în perspectiva unui succes fără efort (succes care i se sugerează scriitorului de către unii critici literari lipsiți de exigență sau conștiință artistică) și în al doilea rând unui factor exterior care este necesitatea unui avânt rapid al creației literare, necesitate rău înțeleasă de unii din cei însărcinați cu editarea, publicarea sau îndrumarea creației”. Dincolo de asumarea acestei responsabilități față de propria creație, scriitorul trebuie să se raporteze în permanență la „o etică superioară, de răspundere față de popor”.

17 iunie

• În „Munca”, Demostene Botez publică articolul *Contemporaneitatea poeziei de azi*, în care termenul din titlu este explicat astfel: „Contemporaneitate pentru un poet înseamnă a nu scrie despre Caragiale, ci despre Doftana; a nu scrie despre Niagara, ci despre barajul de la Bicaz; a nu scrie despre piramida lui Keops, ci despre termocentrala de la Borzești și despre locuințele muncitorești din Ferentari; a nu scrie despre Cezar și Cleopatra, ci despre dragostea curată a oamenilor de azi; a nu scrie despre plugul de lemn de pe vremea lui Decebal, ci despre tractorul (da! despre tractor!) de astăzi; a nu scrie un roman despre viața fenicienilor, ci despre viața oamenilor de astăzi; a nu scrie o trilogie despre luptele lui Alexandru Machedon, ci despre lupta minerului din Maramureș; este a scrie despre Horia, despre Lazăr de la Rusca, despre Ilie Pintilie, care, deși nu mai sunt, nu trăiesc aieva în zilele de azi, trăiesc și sunt totuși vii în inimile celor din popor.” □ În același număr al ziarului, Sorin Holban publică reportajul *În satul Moromeților*, unde autorul își mărturisește nerăbdarea cu privire la apariția volumului secund al romanului: „Cât de interesantă ar apărea viața de azi a satului Siliștea-Gumești, descrisă de talentul viguros al lui Marin Preda!”

• Ovid S. Crohmălniceanu propune în „Scânteia” o dezbateră asupra direcțiilor și tendințelor criticii contemporane, într-un articol intitulat *Din problemele actuale ale criticii*. Punctul de plecare este același caz Jar, devenit contramodelul exemplar de abatere de la norma / legea partinică, pentru a cărui promovare, anterioară „ieșirii” dușmănoase, critica poartă, în opinia publicistului, o mare responsabilitate. Demersul lui Ovid S. Crohmălniceanu își asumă, așadar, sancționarea acestei erori, datorată „lipsei de principialitate”, subliniind însă, în egală măsură, realizările notabile și „reale[le] progrese” reperabile în câmpul acestei ramuri a științei literaturii: „cu toate cusururile ei, educată de partid, îndrumată de partid și în măsura în care a animat-o spiritul de partid, critica noastră actuală are însemnate realizări. Nu fac decât să amintesc, cu totul în fugă, contribuția ei la preluarea moștenirii clasice – naționale și universale – munca depusă în această direcție de cercetători cu un vechi prestigiu ca G. Călinescu, Tudor Vianu, P. Panaitescu-Perpessicius, sau de alții mai noi ca Silvian Iosifescu, Ion Vitner, C. Breazu, Ion Manole, Const. Ciopraga, Vera Călin ș. a.” Sunt menționați, apoi, pentru contribuții substanțiale, N. Tertulian (cu un studiu [...] combativ și de severă ținută științifică” despre T. Maiorescu), Savin Bratu, Paul Georgescu, Vicu Mândra, Radu Popescu, Horia Bratu, mai tinerii S. Damian, Dumitru Micu, Georgeta Horodincă și Lucian Raicu, ale căror studii, articole și volume sunt dovada creșterii simțitoare a nivelului cultural al criticilor contemporani. Există însă, arată Crohmălniceanu, și „fenomene întristătoare” care fac dovada unor „slăbiciuni” ale discursului critic al epocii: între altele, greșeli ideologice grave cum ar fi „liberalismul” (în numele combaterii proletcultismului) și „dogmatismul”, doar aparent opuse, în realitate strâns legate între ele, care „se completează, adesea se sprijină reciproc”. Criticul condamnă, în egală măsură, lipsa „de principialitate și de combativitate”, „tendința de nivelare a talentelor, de întunecare a lor în marea mediocrităților literare” (exemplele oferite sunt, între altele, cel al volumului mai vechi al lui N. Moraru, *Studii și eseuri*, în care „printre prozatorii de seamă ai anului 1948-1949 erau citați Petru Dumitriu și Marin Preda, alături de Gheorghe Ionașcu, Victor Dumitrescu, Caius Nîger” sau cel al

așezării pe aceeași poziție, într-o cronică a lui A. E. Baconsky din „Steaua” – nr. 12 / 1955 – a *Moromeților* și a ultimelor volume ale lui Petru Vintilă), precum și „adulare[a] grosolană”, „tămâierea”, „elogiile fără rezerve”, „indulgențele” față de unii poeți (E. Jebeleanu, M. Beniuc) inclusiv pentru opere de o slabă valoare estetică.

18–23 iunie

● Au loc la București lucrările Congresului Scriitorilor din R.P.R. Tudor Arghezi apare în prezidiul Congresului. *Cuvântul de deschidere* al lui Mihail Sadoveanu și raportul lui Mihai Beniuc, dar și relatări, rezumate ale sesiunilor și alte rapoarte prezentate apar pe parcursul acestor zile în numeroase publicații: „Scânteia”, „Scânteia Tineretului”, „România liberă”, „Munca” etc. Prezentăm, de aceea, o sinteză a acestor documente și a diferitelor relatări ale lucrărilor Congresului, care se regăsesc, practic, în forme aproape identice în toate aceste publicații, așa cum apar ele în ziarul „Scânteia”, în perioada precizată. În discursul de deschidere, Mihail Sadoveanu afirmă că „artistul de astăzi e un om al epocii actuale și are a vorbi în opera lui de o lume în transformare”, trebuie să se „adreseze poporului muncitor ieșit din revoluție, care construiește socialismul.” „Poetul să dea oamenilor de astăzi, poporului muncitor care se ridică, o literatură a sufletului său nou, a ezitărilor și izbânzilor, a complexului de drame asociate cu dezastrele și înfrângerile unora, cu luminarea sufletească a altora.” □ Raportul prezentat de Mihai Beniuc se intitulează *Literatura din R.P.R. și posibilitățile ei de dezvoltare* și este prezentat, într-o variantă prescurtată de „Scânteia” cu următoarele subtitluri datorate redacției: *Pe o cale nouă* (cu o referire firavă la „reabilitarea” lui Arghezi: „O deosebită însemnată a avut încă din 1948 [...] articolul tov. Sorin Toma din Scânteia, care, studiind atât aspectele pozitive, cât și cele negative ale poeziei lui Tudor Arghezi din trecut, a luat atitudine împotriva formalismului și a decadentismului și a deschis focul împotriva principalelor primejdii din afară pentru poezia noastră. Dar acest studiu, din cauza unor exagerări și a concluziei nejuste cu privire la perspectivele creației lui Tudor Arghezi, a contribuit la o temporară izolare a marelui poet”); *Avântul literaturii* (cu precizări privind obtuzitatea și excesele comise, îndeosebi de Ion Vițner, în valorificarea poeziei eminesciene, redusă aproape la o sigură piesă pozitivă, *Împărat și proletar*, și cu referiri cifrice – 4941 de titluri din 1949 până în aprilie 1956); *Pentru zugrăvirea măastră a omului nou* („Există însă uneori în cărțile noastre, pe scenele noastre, în filmele noastre așa ziși comuniști, care la prima vedere sunt îmbrăcați ca oamenii, repetă cuvinte omenești și fac mișcări ca omul. Dar foarte repede îți dai seama că, dacă li s-ar rupe costumul, ar ieși călții din ei și rumegușul de lemn; că vorbele lor, deși parcă le-ai citit în broșuri și în ziare, sunt spuse mecanic așa cum oftează mecanic o păpușă apăsată pe pieptul ei de cârpă”); *Despre realismul socialist* (exemplele de abatere de la linia realismului socialist sunt piesa *Satul fără dragoste* de Radu Boureanu, și un fragment din romanul *Groapa* de Eugen Barbu, ambele publicate în *Viața Românească*); *Libertatea creației și personalitatea scriitorului* („Atitudinea pentru un timp rezervată și păgubitoare intereselor literaturii față de Tudor Arghezi, critica represivă față de unele greșeli reale ale lui Ov. S. Crohmălniceanu sau față de o nuvelă a lui Marin Preda, supunerea la lungi și interminabile discuții ale unor lucrări ale lui Eusebiu Camilar sau Cicerone Theodorescu; judecata dogmatică și slaba fundamentare a criticilor aduse lui Ion Vițner cu prilejul discutării problemelor tipicului în aprilie 1953, în discuțiile despre poezie, Mariei Banuș pentru niște versuri cu grabă judecate intimiste și lui Marcel Breslașu pentru niște declarații deschise și sincere care îl făceau suspect de înveterat formalist și decadent – toate acestea și altele au fost nesănătoase manifestări ale acelei epoci. Culminante ca greșeli în acest sens au fost discuțiile cu privire la tipic în aprilie 1953, prin dogmatism și sentențiozitate”); *Sarcinile noastre* („Noi, scriitorii, facem parte din sectorul ideologic al vieții poporului nostru și suntem chemați să contribuim la lupta lui actuală”). □ În a doua zi a Congresului (19 iunie), conform ziarului „Scânteia” din 20 iunie, Petru Dumitriu a expus co-raportul publicat de cotidianul partidului în ziua următoare sub titlul *Coraport asupra problemelor prozei noastre epice*. Textul este clișeizat, insistă asupra căutărilor sau a transformărilor „pozitive” ale scrisului unor prozatori afirmați în interbelic (între care Camil Petrescu, Ion Marin Sadoveanu, G. Călinescu) și a succeselor celor noi, cu un plus de aprecieri pentru proza lui Marin Preda. Raportul indică naturalismul drept dușman și pericol principal al prozei momentului și „stăruie îndeosebi asupra ideii că realismul trebuie să fie captivant”. La discuțiile pe marginea raportului a participat Geo Bogza, Lucia Demetrius, Dumitru Corbea, Cezar Petrescu și Eusebiu

Camilar. □ În aceeași zi, după-amiază, Dan Deșliu prezintă **Coraportul asupra problemelor poeziei**: „Sarcina primordială a literaturii realist-socialiste – aceea de a înfățișa chipul omului nou, al constructorului socialismului care-și transformă patria și se transformă pe el însuși – a început să se realizeze în poezia noastră îndeosebi prin epică”. Raportul se dovedește destul de critic față de lipsa de înțelegere pentru efortul făcut de unii poeți (Arghezi și Cicerone Theodorescu) „formați la școala vechii estetici, adepți, în trecut, ai formalismului, decadentismului, naturalismului” de a se îndrepta, față de manifestările „cultului personalității” în lumea literară care pot conduce la false ierarhii, față de intoleranța manifestată pentru creațiile lirice, mai ales când acestea abordează tema dragostei. Dintre cei care au vorbit pe marginea raportului este de remarcat intervenția lui Victor Felea, care „a combătut limbajul primitiv și anacronic, faptul că în unele poezii abundă imaginile nesugestive, simpliste.” Critica sa îi vizează, printre alții, pe Dan Deșliu și Eugen Frunză. □ În dimineața zilei de 20 iunie (cf. „Scânteia” din ziua următoare), Paul Georgescu prezintă **Coraportul despre problemele criticii literare**. Raportul combate tendința de a stabili limitele unor scriitori din trecut „fără o analiză concretă a împrejurărilor istorice” și evidențiază necesitatea de „a combate mai departe tendința liberalistă, necritică față de estetica reacționară a lui Maiorescu, Lovinescu și îndeosebi față de operele decadente dintre cele două războaie, când presiunea ideologiei burgheze a fost extrem de puternică”. Enumerând succesele, Paul Georgescu remarcă îndeosebi faptul că, în ansamblul ei, critica literară „a reușit să înfrângă principalele poziții ale esteticii burgheze. De la o critică predominant reacționară, idealistă și estetistă, s-a ajuns acum la o critică predominant științifică, partinică”. Cât despre sensul criticii, raportorul afirmă: „Întrebarea fundamentală pentru critica literară este dacă opera servește - și anume în ce măsură o face – cauza scumpă a poporului nostru”. Dintre vorbitorii care au intervenit după prezentarea raportului lui Paul Georgescu, se remarcă Zaharia Stancu, care „a criticat rapoartele și vorbitorii de până atunci pentru faptul că nu au dezbătut cu destul curaj lipsurile, că au dat dovadă de sfială. Principala țintă a scriitorului este însă Ov. S. Crohmălniceanu, acuzat direct că în textele sale critice îi neglijează sau chiar îi omite cărțile, în special romanul *Descult*. În după-amiza zilei următoare, Ov. S. Crohmălniceanu răspunde acestor imputări, precizând că „prețuiește cărțile de mare talent ale acad. Zaharia Stancu, dar regretă că acesta a încercat în cuvântul său să transforme răfuielele personale în chestiuni de principiu”. Totodată, conform ziarului „Scânteia”, „vorbind de spiritul de grup și tămâierea reciprocă, tov. Crohmălniceanu a spus că între tovarășii Z. Stancu, P. Dumitriu, alți tovarăși din conducerea Gazetei literare și unii redactori ai revistei Steaua din Cluj s-au manifestat asemenea fenomene”. și ilustrează cu mai multe texte doveditoare pentru tendința manifestată de cele două grupări de a se lăuda reciproc. □ **Coraportul despre problemele dramaturgiei**, prezentat de M. Davidoglu, este fără relief, rămânând în șablonul înregistrării succeselor și al convingerii că se poate și mai bine. □ Lucrările Congresului evidențiază un bilanț pozitiv al literaturii create până în acest moment, semnalând și criticând lipsurile constatate, afirmând lichidarea lor și îndreptarea greșelilor (schematismul, naturalismul, intimismul etc.) și reafirmând rolul diriguitor al partidului în creația literară. Alegerea conducerii Uniunii Scriitorilor consacră un Comitet alcătuit din 51 de scriitori, între care Al. Andrițoiu, Tudor Arghezi, Asztalos Istvan, Alexandru Balaci, Maria Banuș, Aurel Baranga, Geo Bogza, Demostene Botez, Marcel Breslașu, G. Călinescu, Eusebiu Camilar, Ov.S. Crohmălniceanu, Dan Deșliu, Miha Dragomir, Petru Dumitriu, Laurențiu Fulga, Paul Georgescu, E. Jebeleanu, Horia Lovinescu, Perpessiciu, M.R. Paraschivescu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, Veronica Porumbacu, Marin Preda, Ion Marin Sadoveanu, Mihail Sadoveanu, Zaharia Stancu, Cicerone Theodorescu, Ion Vitner. Președinte este M. Sadoveanu, dar funcția de prim-secretar, de conducere efectivă, îi revine lui Mihai Beniuc, alături de care se află, în secretariatul Uniunii, Aurel Mihale, Mihai Gafița și Szemler Ferenc.

21 iunie

● „Gazeta literară” prezintă lucrările din cea de-a III-a zi a Congresului Scriitorilor: Coraportul lui Paul Georgescu (**Problemele criticii**), coraportul lui Mihail Davidoglu (**Problemele dramaturgiei**), luările de cuvânt ale invitaților străini, ale lui I. Dobre, Petre Nicolae, George Vraca, Nicolae Țafomir, Demostene Botez și Al. I. Ștefănescu. Din textul primului co-raport extragem: „O problemă deosebit de importantă și care privește cu precădere critica literară este aceea a manifestărilor ideologiei burgheze sub forma liberalismului. Succesele literaturii noastre au fost dobândite prin

însușirea ideologiei marxist-leniniste, prin întărirea spiritului de partid în rândurile scriitorilor, prin îndrumarea literaturii de către partid. Dar lupta împotriva ideologiei burgheze este departe de a se fi încheiat. [...] Pe de altă parte, noi, criticii, care avem în majoritatea cazurilor serioase rămășițe ale educației burgheze, nu ne-am însușit încă temeinic marxism-leninismul. Asemenea cauze au determinat apariția unor manifestări de liberalism. [...] S-au manifestat unele încercări nihiliste, calomnioase de a nega succesele literaturii noastre, fie în bloc, fie pe o perioadă îndelungată. Încercările neserioase de a stabili o periodizare falsă a literaturii noi (1944-1948-1953) ducea fie la negarea realităților valoroase dintre 1948-1953, fie la negarea succeselor din ultimii ani. [...] Acelora care vântură iresponsabil și calomnios teoria autonomiei esteticului, a «libertății absolute de creație», care încearcă să reînvie teoriile reacționare ale lui Maiorescu și ale urmașilor lui le răspundem că aceste chestiuni au fost lămurite de clasicii marxismului și nu există niciun temei să le repunem în discuție. [...] O răspundere serioasă pentru aceste manifestări de liberalism revine presei noastre literare și îndeosebi «Gazetei literare» – în care s-au purtat majoritatea discuțiilor – și mie personal. Astfel, eu am dat la tipar interviul lui Jar care cuprindea, în germene, ieșirea lui antipartinică și calomnioasă, produsă ceva mai târziu. Am publicat interviul lui D. Corbea și al lui Ov. S. Crohmăniceanu, care cuprindeau, în parte, o agitație diversionistă asupra unor greșeli remediate de mult, în loc să discute problemele reale ale literaturii. De asemeni, liberalismul s-a manifestat și în unele participări la discuțiile din prejma Congresului, pe care le-am publicat.”), □ **Coraportul asupra problemelor prozei noastre epice expus de tov. Petru Dumitriu** este prezentat, în rezumat, de „România liberă” din aceeași zi.

22 iunie

- La pagina întâi din „Contemporanul” sunt publicate **Însemnări din sala Congresului**; alături apare „caldul salut” (*Congresului scriitorilor din R.P.R.*), venit din partea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român. □ Grupajul **În semn de adâncă prietenie** reunește articole de mulțumire, ocazionate de „Hotărârea Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. de a transfera guvernului Republicii Populare Române” tezaurul de la Pietroasa („cloșca cu puii de aur”); printre semnatari se numără: Tudor Arghezi (**Restitutio in integrum**), G. Călinescu (**Cloșca cu pui** – „cronica optimistului”) ș.c.l. □ La rubrica „Psihologie și psihologism”, Eugen Luca publică partea întâi a studiului **Analiza psihologică în creația literară**. Continuarea – **Analiză psihologică și tipizare** – va apărea în numărul următor.

23 iunie

- În „România liberă”, sunt rezumate: **Coraportul asupra problemelor poeziei prezentat de tov. Dan Deșliu**, **Coraportul despre problemele criticii literare prezentat de tov. Paul Georgescu**, **Coraportul despre problemele dramaturgiei prezentat de tov. Mihail Davidoglu**.

24 iunie

- „România liberă” anunță încheierea lucrărilor Congresului Scriitorilor și alegerea „noului Comitet de conducere al Uniunii scriitorilor din R.P.R.”. Mihail Sadoveanu este ales președinte activ, iar lui Mihai Beniuc îi revine funcția de prim-secretar.

26 iunie

- În „România liberă” apar: **Coraportul tov. Al. Balaci asupra traducerilor literare**, **Coraportul tov. Marcel Breslașu despre literatura pentru copii și tineret**, **Raportul tov. Aurel Mihale despre noul statut al Uniunii Scriitorilor**, **Cuvântul acad. Tudor Arghezi**, **Cuvântul acad. Mihai Beniuc**, **Cuvântul de încheiere rostit de acad. Mihail Sadoveanu**.

27 iunie

- „România liberă” publică **Rezoluția Congresului Scriitorilor din R.P.R.**

28 iunie

- În „Gazeta literară” continuă prezentarea lucrărilor Congresului Scriitorilor: sunt reproduse luările de cuvânt ale lui Ion Vitner („Regret că în cadrul evenimentelor care au precedat publicarea acestor documente [oficiale ale partidului – n.n.] eu am vădit confuzie ideologică, neprincipialitate și atitudine

lipsită de reflecție partinică.”), H. Oprescu, Cella Serghi, Petre Solomon, Toma George Maiorescu, Ioana Postelnicu, Tudor Măinescu, Savin Bratu („scriitorului [...] nu trebuie să i se *impună* observațiile critice, ci [...] să i se *ofere*, pentru ca el să selecteze și să-și însușească ceea ce concordă cu viziunea lui artistică, cu propriul lui spirit critic”), Silvian Iosifescu („Oricâtă dragoste, oricâtă stimă avem pentru versurile sau romanele unora dintre fruntașii noștri, nu putem admite ca criticii să se transforme în «critici de casă», repartizați pe lângă unul dintre grupurile care [...] acționează atât de dăunător în viața noastră literară. Vremea grămăticilor a trecut definitiv. Și nu putem ajunge să conservăm în literatură cultul personalității pe care-l condamnăm în orice alt domeniu.”), Radu Theodoru, Dimos Rendis, Horia Bratu, Andrei Băleanu, Aurel Rău, Nicolae Jianu, Petru Vintilă, M. Rispler și Camil Baltazar.

29 iunie

● În „Contemporanul”, G. Călinescu scrie „cronica optimistului” *Idealism, suprarealism*: „Idealismul, stimabile, este, pe scurt, concepția după care artistul nu copiază natura, ci prototipii, adică ideea metafizică de frumos. În loc să oglindească, el corectează realul, devine demiurg. Junimiștii, îndeobște, cultivau acest platonism [...]; Idealismul e un realism degenerat, care pretinde a elimina din natură urâtul, ca să nu ne tulbure «plăcerea estetică» [...]. Din punctul de vedere al realismului socialist, critica e simplă. Arta fiind ideologie, oglindire în zona superioară, cu conlucrarea fanteziei, fantasticul absolut, iraționalul se resping. În fenomenalismul oniric fără concepte lipsește tocmai generalul pe care îl reclamau Marx și Lenin și de altfel orice om cu gândire solidă”. □ Tudor Arghezi se pliază cerinței de a prezenta aspecte de la lucrările Congresului și publică „tableta” *Finalități*: „Atât am așteptat de la Congres: solidarizarea dintre vârste și conștiința că scriitorii încep o lume, care mișuna risipită. Trebuie să facem abstracție de câteva regretabile înfumurări. Nu m-am înșelat. Nesfârșitele aplauze ale publicului în picioare și lacrimile, pe care le-am văzut în lumina ochilor auditorilor mai apropiați de scenă, au spus că trebuia neapărat aruncată în inima fiecăruia o floare. A fost un schimb de emoții în public la tribună și de la tribună la public și, covârșit și stângaci în a primi pe seama mea atâta vastă însuflețire, am plecat mângâiat”.

[IUNIE]:

● „Lupta de clasă” publică articolul *Trăsături esențiale ale eroului contemporan* de S. Iosifescu, combătând acel „pseudoromantism, redus la câteva superficiale trăsături exterioare, la adăugarea câte unei situații mai mult melodramatice decât romantice, la adoptarea unor procedee de stil de tip retoric sau lacrimogen. [...] rețetele pseudo-romantice nu sunt deloc preferabile rețetelor anti-romantice de acum câțiva ani.”, cu referiri critice la un studiu de Dumitru Micu publicat în „Viața Românească”, nr. 3/1955. Concluzia articolului este că „reliefarea în literatură a romantismului revoluționar al eroilor contemporani nu constă deci într-o dozare farmaceutică a trăsăturilor «luminoase», într-un artificiu de construcție. *Crearea unor eroi însuflețiți de romantism revoluționar este strâns legată de sesizarea de către scriitor a luptei dintre vechi și nou, de sesizarea direcției dezvoltării societății, de situarea scriitorului pe poziții partinice, militante, în aprecierea fenomenelor realității, este strâns legată, în ultimă instanță, de concepția despre viață a creatorului.*” □ I. Mitran scrie despre *Revista „Studii și cercetări de istorie literară și folclor”*, căreia îi cere „să devină un post înaintat în frontul luptei pentru valorificarea științifică a moștenirii literare, în lupta împotriva nihilismului vulgarizator cât și a tendințelor de preluare necritică «în bloc», a întregii literaturi a trecutului”: „Problemele literaturii contemporane, prezentate la rubrica «Din literatura de după 23 August», sunt adesea tratate superficial. Articolele privind poezia lui Dan Deșliu, nuvela *Desfășurarea* de Marin Preda și creația dramatică a lui Mihail Davidoglu au mai degrabă caracterul unor cronici superficiale decât ținuta unor studii științifice. [...] Lipsurile revistei nu pot fi izolate de activitatea institutului. Orientarea și nivelul revistei «Studii și cercetări de istorie literară și folclor» dovedesc activitatea nesatisfăcătoare a colectivului de cercetători ai Institutului de istorie literară și folclor.”

● Editorialul revistei „Scrisul bănățean” consemnează *Primul Congres al scriitorilor din RPR*. □ La ancheta literară pe tema *Tipic și partinic* răspund Savin Bratu, Eusebiu Camilar, Lucia Demetrius, Eugen Jebeleanu, Mihai Novicov, Veronica Porumbacu, Mircea Șerbănescu, Radu Theodoru. □ Titus

Popovici publică *Liceenii*, „fragment de roman”. □ Petru Comarnescu scrie despre G. B. Shaw. □ Lucian Blaga traduce *Primăvara*, versuri de Bycos, iar Ștefan Aug. Doinaș și Gh. Popiți traduc versuri de Heine. □ La o rubrică de „Miniaturi critice”, Leonard Gavrilu comentează nuvela *Ferestre întunecate*, recent publicată de Marin Preda în „Viața Românească”: „În noua sa nuvelă, valoroasă nu numai prin actualitatea temei, Marin Preda exagerează în direcția «obiectivizării» stilului, mergând până la cea mai supărătoare uscăciune a frazei. Uscăciunea stilistică, absența totală a lirismului, sunt compensate de tendința expresă, nestăpânită a prozatorului de a răspunde prin scrisul său cerințelor prezentului. Această tendință comunică o căldură aparte stilului lui Marin Preda, țâșnește din fiecare pagină și-i încoronează opera.”

● În „Steaua”, nr. 6, Tudor Arghezi publică un *Sonet*, iar Ion Marin Sadoveanu *Puterea gândului (O povestire din vremea ghețurilor înalți)*. □ Tudor Vianu este prezent cu un studiu despre *Dostoievski*. □ Leon Baconsky scrie despre primele două volume din *Însemnările și amintirile unui ziarist* de Zaharia Stancu – *Sarea e dulce* și *Cefe de taur*: „Patetismul argumentării, tonalitatea gravă, pe alocuri chiar retorică a unora dintre articolele lui Zaharia Stancu îl apropie de publicistica lui Emil Isac (ciclurile *Cartea unui om* și *Notițele mele*). O particularitate comună ambilor scriitori este de altfel și utilizarea frecventă a repetițiilor cu funcție afectivă. Aproape fiecare articol poate oferi exemple de fraze sau idei care sunt reluate la intervale mai mari sau mai mici, în scopul de a sublinia intenția autorului. [...] De Emil Isac îl apropie, de asemenea, tradiția manifestă de a îmbina formula gazetărească cu aceea a poemului în proză. [...] Dominantă la Zaharia Stancu rămâne însă nota de violență, verva satirică inepuizabilă, pasiunea polemică – rezultante ale acuității sale spirituale și ale celui temperament *focos* pe care îl remarcă G. Călinescu, referindu-se la poezia sa.” (*Profilul scriitorului și publicistului militant*.) □ Dan Coman semnează *Marginalii la romanul Taina albă de I. Popper*: „*Taina albă* ar fi putut fi o operă de reală valoare a literaturii noastre. (Ne gândim, în acest sens, la scurta, dar emoționanta evocare a lui Stefan Zweig în legătură cu ultima expediție a căpitanului Scott. În forma sa actuală, romanul lui I. Popper nu poate depăși limita banalizării și persiflării, extrem de regretabilă, a unei acțiuni eroice, de înaltă conduită morală. De aceea nu ne miră atitudinea reprobativă față de carte, dovedită de cei ce cunosc opera lui Emil Racoviță în general și istoria călătoriei sale antarctice în special. Nu ne-ar mira nici protestul, legitim, al unor înalte instituții de cultură față de impietarea adusă memoriei unor membri ai expediției. [...] Eroarea majoră a romanului *Taina albă* [...] este utilizarea numelor adevărate ale unor personaje *reale* în cadrul unor acțiuni pe de-a-ntregul inventate și compromițătoare pentru cel nominat.” □ Mircea Braga recenzează cartea lui V.E. Galan, *Vecinii*, culegere de patru povestiri ce „dezvăluie pe multiple planuri viața din China nouă”. □ În „*Maniere elegante?*”, G. Barbu polemizează cu Georgeta Horodincă, semnatara articolului *Sugestii pentru codul manierelor elegante* publicat în „Gazeta literară”, nr. 18 a.c.: „polemicile și aprecierile pe care le publică *Steaua* pot fi uneori prea aspre ori insuficient motivate, dar ele pornesc întotdeauna de la *fapte*, de la operele literare ale diferiților scriitori – nu de la intențiile acestora – și vizează totdeauna îmbogățirea tematică și îmbunătățirea calitativă a literaturii noastre, nu «răfuiala personală ori de grup», cum repetă cu seninătate, după alții, Georgeta Horodincă.” □ Mircea Tomuș semnează o *Pledoarie pentru romanul scurt*, criticând „romanele lui Radu Theodoru și mai ales ale lui Aurel Mihale” care „aduc în fața cititorului o desfășurare egală și monotună – prea rar dinamizată – a acțiunii.” □ La rubrica de „Mențiuni și opinii”, I.[eon] b.[aconsky] dedică un pamflet lui Emil Cioran, „cunoscutul filozof al amărăciunii și pierzaniei. A plecat de pe *Culmile disperării*, tocmai ca să mențină în străinătate prestigiul amărâtei sale patrii. A plecat și a aterizat și el, ca și alții câțiva, chiar la Paris, unde ne popularizează în prezent prin profundele sale *Silogisme despre Amărăciune!*...”

● Revista „Tânărul scriitor”, nr. 6, apărută înaintea evenimentului, adresează un *Salut Primului Congres al Scriitorilor!*: „Tinerii ucenici ai artei cuvântului așteaptă cu legitim interes lucrările ce vor avea loc, conștienți că ele vor ajuta în chip substanțial dezvoltarea ascendentă a literaturii noastre pe drumul realismului socialist.” □ Din *Cântecul Mioarei* de Mihail Sadoveanu este publicat un fragment. □ „La deschiderea casei memoriale Emil Isac”, Mircea Zăciu dă articolul *Din prag...* □ Păstorel, Jerom Spirescu și Gabriel Teodorescu au *Epigrame*. □ Evidențiind inechivoc caracterul propagandistic al literaturii, Mihai Novicov scrie despre *Principiul leninist al spiritului de partid și unele probleme ale creației literare* – „fragment din studiu cu același titlu în pregătire la ESPLA”: „conștiința rămâne în urma existenței. Pentru ca oamenii să devină conștienți de noua situație și mai

ales de felul cum pot și trebuie să o valorifice, o uriașă muncă ideologică urmează a fi desfășurată. La baza acesteia stă activitatea propagandistică și agitatorică a partidului clasei muncitoare. O contribuție însemnată poate aduce creația artistică, în special literatura. Mai mult: îndrăznim să afirmăm că pentru îndeplinirea acestei sarcini ideologice, creația artistică este cea mai indicată, tocmai pentru că în miezul ei se găsește chipul omului, adică expresia concretă a umanității într-o epocă dată.” □ Lucia Demetrius se referă la *Etica scriitorului*: „Etica scriitorului nu se deosebește de cea a omului nou, dar se amplifică cu amănunte specifice, cu trăsături care sunt numai ale meseriei noastre. [...] Meseria noastră cere puritate, cere echilibru, cere seninătate [...]. Meseria noastră ne cere întregi, generoși și cumpătați.” □ Eugen Luca aduce *Contribuții la clarificarea conceptului de specific național în literatură*: „specificul național nu e determinat în creația literară de faptul că scriitorul oglindește aspecte din viața uneia sau alteia dintre clase, a țărănimii de pildă, cum se credea, ci de faptul dacă el reușește să oglindească ceea ce este caracteristic uneia sau alteia dintre clasele din țara a cărei viață o reflectă. Aceasta, deoarece fiecare clasă are, în fiecare țară, propria ei istorie; fiecare clasă, în fiecare țară, s-a născut și s-a dezvoltat în alte condiții și într-o altă ambianță, iar aceste condiții și această ambianță și-au pus pecetea asupra-i.” În continuare este analizat specificul național la Camil Petrescu, în *Ultima noapte de dragoste*....

● „Viața Românească” cuprinde un fragment din *Cântecul mioarei* de Mihail Sadoveanu, poeme semnate de Tudor Arghezi (*Zmeu; Greierele*), Demostene Botez (*Documentare*), Maria Banuș (*Anii, câinii; Cale Lactee; Ursoaica; Dă cep...*), Radu Boureanu (*Stupina; Uliul din părul bătrân; Tătarul la pământ*), Nina Cassian (*Portret; Platoul; Idealul; Cu nasu-n carte*), Victor Tulbure (*Unor fanfaroni*) și Dan Deșliu (partea secundă din *Cuvânt despre sergentul Belate Alexandru*). □ La rubrica „Discuții”, Dan Costa publică articolul *Despre etica eroului liric și despre... modestie*, unde, preluând acuzațiile lui Aurel Rău la adresa „proletcultismului”, le dilatează și le întoarce împotriva poezilor „grupării clujene” (și îndeosebi împotriva lui A.E. Baconsky), acuzați de orgoliu nemăsurat: „unele manifestări de proletcultism perdeluit [...] iar pe de altă parte faptul că tendința de a lucra la consolidarea lirismului, de a repune în drepturile-i firești individualitatea artistului amenință să alunece în rătăcirii net individualiste, vizibile în numeroasele creații ale poezilor clujeni, dovedesc cu oarecare temei că lupta pentru o lirică înaintată n-a găsit totdeauna cele mai nimerite căi de manifestare, ceea ce face ca în unele privințe să ne găsim abia la jumătatea drumului, iar în altele să ne pomenim în fața unei veritabile sărituri peste cal. Poezii aceștia uită adesea, pesemne, că falsa modestie ca și falsa îndrăzneală a proletcultiștilor erau simple etichete fățarnice și că în niciun caz modestia adevărată și îndrăzneala creatoare [...] n-au fost abolite. Iată însă că în locul acestora îți amintești că ai întâlnit nu o dată în poeziile poezilor clujeni frânturi pretențioase de vers, arte poetice și profesioni de credință în care orgoliul și trufia ivesc pentru o clipă goliciuni de-a dreptul indecente, cavalcade înfumurate de pronume personale și posesive îmbătate de sonorități pe care le iscă propria lor trecere, cortegii alegorice purtând tablouri vivante: un poet înghițit de o antologie spre marea satisfacție a confratelui său, alți câțiva coborând de circumstanță, dar cu suficientă morgă, de pe un soclu înalt pentru a saluta mulțimile, aceiași – în fine – trimițând cu mult zel semne ciudate unei arătări vagi închipuind Veșnicia...” □ La rubrica „Teorie și critică”, Dumitru Micu publică unele *Reflecții în legătură cu tema muncii în romanele scriitorilor noștri*, Lucian Raicu semnează partea secundă a studiului *Aspecte noi în nuvelistica actuală*, iar Sanda Radian militează *Pentru promovarea genului satiric*.

Abstract

This large piece of work represents a cronology of what happened Romanian publications in 1956, a black period where the literature was under totalitarian commands and fear. This cronology was elaborated by a group of researchers such as Andrei Grigor, Nicoleta Ifrim, Cristina Balinte, Mihai Iovănel, Alina Crihană, Andrei Terian.